

Tilinpäätös

2019

SISÄLLYSLUETTELO

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2019	2
2. KAUPUNGIN HALLINTO	3
2.1. Kaupunginvaltuusto 2017 - 2021	3
2.2. Kaupunginhallitus 12.6.2017-31.5.2019 ja 10.6.2019 – 31.5.2021	4
2.3. Toimielimet 12.6.2017 – 31.5.2021	5
3. TALOUDELLINEN KEHITYS	6
3.1. Yleinen taloudellinen kehitys	6
3.2. Oman talousalueen kehitys	7
3.3. Olennaiset toiminnan ja talouden muutokset	8
3.4. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	9
3.5. Kaupungin henkilöstö 31.12.	9
3.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttamista seikoista	10
3.7. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	11
4. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	12
4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	12
4.2. Toiminnan rahoitus	13
4.3. Rahoitusasema ja sen muutokset	17
4.4. Kokonaistulot ja –menot	20
5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	20
5.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	20
5.2. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	21
5.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	22
5.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	23
5.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	27
5.6. Konsernin henkilöstömäärä 31.12.	31
6. HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ	31
7. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	32
7.1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	32
7.2. Käyttötalousoosan toteutuminen	91
7.3. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	94
7.4. Investointiosan toteutuminen	97
7.5. Rahoitusosan toteutuminen	103
7.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	106
8. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	108
9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	116
9.1. Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	116
9.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	116
9.3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	117
9.4. Tasetta koskevat liitetiedot	121
9.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	125
9.6. Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot	126
Hulevesiverkoston laskennallisesti eriytyvät tilinpäätöslaskelmat	129
Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	130
10. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS	131

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2019

Kuntatalouden kriisivuosi 2019 kuritti myös Someroa. Syömävelalta sentään säästyttiin, sillä vuosikate, eli käyttötalouden tulojen ja menojen erotus, oli noin 1,1 miljoonaa plussalla. Vuosikatteen tulisi kuitenkin olla yli kolme miljoonaa euroa, jotta sillä voitaisiin kattaa myös nykyisen rakennuskannan ja muun kiinteän omaisuuden kulumisesta pidemmällä aikavälillä syntyvät laskennalliset kustannukset, eli poistot. Koska näin ei tapahtunut, jäi tilikauden tulos noin 2,1 miljoonaa euroa tappiolliseksi.

Vaikka toimintamenot alittivat talousarvion 1,8 miljoonalla eurolla, kasvoivat ne kuitenkin edelliseen vuoteen verrattuna 2,4 miljoonaa euroa eli noin 4 prosenttia. Menokasvu olisi saanut olla vain noin puolen prosentin luokkaa, jotta kaupunki olisi saavuttanut nollatuloksen. (Olettaen, että tulotaso olisi kuitenkin pysynyt toteutuneen mukaisena.)

Suoraan palvelutarpeen kasvusta johtuvaa nettomenolisäystä oli erityisesti sosiaalityön, vanhustyön, terveydenhuollon ja kehitysvammatyön tehtäväalueilla - yhteensä noin 2 miljoonaa euroa. Tämä on huolestuttava viesti asukkaidemme hyvinvoinnin muutoksesta, josta osan toki selittää väestörakenteen vanheneminen. Toisaalta tilanne korostaa kuntatyön merkityksellisyyttä ja tarvetta – palveluyhteisönä kunta on asukkaiden arjessa läsnä yhä useammin.

Kustannuskasvu näkyy konkreettisimmin usein vasta perusturvatoimialalla, mutta käytännössä kaikilla kaupungin tehtäväalueilla on oma paljon ratkaiseva vaikutusmahdollisuus näihin kustannuksiin. Muutamina esimerkkeinä hallinnon ja tietotekniikan tukipalvelut luovat edellytyksiä toimiville palveluille ja niiden ohjaamiselle, sivistystoimialalla voidaan vaikuttaa monessakin kohdassa ratkaisevasti vaikkapa syrjäytymiseen, teknisellä toimialalla järjestetään turvallinen taajamaympäristö, elinkeinotoimissa edistetään uusien työpaikkojen syntyä ja niin edelleen.

Vuoden 2019 lopulla julkaistut vuoteen 2040 asti ulottuvat väestöennusteet ovat synkkiä kasvukeskusten välittömän lähipiirin ulkopuolisille kunnille, myös Somerolle. Asian himmeänä hopeareunuksena on, että Kuntaliiton laskelmien mukaan Somerolla vanhusväestön palvelukustannukset kasvavat selvästi vähemmän kuin muihin ikäluokkiin kohdistuvasta palvelurakenteesta on saavutettavissa säästöjä, mikäli palvelurakenne kyetään sopeuttamaan tarvetta vastaavaksi.

Luonnollisesti teemme voitavamme ennustetun väestökehityksen loiventamiseksi, mutta edellä mainittu potentiaali vahvistaa ne suuntaviivat, joiden mukaisesti palvelurakenteen kehittämistä tehdäänkin mm. oppimisympäristöselvitys edellä.

Valitettavasti myöskään alkaneen vuoden 2020 näkymät eivät ole kehuttavat, mikä puolestaan johtuu maailmanlaajuisesta koronakriisistä. Tätä kirjoitettaessa poikkeustilanne Suomessa on vasta aluillaan, mutta jo nyt on selvää, että tilanteen johdosta kuntia odottaa valtava taloudellinen ja yhteisöllinen lasku. Ilmeistä on sekin, että moni Someron kaupungin vuodelle 2020 asettama toiminnallinen tavoite jää saavutettavaksi vasta myöhemmin.

Väestökehitys, muut yleiset yhteiskunnalliset trendit ja maailmantila haastavat strategisen visiomme Somerosta hyvinvoivien ihmisten yhteisönä. Yhdessä tehden nimenomaan Someron kaupungilla on kaikista olemassa olevista toimijoista ylivoimaisesti paras mahdollisuus vastata näihin haasteisiin niin, että visiosta todella tulee täyttä totta.

Juuri nyt etusijalla on kuitenkin selvittää koronatilanteesta yhdessä ja parhaamme mukaan.

Somerolla 31.3.2020

Sami Suikkanen
kaupunginjohtaja

2. KAUPUNGIN HALLINTO

2.1. Kaupunginvaltuusto 2017 - 2021

Kuntavaaleissa valittiin valtuustot toimikaudelle 1.6.2017 – 31.5.2021.

Kaupunginvaltuuston jäsenmäärä on 35. Valtuuston kokoonpano

KESK	17
KOK	7
SDP	6
PS	2
VAS	2
VIHR	1

Someron kaupungin valtuustoryhmät ja jäsenet vuonna 2019:

Suomen Keskustan valtuustoryhmä

Ahlbom Kari
 Iivonen Tarja (8.4.2019 alkaen)
 Kesäniemi Hannu
 Koivuniemi Ilkka
 Kurvinen Jani
 Kyyrä Jaana
 Lehtimäki Jarno
 Merelle Jody (8.4.2019 asti)
 Pirttilä Tero
 Pöri Taru
 Roto Matias
 Rouhiainen Mirja
 Ryhtä Riitta
 Salo Juha
 Tuomisto Heikki
 Tuomola Maija
 Virtanen Mikko
 Älli Mikko

Kansallisen kokoomuksen valtuustoryhmä

Eino Pauli
 Fonsell-Laurila Kati
 Maavirta Pia
 Mäki-Teeri Markku
 Seppälä Henry
 Varjus Jutta
 Wiskari Juha

Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Hakamäki Raila
 Kaivo Juhani
 Kotti Antti
 Lehtinen Riitta
 Ruuhilehto Taina
 Valve Ismo

Perussuomalaisten valtuustoryhmä

Kurki Kirsti (25.2.2019 asti)
 Känkänen Harri (25.2.2019 alkaen)
 Mäkinen Matias

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä

Lehtinen Heikki
 Lehtilä Jukka

Vihreät

Kauriinoja Katariina

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajat

Puheenjohtaja Kurvinen Jani (KESK)
 1. varapuheenjohtaja Koivuniemi Ilkka (KESK)
 2. varapuheenjohtaja Hakamäki Raila (SDP) (10.6.2019 asti)
 2. varapuheenjohtaja Ruuhilehto Taina (SDP) (10.6.2019 -11.11.2019)
 2. varapuheenjohtaja Hakamäki Raila (SDP) (11.11.2019 alkaen)
 3. varapuheenjohtaja Mäkinen Matias (PS)

Kaupunginvaltuuston kokoukset:

Kaupunginvaltuusto kokoontui 6 kertaa vuoden 2019 aikana.

2.2. Kaupunginhallitus 12.6.2017-31.5.2019 ja 10.6.2019 – 31.5.2021

KESK	Kesäniemi Hannu
KESK	Pirttilä Tero
KESK	Pöri Taru
KESK	Ryhtä Riitta
KOK	Eino Pauli
KOK	Maavirta Pia
KOK	Varjus Jutta
SDP	Lehtinen Riitta
SDP	Valve Ismo

Kaupunginhallituksen puheenjohtajat

Puheenjohtaja Pirttilä Tero (KESK)
 1. varapuheenjohtaja Maavirta Pia (KOK)
 2. varapuheenjohtaja Lehtinen Riitta (SDP)

Esittelijä:

Kaupunginjohtaja Sami Suikkanen

Kaupunginhallituksen kokoukset:

Kaupunginhallitus kokoontui 18 kertaa vuoden 2019 aikana.

2.3. Toimielimet 12.6.2017 – 31.5.2021

Keskusvaalilautakunta (5 jäsentä)

Majuri Inkeri (pj)
Kyyrä Juha-Matti (vpj)
Kulmala Eero
Pyykkö Leena
Timperi Hannu

Tarkastuslautakunta (5 jäsentä)

Kaivo Juhani (pj)
Roto Matias (vpj)
Haho Eevi
Hinttala Irma
Mäkinen Jaakko

Perusturvalautakunta (11 jäsentä)

Kotti Antti (pj)
Rouhiainen Mirja (vpj)
Ahlbom Kari
Haho Eevi (8.4.2019 alkaen)
Järvinen Jarkko
Koivuniemi Ilkka
Kotti Minna
Kurkikangas Tuomo
Lauren Leena
Merelle Jody (8.4.2019 asti)
Salokoski Sari
Tähtinen-Joosela Sonja

Sivistyslautakunta (11 jäsentä)

Fonsell-Laurila Kati (pj.)
Kyyrä Jaana (vpj.)
Friskopf Christer (10.9.2018 alkaen)
Gustafsson Erkki (10.9.2018 asti)
Hakamäki Raila
Hyytiäinen Petteri
Iivonen Tarja
Norrby Jani
Ojala-Sirro Irina
Saarinen Maija
Sundberg Kenneth (26.2.2018 asti)
Tuomisto Heikki (26.2.2018 alkaen)
Wiskari Juha

Tekninen lautakunta (9 jäsentä)

Salo Juha (pj.)
Känkänen Harri (vpj.)
Kankaanpää Sirkku
Laine Outi
Lehtinen Heikki
Lehtinen Riitta
Seppälä Henri

Teräväinen Anne
Älli Mikko

Ympäristölautakunta (9 jäsentä)

Virtanen Mikko (pj.)
Korpihuhta Ulla (vpj.)
Hakala Antti
Kaivonen Johanna
Kauriinoja Katariina
Moisander Visa
Nuoritalo Totti
Rajala Sanna
Sjöman Heidi (26.2.2018 alkaen)
Sundberg Inkeri (26.2.2018 asti)

Tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupunginhallituksen, lautakuntien, johtokuntien ja toimikuntien jäsenet, kunnanjohtaja, konsernihallinnon johtajat sekä toimielinten alaisten tehtävälalueiden johtavat viranhaltijat (yleensä esittelijät).

Toimielimet ja niiden esittelijät:

Kaupunginhallitus:	Kaupunginjohtaja Sami Suikkanen
Perusturvalautakunta:	Perusturvajohtaja Taru Nordlund
Sivistyslautakunta:	Sivistysjohtaja Minna Mäkelä-Rönholm
Tekninen lautakunta:	Tekninen johtaja Marko Mäkinen
Ympäristölautakunta:	Rakennustarkastaja Juha Kopra
	Ympäristösuojelusihteeri Timo Klemelä
	Maankäyttöinsinööri Jyrki Virtanen

3. TALOUDELLINEN KEHITYS

3.1. Yleinen taloudellinen kehitys

Kansantalouden tilinpidon ennakkotietojen mukaan Suomen bruttokansantuote kasvoi 1 prosentin vuonna 2019. Viennin arvo kasvoi 6,4 prosenttia. Tavaravientiä nosti mm. ulkomaille luovutetut laivatilaukset. Suurimman kysyntäerän, yksityiset kulutusmenot, käypähintainen arvo kasvoi 2 prosenttia. Julkisten kulutusmenojen arvo kasvoi 3,9 prosenttia.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisiä oli vuoden 2020 tammikuussa 46 000 enemmän kuin vuosi sitten. Työttömiä oli 15 000 enemmän kuin vuoden 2019 tammikuussa. Työttömyysaste oli 6,7 prosenttia, kun se edellisellä vuonna oli 7,4 prosenttia. Työllisyysaste eli työllisten osuus 15-64 -vuotiaista oli 72,6 %, kun se vuotta aiemmin oli 71,7 %.

Vuoden 2019 keskimääräinen inflaatio oli 1 %. Joulukuussa kuluttajahintoja nosti edelliseen vuoteen verrattuna eniten savukkeiden, sähkön, vuokrien ja bensiniin kallistuminen. Kuluttajahintojen nousua vuoden takaisesta hillitsi eniten asuntolainojen keskikoron, matkapuhelinten ja televisioiden halpeneminen. Vuoden 2019 keskimääräinen ansiotason nousu edellisestä vuodesta oli ennakkotietojen mukaan 2,4 % ja reaali-ansiot nousivat 1,4 %.

Lähde: Tilastokeskus

Kuntatalous näyttää vuoden 2019 tilinpäätösarvioiden valossa edelleen synkältä. Kolme neljästä Manner-Suomen kunnasta, eli yhteensä 225 kuntaa teki negatiivisen tuloksen, kun vuotta aiemmin miinusmerkkisiä tuloksia oli 196 kunnassa. Vuosikate heikkeni 13,4 %.

Heikon tuloksen taustalla on toimintamenojen kasvu sekä verorahoituksen heikko kehitys. Kuntien ja kuntayhtymien toimintakulut kasvoivat 3,9 %, verotulot 2,6 % ja valtionosuudet 2,1 %. Verotulojen kasvua hidasti verokorttiuudistuksen ja tulorekisterin käyttöönoton aiheuttama tilitysvaje. Verotulojen tilitysvajeen vuoksi kunnilta jäi saamatta arvion mukaan peräti 400 milj. euroa verotuloja. Verorahoituksen muutos ei riittänyt kattamaan toimintakulujen kasvua, joka näkyi mm. vuosikatteen voimakkaana heikkenemisenä. Tilinpäätösarvioiden mukaan peräti 56:ssa kunnassa päädyttiin negatiiviseen vuosikatteeseen. Tuloveroprosenttia vuodelle 2019 korotti 46 kuntaa ja laski 5 kuntaa.

Kuntatalouden osalta suomi näyttää jakautuneen kahtia Helsinki ja muu Suomi. Kuntatalouden tilanne ei ole kokonaiskuvassa niin paha, kuin vielä viime syksynä ennustettiin. Tilikauden tulos jäi 200 milj. euroa miinukselle, vaikka negatiivisen tuloksen pelättiin painuvan jopa 900 milj. euroon. Tulos sisältää kuitenkin kertaluonteisia tuottoja, kuten yhtiöiden myynnistä saatuja myyntivoittoja sekä kiky-leikkauksen kompensoinnin aikaistamiseen liittyvät valtionosuudet. Ilman satunnaisia tuottoja tulos olisi ollut miinuksella useita satoja miljoonia euroja ja olisi päädytty lähelle 2000-luvun heikointa tulosta.

Kuntien ja kuntayhtymien investoinnit kasvoivat edellisvuodesta 8,7 %. Käyttötulot eivät riittäneet kattamaan kasvaneita investointimenoja vaan ne katettiin pääosin lainarahalla. Kunnat ja kuntayhtymät ottivat lisälainaa 2,4 mrd. euroa. Verotulojen tilitysvajeen aiheuttama verotulojen maksun viivästyminen lisäsi myös tuntuvasti lyhytaikaista lainakantaa.

Asukasta kohden laskettu lainamäärä oli ennakkotietojen mukaan 3 356 euroa ja vuotta aiemmin 3 048 euroa.

(Kuntaliitto tiedottaa 5.2.2020)

3.2. Oman talousalueen kehitys

Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimistossa oli joulukuun lopussa 21 600 työtöntä työnhakijaa. Joulukuun aikana työttömien määrä kasvaa - nyt 3 100 henkilöllä lomautettujen kasvun myötä. Vuotta aiemmasta työttömien määrä pysyi jokseenkin samana: kasvua oli 0,4 prosenttia eli 80 henkilöä. Koko maassa työttömien määrä kasvoi lähes samaa tahtia (0,5 %). Lomautettujen määrä oli Varsinais-Suomessa tuplasti suurempi (+90 %) kuin vuotta aiemmin.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli joulukuun lopussa Varsinais-Suomessa 9,5 %, mikä on sama kuin vuotta aiemmin. Työttömien osuus työvoimasta oli pienempi kuin koko maassa (9,8 %). Joulukuussa työttömien määrä väheni edellisvuodesta neljässä Varsinais-Suomen seutukunnassa. Ripeimmin työttömyys aleni Salon seudulla (-6 %).

Nuorten työttömyys väheni vuoden takaiseen verrattuna Turunmaan saaristossa sekä Loimaan, Salon ja Turun seudulla. Pitkäaikaistyöttömyys alenee yhä ripeästi useimmissa alueen seutukunnissa. Eniten pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt Turunmaan, Turun ja Salon seuduilla, joissa alenema on ollut yli 20 %.

Kuntien väliset erot työttömyydessä ovat merkittäviä Työttömyysprosentti on korkein Uudessakaupungissa (12,6 %) ja alin Ruskolla (3,3 %). Työttömyyslukujen nousussa näkyy suoraan autotehtaan lomautukset. Verrattuna koko maan tasoon (9,8 %) on työttömyysaste sitä alempi 23 varsinaissuomalaisessa kunnassa. Vain Uudenkaupungin, Salon ja Turun kaupungeissa työttömyys on maan keskitasoa korkeampi. Työttömien määrä väheni naisten kohdalla useimmissa kunnissa, mutta miesten kohdalla määrä kasvoi 16 kunnassa.

Somerolla työttömiä työnhakijoita oli joulukuun lopussa 281 henkeä (294 12/2018), joista alle 25-vuotiaita 30 (30), yli 50-vuotiaita 129 (139) ja yli vuoden työttömänä olleita 48 (52).

Työttömistä miehiä oli 156 (160) ja naisia 125 (134). Avoimia työpaikkoja oli Somerolla vuoden lopussa 24 (20). Työttömyysaste oli Somerolla 7,6 % (7,7 %).

(Lähde: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen V-S työllisyyskatsaus Joulukuu 2019)

Salon väestömäärä oli vuoden vaihteessa 51 850 (52 330) henkilöä. Väestö väheni edellisvuodesta n. 480:llä. Salon tulomuutto oli 1 792 ja lähtömuutto 1 942 henkilöä. Somerolla tulomuutto oli 268 (364) ja lähtömuutto 324 (378) henkilöä. Syntyneitä oli 49 (60) ja kuolleita 134 (131). Maahanmuuttajia oli 33 ja maasta muuttajia 8. Somerolla väkimäärä väheni 116 (-85) henkilöllä. Väestömäärä oli vuoden lopussa 8 711 (8 828) henkilöä.

* suluissa vuoden 2018 vastaava tieto

3.3. Olennaiset toiminnan ja talouden muutokset

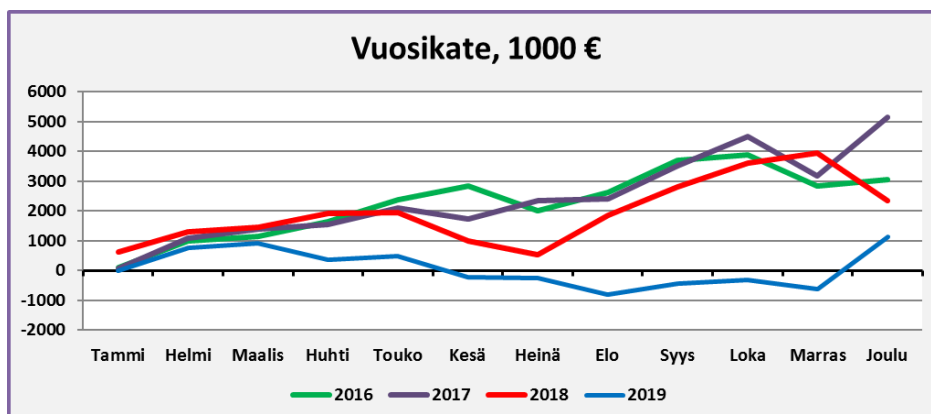
Vuoden 2019 tilinpäätös oli tuloksen kannalta edellisvuottakin heikompi. Tilikauden tulos oli tappiollinen jo toisen kerran peräkkäin. Toimintakulut jäivät n. 2 milj. euroa alle budjetoidun. Toimintatuotot taas ylittivät talousarvion n. 0,3 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 0,3 %. Toimintakulut (ulkoiset) olivat 61,4 milj. euroa. Vastaavat menot vuonna 2018 olivat 58,9 milj. euroa. Toimintakulut kasvoivat edellisestä vuodesta 2,4 milj. euroa eli 4,1 %.

Vuosikate oli alkuvuoden vielä positiivinen, mutta kääntyi jo kesäkuussa laskuun. Suurimpana syynä oli verotilityksessä tapahtunut muutos. Veronpalautuksia ryhdyttiin maksamaan jo heinäkuusta lähtien, jolloin verotulot lähtivät laskuun. Kaikkiaan verotulot vähenivät n. 2 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna kesä-lokakuussa. Marraskuussa tilanne parani verotulojen kertymän osalta, mutta vuosikate oli edelleen negatiivinen. Loppuvuotta kohti tilanne kuitenkin parani ja tilinpäätöksessä vuosikate oli positiivinen 1,1 milj. euroa. Poistot olivat 3,3 milj. euroa ja tilikauden alijäämäksi muodostui 2,1 milj. euroa.

Verotuloja oli budjetoitu 28,2 milj. euroa ja niitä kertyi lopulta kaikkiaan 27,5 milj. euroa, joka oli 0,7 milj. euroa arvioitua pienempi. Laskua edelliseen vuoteen oli n. 0,8 milj. euroa eli 3 %. Tuloveroarvio oli 25 milj. euroa ja veroa kertyi 24,3 milj. euroa. Alitusta syntyi 0,77 milj. euroa. Yhteisöverokertymä oli 1,38 milj. euroa, joka ylitti hieman arvion. Kiinteistövero kertyi 1,8 milj. euroa.

Valtionosuuksia ennakoitiin saatavan 25,2 milj. euroa. Lopullinen kertymä oli 25,6 milj. euroa. Valtionosuudet kasvoivat edellisestä vuodesta n. 0,4 milj. euroa. Tämä kasvu johtuu lähes kokonaisuudessaan kilpailukyky sopimuksen toteuttamisesta aiheutuvan kaksinkertaisen vähennyksen huomioon ottamisesta ja jonka maksaminen aikaistettiin vuodelle 2019. Myös opetus- ja kulttuuritoimen lopullinen valtionosuus lisäsi tuloa n. 34 000 euroa.

Vuoden aikana nostettiin 1,8 milj. euroa lyhytaikaista kassalainaa.

3.4. Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Someron kaupungin taloudellinen tilanne on edelleen pysynyt kohtuullisena huolimatta alijäämäisestä tilinpäätöksestä. Vuosikate oli 1,1 milj. euroa, mikä oli n. 1,2 milj. euroa edellisvuotta heikompi. Tilikauden alijäämää kertyi n. 2,1 milj. euroa ja taseessa on ylijäämiä kaikkiaan n. 27,5 milj. euroa.

Viime vuosien hyvistä tuloksista huolimatta lähivuodet tulevat koettelemaan kuntataloutta. Valtionosuusuudistus vähentää Someron kaupungin valtionosuuksia vuoden 2014 valtionosuuksiin verrattuna täysimääräisesti voimaan tultuaan 248 euroa asukasta kohti eli yhteensä n. 2,3 milj. euroa. Sen laskennallisen vaikutuksen tuloveroprosenttiin arvioitiin olevan n. 2 prosenttiyksikköä. Reaalisesti valtionosuudet eivät kuitenkaan ole laskeneet uudistuksen ennakkolaskelmien mukaisesti, vaan ne ovat Somerolla absoluuttisesti jopa nousseet vuodesta 2015.

Valtionosuudet 1000 €

2014	2015	2016	2017	2018	2019	TA 2020
24 698	24 761	26 003	25 967	25 262	25 650	26 900

Suunnitelmavuosien 2020 – 2022 investointimenot ovat tuntuvasti vuosien 2019 - 2021 investointimenoja pienemmät. Lainanotto kuitenkin tulee jatkumaan ja asukaskohtaisen lainamäärän arvioidaan nousevan 2 600 euron tasolle suunnitelmakauden lopussa. Suuri velkamäärä kasvattaa myös korkokustannuksia, vaikka korot toistaiseksi ovatkin olleet alhaiset.

Sote- ja maakuntauudistuksen toteutusmalli tulee vaikuttamaan oleellisesti myös Someron talouskehitykseen jatkossa. Valmistelussa oleva maakuntapohjainen malli parantaa arvion mukaan Someron asemaa, koska kaupungin väestörakenteesta johtuva keskimääräistä suurempi vanhuspalvelujen kustannuskasvupaine siirtyy suuremmalla väestöpohjalla katettavaksi. Valmistelussa olevan uudistuksen yksityiskohtien odotetaan selviävän lakehdotusten myötä vuoden 2020 aikana. Valmistelun yhteydessä maan hallitus on ilmoittanut tavoitteeksi, että uusi malli on käytössä vuoden 2023 alusta alkaen.

Vuoden 2020 alkupuolella alkanut maailmanlaajuisesti levinnyt koronaepidemia aiheuttaa koko yhteiskunnalle valtavat kustannukset, joiden konkreettinen vaikutus kuntatalouteen selviää myöhemmin, ja riippuu oleellisesti myös valtion kompensatiopäätöksistä.

Epidemia vaikuttaa elinkeinoelämään niin voimakkaasti, että työttömyyden kehitystä on tässä vaiheessa mahdoton arvioida.

3.5. Kaupungin henkilöstö 31.12.

	2019	2018	2017
Vakinaiset	463	459	466
Määräaikaiset (sis. työllistetyt, sijaiset, oppis.)	138	138	134
Koko henkilöstö yhteensä	601	597	600

Määräaikaisissa on mukana myös sairausloman- ja vuosiloman sijaiset, jolloin luvuissa on mukana sekä vakinainen että sijainen.

Kaupunki laatii vuosittain erillisen henkilöstöraportin, jossa on tarkemmat selvitykset henkilöstömuutoksista, sairauspoissaoloista ym.

Henkilöstökustannukset:

	2019	2018	2017
Palkat	20 770 750	19 830 277	19 820 700
Henkilösivukulut	5 088 589	5 054 661	5 286 011
Henkilöstökorvaukset	<u>-280 937</u>	<u>-309 123</u>	<u>-395 966</u>
Henkilöstökulut yhteensä	25 578 402	24 575 815	24 710 745
Henkilöstökulujen muutos	4,1 %	-0,6 %	-3,9 %
Sisältää työllisyysvaroin palkattujen henkilöstökuluja:			
Valtion palkkatuki	248 502	344 027	209 745
Tuen osuus henkilöstökuluista	43 %	43 %	45 %

3.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttamista seikoista*Oikeudenkäynnit ja mahdolliset vahingonkorvaukset:*

1. Varsinais-Suomen kärjäoikeus käsitteli Rakennusliike Kerroskivi Oy:n kannetta sekä Someron kaupungin vastakannetta uimahallin vuonna 2010 puretusta urakkasopimuksesta siten, että se antoi tuomion 29.8.2014. Kaupungin vaatimusten määrä oli n. 1,9 milj. euroa ja Kerroskivi Oy:n vaatimus n. 3,3 milj. euroa. Tuomiolauselman mukaan Someron kaupunki veloitettiin suorittamaan Rakennusliike Kerroskivi Oy:lle 847 044,71 euroa korkolain mukaisine viivästyskorkeineen. Rakennusliike Kerroskivi Oy veloitettiin suorittamaan Someron kaupungille 1 706 145 euroa korkolain mukaisine viivästyskorkeineen sekä oikeudenkäyntikulujen korvauksena 121 224,68 euroa viivästyskorkeineen.

Kerroskivi valitti tuomiosta Turun hovioikeuteen. 18.12.2015 antamassaan tuomiossa hovioikeus muutti kärjäoikeuden tuomiota siten, että yhden korvauskohdan osalta kärjäoikeuden määräämän 38 961 euron sijasta Kerroskivi tuomittiin korvaamaan kaupungille ainoastaan 15 000 euroa (korkeineen). Lisäksi Kerroskivi veloitettiin korvaamaan kaupungin hovioikeusvaikeudenkäyntikuluja kaupungille 85 812,18 euroa (sis. alv 24 %). Kerroskivi haki korkeimmalta oikeudelta helmikuussa 2016 valituslupaa hovioikeuden tuomioon, mutta ei sitä saanut, joten hovioikeuden ratkaisu tuli lainvoimaiseksi. Kerroskivi hakeutui tuomion jälkeen konkurssiin, jonka pesänjako on alkanut syksyllä 2016 ja on kesken.

Hovioikeuden päätöksen perusteella kaupungin tekemän ulosottohakemuksen yhteydessä Nordic Guarantee väitti, että sen (Kerroskiven puolesta) myöntämä työajan ja takuunajan 665 000 euron vakuus on vanhentunut maaliskuussa 2015. Kaupunki teki asian johdosta ensin korvausvaatimuksen Asianajotoimisto Heikkilä & Co:lle ja Asianajotoimisto Esko Tamminen Oy:lle toukokuussa 2016, sekä omalle vakuutusyhtiölleen hallinnon vastuuvakuutukseen perustuvan vahinkoilmoituksen kesäkuussa 2016. Asianajotoimistot kiistivät vastuunsa. Tämän jälkeen kaupunki teki Nordic Guaranteeen toiminnasta valituksen/selvityspyynnön Finanssivalvonnalle helmikuussa 2017. Finanssivalvonta antoi asiasta oman lausuntonsa marraskuussa 2017, ja osittain sen pohjalta kaupunki päätti 5.3.2018 nostaa kanteen Nordic Guaranteea vastaan Helsingin kärjäoikeudessa mm. sillä perusteella, että Nordic Guaranteeen antamaan vakuussitoumukseen tulee soveltaa vakuutussopimuslakia, jolloin saatava ei ole vanhentunut, ja että vaikka ko. lakia ei sovellettaisiakaan, ei saatava ole sitoumuksen ehtojen mukaan vanhentunut. Helsingin kärjäoikeus on aloittanut asiaa koskevat valmisteluistunnot keväällä 2019. Pääkäsittelyn ajankohta ei ole vielä maaliskuussa 2020 tiedossa.

Kaupungin sisäisten vastuukysymysten osalta kaupunginhallitus totesi vuoden 2013 tilinpäätöksessä, että sisäinen valvonta ei ole onnistunut oikeusprosessiin liittyvässä päätöksenteossa, ja että kaupunginhallitus tulee käsittelemään asiaa erikseen keväällä 2014. Kaupunginhallitus hyväksyi 23.6.2014 § 140 omalta osaltaan jälkikäteen kaupungin edunvalvonnan kannalta tarkoituksenmukaisena toimenpiteenä vastakanteen jättämisen 23.4.2013 Varsinais-Suomen kärjäoikeuteen. Valtuusto päätti vuoden 2015 tilinpäätöstä käsitellessään olla myöntämättä vastuuvapautta tilikaudelta 1.1. – 31.12.2015 tekniselle johtajalle ja 30.4.2015 asti kaupungin palveluksessa olleelle tilakeskuksen päällikölle uimahallin vakuuden vanhentumisen osalta. Tähän liittyen kaupunki on toimittanut em. viranhaltijoille ehdollisen korvausvaatimuksen, jonka mukaan mikäli kaupungin pyrkimys perä sitoumuksen mukaista saatavaa Nordic Guaranteelta epäonnistuu, vaatii kaupunki valtuuston em. päätöksen ja siihen liitetyn kaupunginhallituksen lausunnon perusteella 9.3.2015 virassa olleilta tekniseltä johtajalta ja tilakeskuksen päälliköltä (toistaiseksi) yhteisvastuullisesti vahingonkorvausta aiheutuneen vahingon määrästä 665 000 €. Tässä tapauksessa korvausta on mahdollista saada kaupungin hallinnon vastuuvakuutuksen kautta 500 000 €.

3.7. Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta. Sisäinen valvonta ja vastuut on määritelty hallintosäännössä hallitukselle, lautakunnille, toimialajohtajille ja esimiehille.

Sisäistä valvontaa koskevaa ohjeistusta annetaan vuosittain talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa, jotka hallitus hyväksyy vuoden alussa.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 29.9.2014 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Sisäisen valvonnan päivitetty ohje on hyväksytty kaupunginhallituksessa 14.12.2015 ja se on tullut voimaan 1.1.2016. Ohjeeseen on tehty muutamia tarkennuksia (kh 17.12.2018) ja se on tullut voimaan 1.1.2019.

Sisäisen valvonnan ohjeen mukaan toimielimet ja tilivelvolliset seuraavat talousarvion toteutumista suoritetuilla kirjanpidon kyselyillä ja tulostetuilla raporteilla. Kaupunginhallitukselle raportoidaan talousarvion toteutumisesta neljännesvuosittain ja maksuvalmiudesta pääsääntöisesti kerran kuukaudessa. Lautakunnille raportoidaan kahden kuukauden välein talousarvion toteutumisesta. Valtuustolle raportoidaan tavoitteiden toteutumisesta puolivuositain ja talousarvion toteutumisesta neljännesvuosittain.

Tekninen lautakunta on kilpailuttanut vakuutukset 21.8.2018. Vakuutuspalveluiden toimittajaksi valittiin IF Vahinkovakuutus Oy 1.1.2019 alkaen. Sopimus on voimassa toistaiseksi.

Hankintaohje on tullut voimaan 23.8.2010. Kaupungin hankinnat on kilpailutettu ohjeen mukaan ja ilmoitukset on julkaistu sähköisessä ilmoituskanavassa (HILMA). Someron kaupungin viimeisin hankintaohje on päivitetty ja se on hyväksytty kaupunginhallituksessa 3.2.2020.

Someron kaupungin uusi konserniohje on hyväksytty valtuustossa 16.4.2018 ja se on tullut voimaan 1.6.2018 alkaen. Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan puolivuositain. Raportti annetaan kaupunginhallitukselle ja tekniselle lautakunnalle. Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy ja Koy Someron Lamminniemi raportoivat toiminnastaan kaupunginhallitukselle ja perusturvalautakunnalle.

Hallintosääntö on hyväksytty valtuustossa 10.12.2018 ja se on tullut voimaan 1.1.2019.

Kaupungissa on käytössä riskienkartoituslomake, jossa kartoitetaan henkilöriskit, omaisuusriskit, toiminnan riskit ja johtamisjärjestelmään/päätöksentekoon liittyvät riskit. Lisäksi tulee selvittää todettujen riskien osalta tarpeelliset/suunnitellut toimenpiteet. Asiaa on käyty lävitse säännöllisin väliajoin esimiespalaverissa. Lomake päivitetään vähintään vuosittain. Lomakkeen tietoja käytetään pohjana mm. talousarvion perustelutekstissä.

Riskienhallinta poikkeusoloissa on otettu huomioon valmisteltaessa Someron kaupungin valmiussuunnitelman yleistä osaa. Tämä perustuu Valmiuslakiin, jonka mukaan kuntien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa.

4. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen välitulokse arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä lyhyellä aikavälillä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa. Tilikauden tulokseen saattaa olennaisesti vaikuttaa satunnaiset tuotot ja kulut, mistä syystä tulo-rahoituksen riittävyyden arviointia ei voida määrittellä sen perusteella.

TULOSLASKELMA (ulkoiset erät)

	2019	2018	2017
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	9 306	9 288	9 728
Toimintakulut	-61 394	-58 982	-57 779
Toimintakate	-52 088	-49 694	-48 050
Verotulot	27 510	26 712	27 197
Valtionosuudet	25 650	25 262	25 967
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	1	1	1
Muut rahoitustuotot	183	183	123
Korkokulut	-99	-94	-85
Muut rahoituskulut	-20	-7	-20
Vuosikate	1 137	2 363	5 133
Poistot ja arvonalentumiset	-3 283	-3 151	-3 043
Satunnaiset erät	0	70	-202
Tilikauden tulos	-2 146	-717	1 888
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 146	-717	1 888

TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2019	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut %	15,2 %	15,8 %	16,8 %
Vuosikate/Poistot, %	35 %	75 %	168,7 %
Vuosikate, euroa/asukas	131	268	576
Asukasmäärä	8 711	8 828	8 919

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista:
= 100 * Toimintatuotot / Toimintakulut

Tunnusluku osoittaa, että 15,8 % toiminnan menoista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuloilla.

Kunnan toimintojen organisointi, kuten toimintojen yhtiöittäminen ja kuntien välinen yhteistoiminta vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät kuntakohtaisia eroja.

Vuosikate prosenttia poistoista
= 100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate euroa /asukas:
= Vuosikate / asukasmäärä tilikauden lopussa

Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntakohtaisia eroja selittävät toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus. Erityisesti silloin, kun kunnan talouden tasapainoa ja liikkumavaraa verrataan muihin kuntiin, on otettava huomioon myös erot veroprosenteissa. Riittävä tulorahoitus voi kahdessa vertailukunnassa olla saavutettu erilaisella verorasitteella kuntalaisiin.

4.2. Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kuinka paljon kunnan toiminnan ja sen investointien rahavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoituksen rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäisen toiminnan rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun.

Investointien rahavirrat osoittavat sen rahavarojen käytön, joiden avulla kunta järjestää palvelutuotannon edellytykset ja kerryttää tulevia rahavirtoja pitkällä aikavälillä.

Toiminnan ja investointien rahavirran positiivinen (ylijäämäinen) välitulokas osoittaa, kuinka paljon varoja jää käytettäväksi nettoantolainaukseen, lainojen lyhennykseen ja rahavarojen

lisäykseen. Negatiivinen (alijäämäinen) välitulos taas osoittaa, kuinka paljon menoja joudutaan kattamaan olemassa olevia rahavirtoja vähentämällä tai lainoja lisäämällä.

Rahoituksen rahavirrat osoittavat antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Antolainauksen muutoksina esitetään erikseen kunnan myöntämien lainojen lisäykset ja lainojen lyhennykset. Myös kunnan maksamat palautuskelpoiset liittymismaksut näkyvät tässä erässä.

Lainakannan muutoksista ilmenee, paljonko kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta lainaa tai lyhentänyt niitä. Lyhytaikaisten lainojen lisäys osoittaa kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana ottanut uutta lyhytaikaista lainaa tai uusinut niitä. Lyhytaikaisten lainojen vähennys osoittaa kuinka paljon kunta on lyhentänyt lyhytaikaisia lainojaan. Lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset esitetään rahoituslaskelmassa nettona.

Muut maksuvalmiuden muutokset –kohtaan on laskettu toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutokset, pitkä- ja lyhytaikaisten saamisten muutokset sekä korottomien velkojen muutokset.

Toiminnan ja investointien rahavirran sekä rahoituksen rahavirran yhteenlaskettu muutos osoittaa rahavarojen muutoksen. Rahavaroja ovat rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

RAHOITUSLASKELMA	2019	2018	2017
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	1 137	2 363	5 133
Satunnaiset erät	0	70	-202
Tulorahoituksen korjauserät	-72	-65	-53
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-2 866	-7 061	-8 006
Rahoitusosuudet investointeihin	397	305	40
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	147	2 057	126
Investointien rahavirta yhteensä	-2 322	-4 698	-7 840
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 257	-2 330	-2 962
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	0	-200	0
Antolainasaamisten vähennykset	15	5	15
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	5 000	6 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 072	-1 989	-1 338
Lyhytaikaisten lainojen muutos	800	1 000	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	20	153	-597
Rahoituksen rahavirta	-1 237	3 969	4 080
Rahavarojen muutos	-2 494	1 640	1 118
Rahavarat 31.12.	2 268	4 762	3 123
Rahavarat 01.01.	4 762	3 122	2 005
	-2 494	1 640	1 118

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-11 925	-13 215	-11 827
Investointien tulorahoitus, %	46 %	34,9 %	64,4 %
Lainanhoitokate	0,57	1,2	3,67
Laskennallinen lainanhoitokate (uusi 2019)	0,44		
Kassan riittävyys (pv)	12 pv	25 pv	17 pv

INVESTOINNIT**Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €**

Toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %:

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Investointien tulorahoitusprosentti on noussut 46%:iin, johtuen osaltaan pienistä investointimenoista.

LAINANHOITO**Lainanhoitokate:**

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla em. lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Lainanhoitokate on heikko, kun tunnusluvun arvo on jää alle yhden, joka tarkoittaa sitä, että vuosikate ei riitä lainojen lyhennysten maksuun.

Laskennallinen lainanhoitokate (uusi tunnusluku vuodesta 2019 lukien)

$$=(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen

lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1 - 2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla.

Laskennallinen lainanhoitokate on hiukan huonompi kuin ”vanha” lainanhoitokate, jossa lainanlyhennykset otettiin todellisen lyhennysaikataulun mukaan. Näin laskettuna lainanlyhennykset ovat suuremmat.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Tulos osoittaa, että rahavarat riittivät 12 päivän kassasta maksuihin. Kaupungin maksuvalmius oli edelleen kuitenkin kohtalainen. Uutta pitkäaikaista lainaa ei nostettu. Sen sijaan nostettiin 1,8 milj. euroa lyhytaikaista lainaa (Kuntarahoituksen kuntatodistukset). Kassavarat vähenivät vuoden aikana 2,5 milj. euroa ollen vuoden lopussa 2,5 milj. euroa.

Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta

Toimintakulut

Korkokulut

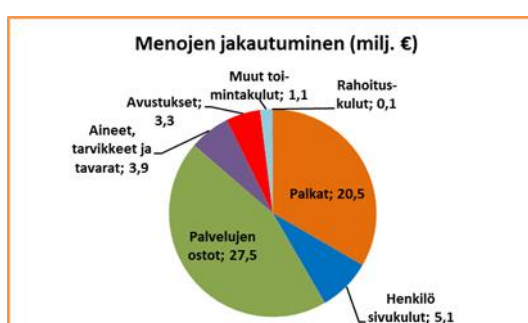
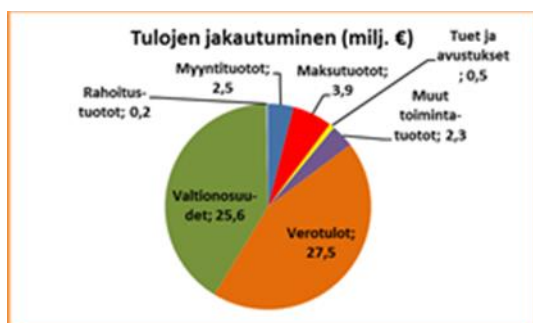
Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainojen lisäys

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

4.3. Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	31.12.2019 1 000 €	31.12.2018 1 000 €	31.12.2017 1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	78 542	79 446	77 639
I Aineettomat hyödykkeet	146	211	349
Tietokoneohjelmistot	146	211	349
II Aineelliset hyödykkeet	63 022	63 981	63 699
Maa- ja vesialueet	6 545	6 558	6 447
Rakennukset	49 072	49 992	38 404
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 437	6 073	4 843
Koneet ja kalusto	649	851	368
Muut aineelliset hyödykkeet	70	70	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	249	439	13 637
III Sijoitukset	15 374	15 255	13 591
Osakkeet ja osuudet	14 424	14 289	12 820
Muut lainasaamiset	795	811	616
Muut saamiset	155	155	155
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	487	496	515
Valtion toimeksiannot	0	13	37
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	487	483	479
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 313	8 814	7 048
I Vaihto-omaisuus	7	9	10
Aineet ja tarvikkeet	7	9	10
II Saamiset	4 038	4 043	3 916
Pitkäaikaiset saamiset	1 308	1 439	1 569
Muut saamiset	1 308	1 439	1 569
Lyhytaikaiset saamiset	2 730	2 605	2 346
Myyntisaamiset	1 658	1 764	1 478
Muut saamiset	473	324	407
Siirtosaamiset	599	516	461
IV Rahat ja pankkisaamiset	2 268	4 762	3 123
VASTAAVAA YHTEENSÄ	85 342	88 757	85 202

VASTATTAVAA	31.12.2019 1 000 €	31.12.2018 1 000 €	31.12.2017 1 000 €
OMA PÄÄOMA	55 495	57 641	58 358
I Peruspääoma	27 947	27 947	27 947
II Edellisten tilikausien ylijäämä	29 694	30 411	28 523
III Tilikauden yli-/alijäämä	-2 146	-717	1 888
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 636	1 684	1 729
Valtion toimeksiannot	87	44	32
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 487	1 600	1 672
Muut toimeksiantojen pääomat	62	39	25
VIERAS PÄÄOMA	28 211	29 432	25 115
I <i>Pitkäaikainen</i>	17 581	19 897	16 969
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 378	19 669	16 716
Lainat julkisyhteisöiltä	202	228	253
II <i>Lyhytaikainen</i>	10 630	9 536	8 146
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 090	3 047	1 966
Lainat julkisyhteisöiltä	26	25	23
Saadut ennakot	127	135	129
Ostovelat	2 381	2 464	2 804
Muut velat	437	783	384
Siirtovelat	3 569	3 082	2 840
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	85 342	88 757	85 202

TASEEN TUNNUSLUVUT

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta:

	2019	2018	2017
Omavaraisuusaste, %:	65 %	65 %	68,6 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %:	44,9 %	47,8 %	39,7 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	27 548	29 694	30 411
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	3 162	3 364	3 410
Lainakanta 31.12, 1 000 €	21 697	22 969	18 958
Lainakanta 31.12. €/asukas	2 491	2 602	2 126
Lainat ja vastuut 31.12., 1000 € (uusi)	22 015		
Lainat ja vastuut, €/asukas (uusi)	2 527		
Lainasaamiset, 1 000 €	795	811	616
Asukasmäärä	8 711	8 828	8 919

Omavaraisuusaste, %:

= 100 * (Oma pääoma + poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %:

$$= 100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista (toimintatuotot, verotulot ja valtionosuudet) tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

$$= \text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$$

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

$$= [\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä.}$$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän.

Lainakanta 31.12.

$$= \text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat euroa / asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

$$= (\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{ostovelat} + \text{Muut velat}) + \text{vuokravastuut})$$

(uusi 2019)

Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa / asukas

Em. lainojen ja vastuiden määrä jaettuna tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella asukasluvulla.

Lainasaamiset 31.12.

$$= \text{Sijoituksiin merkityt jvk} - \text{lainasaamiset ja muut lainasaamiset}$$

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

4.4. Kokonaistulot ja –menot

Kokonaistulojen ja –menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat.

Kokonaistulo- ja –meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Kunnan kokonaistulot ja -menot

TULOT	milj. €
<i>Toiminta</i>	
Toimintatuotot	9,306
Verotulot	27,510
Valtionosuudet	25,650
Korkotuotot	0,001
Muut rahoitustuotot	0,183
Satunnaiset tuotot	0,000
Tulorahoituksen korjauserät	
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutusvoitot	-0,078
<i>Investoinnit</i>	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,397
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,147
<i>Rahoitustoiminta</i>	
Antolainasaamisten vähennykset	0,015
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,000
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	1,800
Kokonaistulot yhteensä	64,931

MENOT	milj. €
<i>Toiminta</i>	
Toimintakulut	61,394
Korkokulut	0,099
Muut rahoituskulut	0,020
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-0,007
<i>Investoinnit</i>	
Investointimenot	2,866
<i>Rahoitustoiminta</i>	
Antolainasaamisten lisäykset	0,000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2,072
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	1,000
Kokonaismenot yhteensä	67,444

5. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

5.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Kuntalain mukaan kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Myös kunnan määräysvallassa olevat säätiöt kuuluvat kuntakonserniin. Kunnan tytäryhteisö on yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta.

Kirjanpitovelvollisella katsotaan olevan määräysvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa tai siihen verrattavassa ulkomaisessa yrityksessä (kohdeyritys), kun sillä on:

1. enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä tai
2. oikeus nimittää tai erottaa enemmistö kohdeyrityksen hallituksen jäsenistä tai siihen verrattava toimielimen jäsenistä tai

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

Yhdistelty konsernitilinpäätökseen (kpl)

Tytäryhteisöt:

Yhtiöt	
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt:	6
- Ktö Oy Somerasunnot	1
- Ktö Oy Jukolantie	1
- As Oy Someron Törmä	1
- As Oy Someron Aurinkopuisto	1
- Ktö Oy Someron Lamminniemi	1
- Ktö Oy Lamminniemen Satumaa	1
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt:	3
- Someron Lämpö Oy	1
- Someron Vesihuolto Oy	1
- Someron Talkkari Oy	1
Muut yhtiöt	1
- Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	1
Kuntayhtymät:	6
- V-S sairaanhoitopiirin ky	1
- V-S erityishuoltopiirin ky	1
- Forssan seudun hyvinvointiky	1
- Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä	1
- Salon seudun koulutusky	1
- Varsinais-Suomen Liitto	1
Yhteensä	16

5.2. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

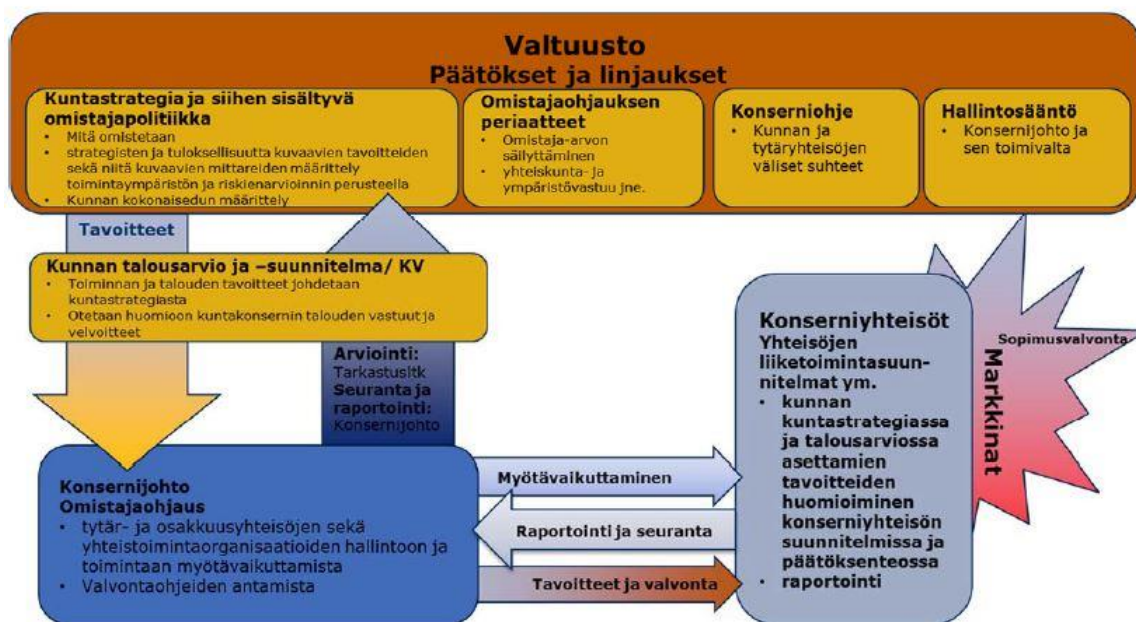
Valtuusto päättää osana kuntastrategiaa omistajapolitiikasta sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Hallitus vastaa kunnan toiminnan omistajaohjauksesta. Konsernijohto vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä valtuuston päätösten mukaisesti. Hallintosäännön mukaan kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Kaupunginhallitus vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan, antaa valtuustolle puolivuositain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä. Kaupunginhallitus nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Kaupunginjohtaja toimii konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

Tytäryhteisöt raportoivat toiminnastaan kaksi kertaa vuodessa. Raportointikaudet ovat 1.1. – 30.6. ja 1.7. – 31.12. Tytäryhteisö toimittaa yhtiökokouksen esityslistat ja pöytäkirjajäljennökset kaupunginhallitukselle.

Kuntayhtymät toimittavat hallituksen ja valtuuston esityslistat ja pöytäkirjajäljennökset kaupunginhallitukselle.

Kuvio 1. Konserniohjaus kuntakonsernissa
Kuntaliitto

5.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Someron kaupunkikonserniin kuuluu 10 tytäryhteisöä ja 6 kuntayhtymää.

Kaupunki omistaa kokonaisuudessaan kaukolämpöä tuottavan Someron Lämpö Oy:n, As Oy Someron Törmän, Ktö Oy Somerasunnot, Ktö Oy Someron Lamminniemen, Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n, Lamminniemen Satumaan sekä Someron Talkkari Oy:n. Lähes kokonaisuudessaan omistetaan Someron Vesihuolto Oy. Kaupunki on ostanut yksityisten omistamia Vesihuollon osakkeita. Puuttuvia osakkeita on enää 4 kpl.

Ktö Oy Jukolantiestä kaupunki omistaa 90,6 %.

As Oy Someron Aurinkopuiston 7 asunnosta kaupunki omistaa 4 eli 57,1 %.

Kaupunginhallitus päätti 18.11.2019 tehdä ostotarjouksen Lounea Oy:lle, Lounaismaan Op-Koti Oy:lle, Someron Säästöpankille, Someron Asuntokeskus ja Someron Lämpö Oy:lle Someron Talkkari Oy:n osakkeiden ostosta. Kaupunki omisti Someron Talkkari Oy:stä suoraan 43,1 % ja välillisesti Someron Lämpö Oy:n kautta 15,5 %. Osakekaupat toteutuivat vuoden 2019 lopulla, minkä jälkeen kaupunki omistaa Someron Talkkari Oy:n kokonaisuudessaan. Kauppa tukee kaupungin tilahallinnon palvelujen pitkäjänteistä kehittämistä ja mahdollistaa mm. palvelujen hankinnan yhtiöltä ilman kilpailutusta.

5.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Merkittävimmät lähiajan konserniin/tytäryhteisöihin kohdistuvat toiminnalliset ja taloudelliset muutokset kohdistuvat vesihuoltoon ja sote-palveluihin.

Someron Vesihuolto Oy:n haasteena on keskustaajaman jätevesienkäsittelyn kehittäminen siten, että Kirkkojärveen kohdistuvat Akustinpuiston pumppaamon ohijuoksutukset saadaan poistettua. Tämä edellyttää käytännössä sekaviemäröinnin (hulevedet ja varsinaiset jätevedet) purkamista ja/tai puhdistamojärjestelmän kokonaiskehittämistä, jossa mm. pumppaamojen toimintaa on jo parannettu hyvin tuloksin. Toimenpiteet vaativat huomattavasti resursseja sekä kaupungilta (hulevedet) että Vesihuolto Oy:ltä (jätevedet). Kaupunki päätti vuoden 2017 lopulla kaupungin ylläpitämän hulevesiverkoston toimialueella rakennettuja kiinteistöjä koskevan hulevesimaksun käyttöönotosta. Lisäksi vuonna 2018 toteutettiin jätevedenpuhdistamojen siirto Vesihuolto Oy:lle, mikä selkeytti jätevedenpuhdistusjärjestelmän kokonaiskehittämistä.

Sote-uudistuksen valmistelu jatkuu maan nykyisen hallituksen toimesta. Aiemman (Sipilän hallituksen) valmistelun mukainen lakivalmistelu aiheutti tarpeen saattaa Kiinteistö Oy Someron Lamminniemen omistama kiinteistö Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n omistukseen, jotta myös kiinteistö siirtyisi maakunnallisen soten omistukseen. Lisäksi on selvitetty mm. mahdollisuuksia siirtää Katajakoti Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:lle. Uuden valmistelun em. asiaan liittyvät yksityiskohdat eivät ole vielä selvillä maaliskuussa 2020.

Kesällä 2018 tehty päätös Tervaskannon myynnistä Mehiläinen Hoivapalvelut Oy:lle tuli lainvoimaiseksi vuoden 2019 loppupuolella (asiasta oli tehty hallinto-oikeuteen valitus). Päätöksen mukaan Mehiläinen rakennuttaisi nykyisen Tervaskannon korvaajaksi uuden nykyaikaisen palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen yksikön ja käyttäisi Tervaskantoa mahdollisesti muuhun tarkoitukseen. Päätöksen ja sen lainvoimaisuuden pitkän väliajan johdosta eräät sopimukseen liittyvät asiat ovat tulleet neuvottelunalaisiksi Mehiläinen Hoivapalvelut Oy:n aloitteesta. Neuvottelut ovat vuoden 2020 maaliskuun lopulla kesken.

Tavoitteet ja niiden toteutuminen

Someron Vesihuolto Oy

- 1. Myytävän veden hinta pidetään valtakunnallista keskihintaa alemmalla tasolla ja jäteveden korkeintaan 25 % yli VVY:n keskihinnan niin, että kokonaishinta on +/- 15 % valtakunnan keskihinnasta.***

Valtakunnallinen veden keskihinta vuonna 2018 oli 1,69 €/m³ (sis. alv 24%) ja Someron hinta oli 1,23 €/m³ (sis. alv. 24%). Valtakunnallinen jäteveden keskihinta vuonna 2018 oli 2,79 €/m³ (sis. alv 24%) ja Someron hinta oli 2,98 €/m³ (sis. alv 24%).

Veden hinta Somerolla oli 27% alempi kuin valtakunnallinen veden keskihinta ja jäteveden hinta oli 7% korkeampi kuin valtakunnallinen keskihinta. Valtakunnallinen kokonaishinta oli 4,54 €/m³ (sis. alv 24%) ja Somerolla 4,21 €/m³ (sis. alv 24%) eli 7 % alle valtakunnallisen keskiarvon.

- 2. Laajentaa viemäriverkostoa toiminta-alueella ilman, että kiinteistöille kohdistuu kohtuuttomia maksuja.***

Jätevesiverkoston laajentaminen on suunniteltu Härkälän ja Rankkulan/Kohnamäen alueille. Härkälän alueelle osuuskunnan toimesta rakennetun paineviemärin siirtymisestä Someron Vesihuolto Oy:n omistukseen on neuvoteltu.

3. Jätevedenpuhdistamon esikäsittelyn saneerauksen jälkeen viemäriverkoston ohjjuoksutusten lopettaminen.

Ohjjuoksutukset viemäriverkostosta ovat vuoden 2019 kokemusten perusteella vähentyneet, mutta eivät loppuneet. On käynnistetty suunnittelu jätevesilaitoksen kapasiteetin selvittämiseksi ja tehostamiseksi.

4. Viemäriverkoston / jätevedenpuhdistamon saneeraaminen mahdollisimman kustannustehokkaasti, jotta vuosien 2021-2022 aikana voimaan astuvan uuden ympäristöluvan lupaehdot voidaan saavuttaa loppuvuodesta 2019.

Vuoden 2019 aikana on tehty vuotovesikartoitusta, joka valmistui vuoden 2019 loppupuolella. Uusi ympäristölupapäätös oli vuoden 2019 aikana vielä valmisteilla. On käynnistetty suunnittelu jätevesilaitoksen kapasiteetin selvittämiseksi ja tehostamiseksi.

Investoinnit 2019	euroa
Jätevedenpuhdistamo	243 000
Vesiverkosto	25 000
Jätevesiverkosto	381 000
Atk-ohjelma	8 000

5. Maksaa osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta verojen jälkeen.

Osinkoa maksetaan 25 % tuloksesta eli noin 20 000 euroa.

Someron Lämpö Oy

1. Tuotetaan kaukolämpöä asiakkaille edullisesti (= alle valtakunnan keskihinnan) ja pidetään yhtiön kassavirta positiivisena.

Valtakunnan keskihinta 70,36 €/MWh (alv 24 %) 7/2019

Someron energiamaksu 61,75 €/MWh (alv 24 %) vuonna 2019

2. Verkostoa laajennetaan kaupungin maankäytön kehittämissuunnitelmien mukaisille kannattaville alueille.

Verkostoa ei ole laajennettu uusille alueille. Vuonna 2019 on liittynyt kaksi uutta asiakasta.

3. Tulevien vuosien saneeraustarpeen määrittäminen sekä saneeraussuunnitelman laatiminen.

Saneeraussuunnitelman ja kartoituksen tekeminen aloitettiin opinnäytetyönä vuoden 2019 jälkipuoliskolla ja se valmistuu vuoden 2020 aikana.

4. Maksaa omistajalleen osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta verojen jälkeen.

Toteutuu.

Someron Talkkari Oy

1. Strategian jalkauttaminen.

Toteutunut 22.11.2019. Henkilöstön kanssa käyty läpi yrityksen strategia.

2. Kehittää entisestään henkilöstön ammattitaitoa.

- Tavoitteena yhden työntekijän oppisopimuskoulutuksen aloitus Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnossa tai ammattitutkinnossa.

Solmittu Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinnon oppisopimus yhdelle työntekijälle alkuvuodesta 2019.

- Kahden työntekijän osallistuminen kasvinsuojelukoulutukseen.

Koulutuksen suoritti kolme henkeä vuoden 2019 alussa.

3. Henkilöstön työssäjaksamisen tukeminen.

- Sporttipassin käyttöönotto ja tavoite käyttöasteelle 60 %.

Käyttöön otettiin ePassi ja käyttöaste 100 %.

- Kaksi kertaa vuodessa virkistytymis- /kehittämispäivän toteuttaminen.

Toteutunut 50 %: 22.11.2019 pidetty henkilöstön kehittämisspäivä.

4. Palautekysely asiakkaille ja tavoitteena, että vastaajia 60 %.

Aihetta ja kysymyksiä työstetty henkilöstön kanssa kehittämisspäivän yhteydessä. Varsinaisen kyselyn toteutus vuoden 2020 aikana.

5. Maksaa omistajalleen osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta.

Osinkoa maksetaan tilikauden tuloksesta.

Kiinteistö Oy Somerasunnot (208 asuinhuoneistoa ja 2 liikehuoneistoa), **Kiinteistö Oy Someron Törmä** (8 asuntoa) ja **Kiinteistö Oy Jukolantie** (7 liikehuoneistoa, elokuvateatteri ja Ecotekola). Kaupunki on hoitanut em. taloyhtiöiden isännöintitehtävät (hallinnolliset, taloudelliset ja toiminnalliset tehtävät) sekä vuokra- ja perintätehtävät.

Ktö Oy Somerasunnot

1. Heikkokuntoisten asuntojen purkaminen ja isompien asuntojen muuttaminen pienemmiksi.

Kerrostalon purkusuunnitelma muuttui kohteen myynniksi ostajan löydyttyä. Kohde kunnostetaan ostajan taholta ja asunnot tulevat omistusasuntomarkkinoille. Suunniteltiin Rajatien rivitalon purkamista (toteutumassa keväällä 2020.) Isompia asuntoja on saatu vuokrattua.

2. Energiatohokkuuden parantaminen.

Suunnittelu käynnissä lämmitysmuodon muutoksesta/kehittämisestä Kyyräntiellä, jossa on muutenkin parannettu energiatoimivuutta.

3. Yhtiön rahavarojen parantaminen tulevaisuuden korjaustarpeen turvaamiseksi.

Rahavaroja parannettiin myymällä kerrostalo (Evertintie 8).

As Oy Someron Törmä

1. Kaupungin omistusosuuden vähentäminen huoneistojen myynnin kautta.

Tavoite ei toteutunut.

Ktö Oy Jukolantie

1. *PT-suunnitelmassa vuodelle 2019 suunniteltujen tavoitteiden toteuttaminen.*

Pt-suunnitelma on toteutunut. Rakennus on tarkastettu, porrashuoneen pintoja korjattu ja maalattu. Pintakorjauksia tehty tarpeen mukaan. Viemärit tarkastettu ja sähkö tarkistukset varmistettu. Energiatohokkuuden parantaminen, suunniteltu ilmanvaihtoremontti ja ikkunaelementtien korjaus.

2. *Talouden vakaana pitäminen.*

Tavoite on toteutunut.

Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy

1. *Sairauspoissaolojen väheneminen. Tavoitteena alle 10 sairauspoissaolopäivää / työntekijä.*

Mittari: Sairauspoissaolojen määrä.

Ei toteutunut. 1.1. – 31.12.2019 sairauspoissaoloja ollut kaikkiaan 16,3 pv/hlö ja ns. pitkät sairauspoissaolot poisluettuna 11,9 pv/hlö.

2. *Laadukas toiminta. Ei vakavia poikkeamia ulkoisessa auditoinnissa. Tyytyväiset asukkaat, asiakkaat ja omaiset.*

Mittari: Poikkeamien määrä ja tyytyväisyyskyselyt.

Tavoite toteutunut. Ulkoisessa auditoinnissa (5/19) ollut kaksi lievää poikkeamaa, joihin tehty korjaavat toimenpiteet.

Asukastyytyväisyys toteutettu 5/19, NPS 39 ja omaistyytyväisyyskysely toteutettu 5/19, NPS 78

3. *LHK Oy:n ja Kiinteistö Oy:n fuusioituminen kaupungin sotelinjausten mukaisesti.*

Kaupunki on omissa tavoitteissaan sitonut hankkeen toteuttamisen valtakunnallisen sote-uudistuksen etenemiseen. Koska valmistelussa ollut sote-uudistus kaatui keväällä, kaupunki ei tule etenemään asiassa vuonna 2019. Kaupunginhallituksen hyväksymässä talousarvio-asiassa (17.6.2020 § 138) hanke on siirretty vuodelle 2020.

4. *Maksaa osinkona omistajalle 25 % voitosta käytettäväksi vanhustenhuollon kehittämiseen.*

Toteutuu.

Kiinteistö Oy Someron Lamminniemi

1. *Kiinteistön ylläpidon ja pitkäaikaissuunnitelman toteuttaminen ja päivittäminen.*

Tavoite toteutunut.

2. *Kiinteistön juoksevien kulujen sekä vaadittavien korjaustöiden kattaminen hoitovastiketuloilla.*

Mittari: Tulojen/menojen seuranta.

Tavoite toteutunut.

3. *Energiätehokkuuden parantaminen.*

Mittari: Lukemaseurannat.

Tavoite ei ole toteutunut, koska vertailu edelliseen vuoteen kesken.

4. *LHK Oy:n ja Kiinteistö Oy:n fuusioituminen kaupungin sotelinjausten mukaisesti.*

Kaupunki on omista tavoitteistaan sitonut hankkeen toteuttamisen valtakunnallisen sote-uudistuksen etenemiseen. Koska valmistelussa ollut sote-uudistus kaatui keväällä, kaupunki ei tule etenemään asiassa vuonna 2019. Kaupunginhallituksen hyväksymässä talousarvioissa (17.6.2020 § 138) hanke on siirretty vuodelle 2020.

Kiinteistö Oy Lamminniemen Satumaa

1. *Kiinteistö Oy Lamminniemen Satumaan tilanteen säilyminen muuttumattomana.*

Tavoite toteutunut.

5.5. **Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut**

KONSERNITULOSLASKELMA (1000 €)

	2019	2018	2017
Toimintatuotot	33 877	34 283	35 112
Toimintakulut	-85 059	-82 675	-81 890
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	17	3	4
TOIMINTAKATE	-51 165	-48 390	-46 774
Verotulot	27 442	26 644	27 127
Valtionosuudet	27 594	27 186	27 902
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	6	6	18
Muut rahoitustuotot	162	109	71
Korkokulut	-231	-249	-264
Muut rahoituskulut	-42	-29	-24
VUOSIKATE	3 766	5 279	8 056
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 712	-5 738	-5 448
Omistuksen eliminointierot	3	5	0
Arvonalentumiset	0	-25	-163
Satunnaiset erät	22	70	-151
Tilikauden tulos	-1 921	-409	2 295
Tilinpäätössiirrot		0	0
Tilikauden verot	-106	-110	-126
Laskennalliset verot	8	15	20
Vähemmistöosuudet	4	-12	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 015	-515	2 189

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	39,8	41,5	42,9
Vuosikate/Poistot, %	65,9	91,6	143,6
Vuosikate, euroa/asukas	432	598	903 €
Asukasmäärä	8 711	8 828	8 919

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA (1 000 €)

	2019	2018	2017
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	3 766	5 279	8 056
Satunnaiset erät	22	70	-151
Tilikauden verot	-104	-139	-126
Tulorahoituksen korjaukset	-24	-25	45
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-4 503	-7 051	-9 123
Rahoitusosuudet investointimenoihin	424	349	66
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	334	125	187
Toiminnan ja investointien rahavirta	-86	-1 391	-1 046
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	0	-200	0
Antolainasaamisten vähennykset	10	0	10
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	26	5 550	6 588
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 271	-3 400	-3 042
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 022	981	0
Oman pääoman muutokset	-3	-22	-16
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-36	-32	169
Vaihto-omaisuuden muutos	55	-31	40
Saamisten muutokset	-457	-946	-701
Korottomien velkojen muutokset	131	904	-38
Rahoituksen rahavirta	-2 524	2 805	3 010
Rahavarojen muutos	-2 610	1 413	1 964
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	7 794	10 363	8 990
Rahavarat 01.01.	10 403	8 950	7 026
	-2 610	1 413	1 964

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2019	2018	2017
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, (1000 €)	-6 020	-11 772	-12 015
Investointien tulorahoitus, %	92	79	89
Laskennallinen lainanhoitokate (uusi)	0,95	-	-
Lainanhoitokate	1,1	1,5	2,5
Kassan riittävyys, pv	31	40	35

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2019 1 000 €	31.12.2018 1 000 €	31.12.2017 1 000 €
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	94 874	96 939	95 616
I Aineettomat hyödykkeet	465	432	645
Aineettomat oikeudet	278	394	494
Muut pitkävaikutteiset menot	55	39	142
Ennakkomaksut	132	0	9
II Aineelliset hyödykkeet	91 718	93 718	92 472
Maa- ja vesialueet	7 316	7 333	7 248
Rakennukset	66 436	68 309	59 601
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 909	10 477	9 184
Koneet ja kalusto	6 207	6 512	2 059
Muut aineelliset hyödykkeet	165	163	80
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	685	926	14 300
III Sijoitukset	2 691	2 788	2 500
Osakkuusyhteisöosuudet	82	71	26
Muut osakkeet ja osuudet	1 827	1 964	1 920
Muut lainasaamiset	746	717	517
Muut saamiset	36	36	36
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	708	701	692
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	15 218	17 196	15 263
I Vaihto-omaisuus	502	550	519
II Saamiset	6 922	6 283	5 754
Pitkäaikaiset saamiset	488	414	323
Lyhytaikaiset saamiset	6 434	5 869	5 431
III Rahoitusarvopaperit	706	1 804	1 383
IV Rahat ja pankkisaamiset	7 088	8 559	7 608
VASTAAVAA YHTEENSÄ	110 800	114 836	111 571

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
A OMA PÄÄOMA	62 810	64 841	65 145
Peruspääoma	27 947	27 947	27 947
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	1	0	0
Arvonkorotusrahasto	52	52	52
Muut omat rahastot	3 052	3 081	3 252
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	33 774	34 276	31 705
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 015	-515	2 189
B VÄHEMMISTÖOSUDET	137	244	230
D PAKOLLISET VARAUKSET	776	784	720
Eläkevaraukset	3	4	4
Muut pakolliset varaukset	773	781	716
E TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 869	1 897	1 921
F VIERAS PÄÄOMA	45 208	47 069	43 556
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	26 598	30 105	27 642
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	1 763	1 704	1 646
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	5 289	3 981	3 364
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	11 558	11 280	10 904
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	110 800	114 836	111 571

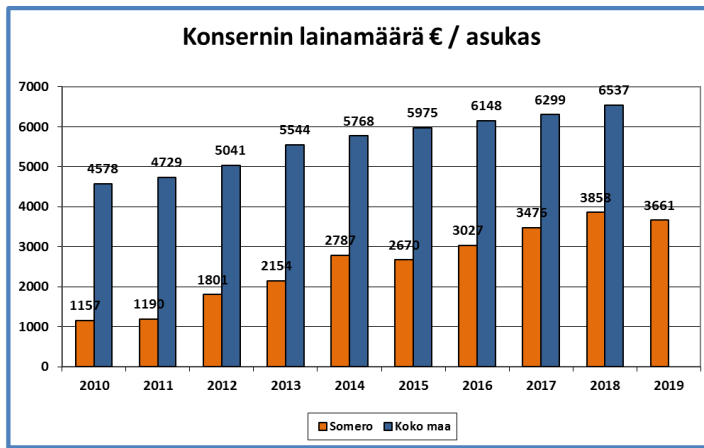
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

	2019	2018	2017
Omavaraisuusaste, %	56,9	56,8	58,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	50,6	53,2	48,1
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	31 758	33 761	33 894
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	3 646	3 824	3 800
Konsernin lainakanta 31.12., 1 000 €	31 887	34 085	31 006
Konsernin lainat, €/asukas	3 661	3 861	3 476
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.2019 (uusi)	35 372	-	-
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas (uusi)	4 061	-	-
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1 000 €	746	717	517
Asukasmäärä	8 711	8 828	8 919

Omavaraisuusaste, %

= 100 * (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Omavaraisuus-% mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämään sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

5.6. Konsernin henkilöstömäärä 31.12.

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen palveluksessa olevien henkilöiden lukumäärä.

	2019	2018	2017
Kaupunki (vakinaiset) *	463	459	467
Someron Talkkari Oy	7	7	7
Someron Lämpö Oy	3,5	3,5	3,5
Someron Vesihuolto Oy	6,5	6,5	7,5
Ktö Oy Someron Lamminniemi ja Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	65	62	73
Kiinteistöosakeyhtiöt (Somerasunnot, Törmä ja Jukolantie)	<u>....1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>
Yhteensä	546	539	559

*) Kaupungin henkilöstömäärässä on käytetty pelkästään vakinaisten määrää.

6. HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ

Someron kaupungin vuoden 2019 tilinpäätöksen vuosikate oli 1 136 910 euroa ja poistoja kirjattiin 3 282 696 euroa. Alijäämää syntyi näin ollen 2 145 785 euroa.

Vuoden 2019 alkuperäisessä talousarviossa vuosikate oli 518 600 euroa. Talousarvioon tehtyjen lisämäärärahakirjausten jälkeen vuosikatteen muodostui – 811 900 euroa. Lyhytaikaista lainaa nostettiin vuoden aikana 1,8 milj. euroa. Korjoja maksettiin 98 832 euroa ja lainojen lyhennyksiä 2 072 168 euroa.

Kaiken kaikkiaan taseessa oli vuoden lopussa kertynyttä ylijäämää 27,5 milj. euroa. Tällä varaudutaan mm. taloussuunnitelman 2020 – 2022 yhteensä 3,8 milj. euron alijäämien kattamiseen.

Vuoden 2019 alijäämä 2 145 785,38 euroa siirretään tilikauden yli-/alijäämättilille.

7. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

7.1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toimielin: Keskusvaalilautakunta

Tehtäväalue: Vaalit

Toiminta-ajatus

Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä kunnassa. Sen päätehtävänä on valtiollisissa vaaleissa suorittaa vaalien toimittamiseksi tarpeelliset valmistelutoimenpiteet, järjestää ennakoäänestys ja siihen tarvittava henkilökunta, tarkastaa ennakoäänestysasiakirjat, suorittaa vaalilautakuntien ja vaalitoimitsijoiden koulutus ja järjestää alustava äänten laskenta.

Kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunnan tehtävänä on edellä mainittujen lisäksi ehdokashakemusten käsittely, ehdokaslistojen yhdistelmän laadinta, vaalien tuloslaskennan suorittaminen ja vaalien tuloksen vahvistaminen.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvon - yli arvon
Toimintatuotot	46 500		46 500	31 931	14 569
Toimintakulut	-46 320		-46 320	-31 084	15 236
Toimintakate	180		180	847	-667
Sisäiset kulut	0		0	-724	-724

Vuonna 2019 järjestettiin eduskuntavaalit ja europarlamenttivaalit.

	Eduskuntavaalit	Europarlamenttivaalit
Äänioikeutetut	7308	7290
Miehet	3583	3582
Naiset	3725	3708
Äänestysprosentti	71,5	36,2
Hyväksytyjä ääniä	5082	2584
Hylättyjä ääniä	35	5

Talousarvioon oli varattu määrärahat myös maakuntavaalien järjestämistä varten. Vaaleja ei kuitenkaan järjestetty vuonna 2019.

Toimielin: Tarkastuslautakunta

Tehtäväalue: Tilintarkastus

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on järjestää hallinnon ja talouden tarkastus sekä huolehtia kuntakonsernin hallinnon ja talouden yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja konsernissa toteutuneet, ja laatii arviointikertomuksen. Lisäksi tarkastuslautakunnalle on kuulunut 1.6.2017 lähtien kuntalain 84 §:ssä mainittujen sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta sekä ilmoitusten käsittely ja vieni valtuustolle tiedoksi.

Sidonnaisuusrekisteri julkaistaan kunnan tietoverkossa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	0	0
Toimintakulut	-21 060		-21 060	-15 427	5 633
Toimintakate	-21 060		-21 060	-15 427	5 633
Sisäiset kulut	-650		-650	-804	-154

Kaupunginvaltuusto valitsi tarkastuslautakunnan esityksestä BDO Audiator Oy:n tilintarkastusyhteisöksi vuosiksi 2019 - 2022. Tarkastuspäiviä on arvioitu tarvittavan vuodessa 19. Tilintarkastus jakaantuu ajallisesti kahdelle vuodelle päättyen toukokuussa 2020 annettavaan arviointikertomukseen.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden aikana 8 kertaa.

Toimielin: Kaupunginhallitus

Tehtäväalue: Yleishallinto

Toiminta-ajatus

Kaupunginhallitus johtaa ja ohjaa kaupungin hallintoa sekä vastaa kaupungin kehittämisestä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden ja päämäärien saavuttamiseksi.

Tavoitteet:

- Konsernirakenteen kehittäminen siten, että se tukee Someron kaupungin toiminnallista ja taloudellista asemaa sote- ja maakuntauudistuksessa.***
 - Kaupungin omistamien Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy:n ja Kiinteistö Oy Someron Lamminniemen omistusjärjestelyjen toteutuminen siten, että yhtiöistä muodostuu maakuntaan siirtyvä kokonaisuus. (Edellytyksenä sote- ja maakuntauudistuksen eteneminen).*

Edellytyksenä oleva sote- ja maakuntauudistus ei ole edennyt. Valtuuston hyväksymässä taloussuunnitelmassa hanke on siirretty vuodelle 2021.

- Kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen; ns. uuden Mäkelän alueen pientalo- asemakaavan hyväksyminen ja ko. alueen saaminen hinnoiteltuna ennakkomarkkinointiin.***

Tavoite ei toteutunut. Kaavoitus on edelleen käynnissä ja kaavan toteuttamistapaa on kaavas suunnittelussa muutettu oleellisesti nähtävänä olleesta ensimmäisestä kaavaluonnoksesta saadun palautteen pohjalta. Valtuuston hyväksymässä talousarviossa vuodelle 2020 päätettiin varata resurssit vasta kunnallistekniikan suunnittelua varten. Vuoden aikana saatiin kuitenkin myyntiin/markkinointiin 3 uutta pientalotonttia muilta alueilta (Kermisen pelto, Harju) ja 3 yritystoiminnalle tarkoitettua määräalaa (Jaatila, jossa em. määräaloista myös myytiin 2 kpl.).

- Kaupungin omistuksien realisointi kiinteistö- ja toimitilastrategioiden pohjalta sekä sote- ja maakuntauudistuksen myötä muuttuva toimintaympäristö huomioiden.***

Mittarit: Myydyt kohteet
Kaupungin suorassa omistuksessa olevan sote- ja kiinteistömässän väheneminen.

Konsernitasolla merkittävin myyty kiinteistö oli Koy Somerasuntojen omistuksessa ollut kerrostalokohde Evertintie 8. Lisäksi myytiin yksi osakehuoneisto (As Oy Peltokoivu) ja laitettiin myyntiin As Oy Someron Törmän osakehuoneistoja.

Sote-kiinteistöjen myyntipäätöksiä ei tehty johtuen mm. valtakunnallisen sote-uudistuksen siirtymisestä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	5 300		5 300	126 287	-120 987
Toimintakulut	-1 287 480	30 000	-1 317 480	-1 201 909	115 571
Toimintakate	-1 282 180		-1 312 180	-1 075 622	236 558
Sisäiset tuotot	379 700		379 700	409 364	-29 664
Sisäiset kulut	-144 700		-144 700	-143 405	1 295
Sumupoistot	-70 600		-70 600	-25 606	44 995

Toiminta:

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet:

	2019	2018	2017	2016
Tulomuutto (kuntien välinen siirtolaisuus)	301	364	332	344
Nettomuutto (kuntien välinen siirtolaisuus)	-31	-14	-11	5

Yleishallinto:

Yleishallinnon tehtäväalueen menot alittivat budjetoidun n. 0,1 milj. euroa. Tulot ylittivät arvion 121 000 euroa, josta käyttöomaisuuden myyntivoittoja oli n. 78 000 euroa. Muihin tuottoihin on kirjattu vakuutuskorvauksia (Kerroskivi/Uimahalli) n. 44 000 euroa.

Työllistäminen

Lisäksi kaupunki palkkasi kesäksi 3-5 viikon ajaksi 46 nuorta eri kohteisiin. Kustannukset olivat yhteensä 42 467 euroa. Hakijoita oli kaikkiaan 123.

Joukkoliikenne

Kaupunki osallistuu seutulipusta aiheutuviin kustannuksiin. Seutulippumatkoja tehtiin vuoden aikana 1 304 kpl (915 kpl/2018) ja lippuja myytiin 47 kpl (38 kpl/2018). Kaupunki maksoi seutulippukustannuksia yhteensä 3 570 euroa (alv 0 %). Valtiolta saatiin tukea 1 500 euroa. Valtionavustusta haetaan etukäteen talousarvioon budjetoidun määrän perusteella.

Lisäksi kaupunki on osallistunut kolmen reitin joukkoliikennepalvelujen kustannuksiin (Somero – Jokioinen - Forssa, Somero – Koski TI – Marttila – Turku sekä Somero - Salo). yhteensä n. 20 000 eurolla.

Tehtäväalue: Henkilöstöhallinto**Toiminta-ajatus**

Henkilöstöhallinnon tehtäviin kuuluu huolehtia siitä, että koko organisaatiossa noudatetaan yhdenmukaista henkilöstöpolitiikkaa sekä luoda ja kehittää yhdessä esimiesten kanssa henkilöstövoimavarojen tarkoituksenmukaista kohdentamista ja toimii esimiesten tukena esimiestyössä.

Tavoitteet**1. Palkkahallinnon uudistaminen alueellisella yhteistyöllä toimintavarmuuden turvaamiseksi ja varautumiseksi tulevaisuuden organisaatorakenteeseen.**

Käytiin alueellisia neuvotteluja ja tehtiin selvitystyötä erilaisista mahdollisuuksista uudistaa palkkahallintoa, mutta lopullista ratkaisua ei vielä syntynyt osin Somerosta riippumattomista syistä. Selvitystyö jatkuu mm. kuntien välisenä yhteistyönä edelleen siten, että valinta tulevaisuuden toimintamallista tehdään kevätkaudella 2020.

2. Innostavan ja kehitysmuotoisen työyhteisökulttuurin kehittäminen.

Mittari: Käyttöön otetut kannustustoimenpiteet (talousarvioon sisällytetty erityinen varaus 7 500 euroa)

Esimiehille järjestettiin 28.5. ja 23.9 2019 työyhteisökehittämiseen liittyvää koulutusta, jonka jälkeen työ- ja asenneilmapiirin kehittämiseen tähtäävää osallistavaa menetelmää on jalkautettu organisaatioon työyksikkökohtaisesti. Lisäksi aloitettiin ”johtaminen palveluna” –toimintamallin kehittäminen.

Loppuvuonna toteutettiin myös ”Hyvä näkyväksi” –teemalla eri näkökulmat huomioiden esimerkillisten työsuoritusten ja työyksiköiden esimerkillisen toiminnan palkitseminen.

3. Palkkausjärjestelmän kehittäminen.

Mittari: edistyminen TVA-järjestelmien uudistamisessa.

OVTES:n TVA-järjestelmää uudistettiin, minkä lisäksi uusi palkan henkilökohtaisen lisän arviointijärjestelmä otettiin käyttöön koko organisaatiossa.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

	2019	2018	2017	2016
Sairauspoissaolotyöpäiviä/työntekijä	10,3	10,1	10,7	9,4
Sairauspoissaolopäivän hinta, €/tpv	114	114	115	110
Sairauspoissaolojen palkkakustannukset sivukuluineen (1000 €)	808	879	945	840

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	11 600		11 600	16 376	-4 776
Toimintakulut	-152 600		-152 600	-128 747	23 853
Toimintakate	-141 000		-141 000	-112 371	28 629
Sisäiset kulut	-2 400		-2 400	2 388	12

Tuloihin on kirjattu mm. Työllisyysrahaston maksama koulutuskorvaus 14 482 euroa vuodelta 2018.

Henkilöstöhallinnon tehtäväalueeseen kuuluvat HEVI-ryhmä (henkilöstön yhteistyöryhmä), työsuojelujaos, yhteistyötoimikunta, tyhy-toiminta sekä muu henkilöstöhallinto.

HEVI -ryhmä järjesti kaupungin henkilöstölle ulkoilupäivän Metsäkoivulan reitillä 8.5. (osallistujia 13). Esakalliolla käytiin heinäkuussa kaksi kertaa katsomassa teatteriesitystä ”Oi jospa kerran” (osallistujia 57). Piknik-risteily Ahvenanmaalle järjestettiin 31.8. (osallistujia 70). Kaupungin pikkujoulut järjestettiin 15.11. Salon Rikalassa ”Soidinmenot” –jouluvevyyn merkeissä (osallistujia 100).

Henkilökunnan **tyhy-toimintaan** oli varattu 50 000 euroa. Kaikkiaan rahaa käytettiin 37 500 euroa. Eri työyksiköt järjestivät keskenään tyhy-toimintapäivän. Ohjelmassa oli mm. elokuvia, teatteria, konserttia, keilailua, pakohuoneita, Piknik-risteily Ahvenanmaalle, risteily Bengtskärin majakalle, tutustuminen Eläinsuojelukeskukseen ja kuusipeuratarhaan, Hiidenlinnaan ja Sisumetsän seikkailupuistoon. Nämä kaikki yhdistettiin ruokailuun ja mukavaan yhdessä-oloon. Kaikkiaan yksiköiden tyhy-päivään osallistui 248 henkilöä.

Henkilöstöllä oli mahdollisuus käyttää myös ePassia. Etu oli 55 euroa/henkilö. Tätä mahdollisuutta hyödynsi 371 eri työntekijää ja käyttökertoja oli 547 kpl. Yhteensä passin käyttökustannukset olivat 18 750 euroa. Sporttietua käytettiin 16 200 euroa ja kulttuurietua 2 500 euroa.

Tehtäväalue Elinkeinoelämän kehittäminen

Toiminta-ajatus

Elinkeinotoimen tehtäviin kuuluvat elinkeinoelämän kehittäminen, yritysneuvonta, kaupungin markkinointi sekä erilaiset yrittäjyyttä ja myönteistä kaupunkikehitystä tukevat tehtävät.

Tavoitteet

1. Elinkeinoelämän kasvun edistäminen

- Yritysten kasvuvalmennuksen, esimerkiksi Kasvu Open –sparrausohjelman mahdollistaminen somerolaisille yrityksille.
- Työvoiman saatavuuden ja työllisyyden edistäminen yhdessä oppilaitosten ja muiden toimijoiden kanssa.
- Kaupungin omistuksessa olevien yritysalueiden käyttöasteen edistäminen.

Mittari: Kasvuvalmennukseen osallistuvien yritysten määrä, edistämistoimenpiteet.

Osittain toteutunut:

- Kasvuvalmennusta valmisteltiin yhteistyössä Varsinais-Suomen Yrittäjien ja muiden sen jäsenkuntien kanssa, sillä lopputulemalla, että kasvuvalmennus toteutetaan kasvuohjelmalla, joka alkaa alkuvuodesta 2020.
- Työllisyyttä edistetty mm. Joustavat koulutuspolut –hankkeen ja Good Father -toiminnan valmistelu- ja käynnistystyöllä, erilaisia tapahtumia järjestämällä, kuten Duunitreffit, sekä yleisellä edunvalvonnalla.
- Yritysalueita tuotteistettu ja markkinointia kehitetty, mm. uusittu Harjun teollisuusalueen kyltti ja avattu Sijoiu Somerolle -nettisivut.

2. Vaikuttavuuden lisääminen kuntaviestinnässä ja -markkinoinnissa

- Someron kaupungin markkinointiviestinnän kehittäminen: prosessien kehittäminen ja brändistrategian päivittäminen.
- Digitaalisten, vuorovaikutteisten viestintäkanavien ja –palveluiden kartoittaminen ja mahdollinen käyttöönotto.

Mittari: Markkinointiviestinnän kehittämistoimet (mm. radio- ja kesäkampanjat) ja päivitetty brändistrategia, uudet käyttöön otetut viestintäkanavat ja palvelut.

Toteutunut.

- Brändistrategia on päivitetty ja erilaisia markkinointiviestinnän prosesseja on kehitetty, mm. perustettiin markkinointitiimi, lisättiin asiakaslähtöisyyttä ja –ystävällisyyttä asukas- ja yrityshankinnassa.
- Selvitettiin viestintämahdollisuuksia (oma kaupunkiappi), mietittiin erilaisien uusien viestintätapojen ja teknologioiden hyödyntämistä (esim. Suomi.fi viestien käyttöönotto alkuvuonna 2020) ja otettiin käyttöön sekä kokeiltiin erilaisia kanavia ja palveluita, kuten SecApp –viestintäpalvelua.

3. Digitaalisuuden hyödyntäminen kaupunkikehityksessä.

- Tehdään Digitaalinen kunta –selvitys ja sen pohjalta digitaalisuuden kehittämissuunnitelma.
- Selvitetään elinkeinopalvelujen digitalisointimahdollisuudet.

Mittari: Valmis selvitys ja kehittämissuunnitelma, elinkeinotoimen palveluiden kehittämistoimet.

Toteutunut.

- Toteutettiin Digitaalinen kunta –selvitys, jonka yhteydessä valmisteltiin kehittämissuunnitelma.
- Mietittiin selvityksen yhteydessä, mitä kaikkea elinkeinopalveluissa voitaisiin ja kannattaisi digitalisoida. Aloitettiin kehitystyö elinkeinopalveluiden lomakkeiden digitalisoimisesta.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	2 600		2 600	2 364	236
Toimintakulut	-269 300		-269 300	-283 391	-14 091
Toimintakate	-266 700		-266 700	-281 027	-14 327
Sisäiset kulut	-19 600		-19 600	-24 546	-4 946

Toiminta:

Elinkeinotoimessa työskenteli vuoden aikana kehittämisasiantuntija koko vuoden sekä elinkeinoasiantuntija 10 kk (opintovapaalla 2 kk). Lisäresurssia saatiin tarvittaessa Yrityssalosta sekä Suomen Yrityskaupat Oy:ltä yhteistyösopimusten mukaisesti.

Elinkeinoelämän kehittäminen ja yritysneuvonta

Vuoden aikana pidettiin aktiivisesti yhteyttä kaupungissa toimiviin yrityksiin tekemällä mm. henkilökohtaisia yritysvierailuja sekä järjestämällä yrittäjille suunnattuja tilaisuuksia ja koulutuksia, kuten Yrittäjäpäivän seminaari, matkailuyrittäjien markkinointikoulutus sekä luomukurssi. Lisäksi pidettiin säännöllisesti elinvoimatyöryhmän kokouksia, joissa elinkeinoelämän edustajat, MTK sekä kaupungin virkamiehet ja luottamushenkilöt keskustelivat elinvoimaan liittyvistä ajankohtaisista aiheista, tekivät asiantuntijaryhmänä aloitteita ja antoivat pyynnöstä lausuntoja kaupunginhallitukselle. Elinkeinotoimen ja Yrityssalon yritysneuvontapalveluita tuotiin aktiivisesti esille eri tilaisuuksissa ja yrittäjien tai sellaiseksi aikovien kynnystä ottaa yhteyttä madallettiin kehittämällä omia palveluita ja viestintää.

Poikkihallinnollista yhteistyötä tehtiin eri toimialojen kanssa: työllisyyden edistäminen perusturvan kanssa, yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen sivistystoimen kanssa, yritysten toimintaympäristön kehittämistyötä teknisen toimen kanssa sekä maaseutuelinkeinojen kehittämistyötä maaseutuyksikön kanssa. Vuoden aikana elinkeinotoimesta saatiin myös edustus johtoryhmään, kun elinkeinoasiantuntija aloitti ryhmässä viestintä- ja elinvoima-asiantuntijana. Lisäksi tehtiin monenlaista kunta- ja maakuntarajoja ylittävää yhteistyötä eri toimijoiden kanssa, esimerkiksi Seutukaupunkien, Salon elinkeino- ja työllisyystoimijat, Forssan seudun yrityskehittäjien, Varsinais-Suomen Ely-keskuksen, TE-palveluiden, Visit Finlandin sekä Business Finlandin kanssa.

Myös vuonna 2019 osallistuttiin aktiivisesti seutukaupunkiverkoston toimintaan sekä SEUTU-ohjelman uusien hankkeiden valmistelutyöhön, esim. Osaavan työvoiman saatavuus – hankkeen valmistelutyöhön tuoden esiin Someron kaupungin tavoitteita ja tarpeita. Siinä syntynyt Joustavat koulutusmallit –alahanke käynnistettiin Somerolla yhteistyössä SSKKY:n kanssa, tavoitteena pilotoida ja sen myötä vakiinnuttaa Somerolle oma ammattikoulun oppimissolu/oppimissolut.

Kaupungin markkinointi

Elinvoiman – etenkin vetovoiman – vahvistamiseksi satsattiin asukas- ja yritysten sijoittumismarkkinointiin; molemmille kohderyhmille luotiin omat laskeutumissivut, asukkaille osoitteeseen yllättäväsomero.fi ja sijoittuville yrityksille sijoitusomerolle.fi. Kampanjat sisälsivät lisäksi maksettua Google- ja somenäkyvyyttä, rema-markkinointia (Google Displayn ja Facebook Pixelin maksettu mainonta nettisivuilla käyneille) sekä printti- ja digimainontaa kuten advertoriaalit ja natiivi (maksettu artikkelinäkyvyys sanoma- ja aikakauslehdissä).

Matkailumarkkinoinnin teema oli myös vuonna 2019 ”Olisin mieluummin Somerolla” ja kohderyhmänä tällä kertaa pääkaupunkiseutu. Monikanavaisessa kampanjassa hyödynnettiin ulkomainontaa, digitekologiaa ja –mainontaa sekä sosiaalista mediaa kuten Youtubea, ja se tavoitti yhteensä reilu 1,99 miljoonaa ihmistä pk-seudulta. Kampanjoiden lisäksi tehtiin erillisiä markkinointitoimenpiteitä (esim. AR-teknologiaa hyödyntävä app), osallistuttiin yhteismarkkinointeihin (esim. Koda Productions:n TV-pilotti) sekä messuille (Senioritempaus).

Vuonna 2019 kasattiin Someron kaupungille oma markkinointitiimi, jonka tarkoituksena on kehittää Someron kaupungin markkinointia kokonaisvaltaisesti ja läpileikkaavasti, lisätä henkilöstön markkinointiosaamista ja brändi- / asiakasymmärrystä, sekä synnyttää kustannus- ja resurssisäästöjä. Lisäksi uudistettiin Someron kaupungin brändistrategia ja aloitettiin brändikehitystyö.

Kaupunkikehitystä tukevat tehtävät

Elinkeinotoimi osallistui aktiivisesti myös kuntaorganisaation kehittämiseen. Vuonna 2019 käynnistettiin lukuisia kehittämishankkeita toimiala- ja kuntarajat ylittäen: hankintaohjeen päivittäminen, Kiiruun kampusalueen kehittäminen, keskustan kehittämiskilpailun suunnittelu, hyvinvointihuoneen valmistelutyö, digitaalinen kunta –kartoitustyö sekä digitaalisten palveluiden kehittämistyö, liikuntapalveluiden kehittämistyö.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	2019	2018	2017	2016
Yritysneuvontakerrat	106	120	171	152
Yrityskoulutustilaisuudet	5	6	4	4
Yritysverkostotapaamiset	27	23	25	25
Mittarit				
Neuvonta- ja aktivointitoimenpiteiden piirissä olleiden yritysten määrä	342	510	521	490
Yritysten investointi- ja kehittämishankkeet sekä starttirahahakem.	21	?	5	15
Palkkatukilisäpäätökset	4	10		
Yritysmäärän nettomuutos	23	38	18	14
Työttömyysaste (%)	7,6	7,7	9,5	12

Tehtäväalue: Maataloustoimi**Toiminta-ajatus:**

Maataloustoimen keskeisenä tehtävänä on huolehtia maaseutuyrittäjien EU- ja kansallisten tukien, sekä muita maaseutuelinkeinoja koskevien hallintotehtävien toteutumisesta Someron maaseutuyksikön alueella. Palvelupisteiden tehtävänä on maatalousyrittäjien ja muiden sidosryhmien palveleminen mm. maataloustukiin sekä hirvi- ja petoeläinvahinkoihin ja hukkakauraan liittyvissä asioissa.

Tehtäviin kuuluu myös keväisin ja syksyisin pidettävän Ruokava -tapahtuman järjestäminen.

Tavoitteet:**1. Sähköisten maataloustukihakemusten lisääminen.**

Mittari: Sähköisten hakemusten määrä.

Sähköisiä hakemuksia (kpl)

	2019	2018	2017
Somero	363 93 %	370 92 %	381 90 %
Forssa	117 94 %	121 95 %	122 95 %
Tammela	173 95 %	171 92 %	180 92 %

Päätukihakemuksen jättäneitä tiloja oli yhteistoiminta-alueella 697, joista 653 (94%) jätti hakemuksen sähköisesti.

On luultavaa, että sähköisten hakemusten suhteellinen osuus ei jatkossa enää lisääny nykyisellä nopeudella, koska mukana on osa-aikaisten viljelijöiden pieniä hevos- sekä erityisympäristösopimuksen tiloja, joille paperilomakkeiden jättäminen on helpompaa kuin sähköinen tukijärjestelmä.

Paperisia hakemuksia jätettiin 44 kpl (53 kpl, 2018)

2. Kyläyhteisöjen omaehtoisten kehittämistoimenpiteiden aktivointi ja tukeminen.

Mittari: Kehittämishankesuuntautunut kyläavustusjako.

Kyläyhteisöjen kehittämISRahaa maksettiin viidelle yhdistykselle yhteensä 5 000 euroa.

2019	2018	2017
5 kpl	4 kpl	5 kpl

Maatilojen avustuksia on varattu hukkakauran torjuntaan. Tuet maksettiin syksyllä 2019.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	165 300		165 300	110 364	54 936
Toimintakulut	-291 470		-291 470	-243 640	47 830
Toimintakate	-126 170		-126 170	-133 276	-7 106
Sisäiset kulut	-17 500		-17 500	-17 103	397

Toiminta

Vuonna 2019 Someron maaseutuyksikön vakituinen henkilöstö vähentyi kuudesta neljään. Vuoden 2019 talousarvio laadittiin isommilla henkilöstömenoilla kuin mitä toteutui. Sen perusteella Forssalta ja Tammelalta laskutetut ennakot olivat kustannusten oleellisesta pienentymisestä johtuen liian suuret. Tämä aiheuttaa sen, että vuonna 2020 tehtävässä vuoden 2019 tasausmaksatuksissa palautetaan ennakkona maksettuja kuluja.

Forssan palvelupiste suljettiin Forssan kaupungin toimesta, Tammelan palvelupiste on avoinna maanantaisin.

Maaseutuyksikön kautta maksettiin vuonna 2019 Somerolle maataloustukia 18 570 733 €, toimivia maatiloja oli 409 kpl:tta. Koko yhteistoiminta-alueelle tukia maksettiin 30 291 467 €, maatiloja alueella on 729 kpl:tta

Tehtäväalue: Lomatoimi

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	0	0
Toimintakulut	-4 000		-4 000	-2 668	1 332
Toimintakate	-4 000		-4 000	-2 668	1 332
Sisäiset kulut	-1 800		-1 800	-1 884	-84

Toimintakuluihin on kirjattu lomatoimen toimistotilojen yhtiövastike.

Tehtäväalue: Maa- ja metsätilat

Toiminta-ajatus

Kaupungin metsien hoitaminen asiantuntevasti niin, että se on tehokasta ja taloudellista, ottaen huomioon metsien moninaiskäyttömuodot, luonnonsuojelu ja työllisyysnäkökohdat.

Tavoite:

1. Kaupungin omistamien metsien tehokas ja taloudellinen hoito.

Kaupungin metsien käsittelyssä puuntuotanto on etusijalla, kuten talousmetsissä yleensä. Metsien käsittelyssä noudatetaan kestävyuden periaatetta siten, että tulevaisuuden hakkuumahdollisuudet turvataan. Tämä edellyttää taimikoiden hoitamista, metsien harventamista ja hakkuukypsien metsien uudistamista. Nuorten, ensiharvennusvaiheessa olevien kasvatusmetsien runsaus on ongelmallista. Näiden metsien hakkuissa korjuukustannukset ovat korkeat, eikä hakkuutuloja juurikaan kerry. Riittävän aikaisin tehtävät ensiharvennukset ovat kuitenkin välttämättömiä, jotta kasvutappioilta vältyttäisiin ja metsien puusto järeytyisi.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	248 500		248 500	280 281	-31 781
Toimintakulut	-73 000		-73 000	-70 506	2 494
Toimintakate	175 500		175 500	209 774	-34 274

Kaupunki omistaa metsää 1739 hehtaaria, joka sijaitsee noin viidellätoista tilalla. Kaupunki ostaa metsäalueiden hoitoon, hoidon suunnitteluun ja puunmyyntiin liittyvät palvelut Metsänhoitoyhdistys Salometsältä, johon Someron metsänhoitoyhdistys liittyi vuoden 2004 alussa. Metsien hoito ja käsittely perustuvat vuoden 2010 metsäsuunnitelmaan. Uuden suunnitelman maastotyö on käynnissä. Uusi suunnitelma pitäisi valmistua 2020

Toiminta:

Hakkuukaudella 2019 puuta myytiin seuraavasti: Pystykaupalla UPM:lle 3366,1 m³. Hankintakaupalla Metsä Groupille 949,1 m³ ja Vapolle 185,2 m³. Kaikki yhteensä 4500,7 m³.

Hankintakaupasta kertyi hakkuutuloja ilman kuluja 48 000 euroa ja pystykaupasta 171 000 euroa. Kuluja kertyi hakkuista, metsänhoitotöistä ym. yhteensä 68 000 euroa.

Hakkuista oli ensiharvennusta 19 ha, muuta harvennusta 32 ha ja uudistushakkuita 12 ha.

Metsänhoitotöitä tehtiin seuraavasti: istutusta 7 ha, mätästystä 3 ha, äestystä 13,6 ha sekä taimikonhoitoa 17,4 ha ja ennakkoraivausta 47,5 ha.

Metsien moninaiskäyttö ja luonnonsuojelu on mahdollista ainakin jossain määrin yhteen sovittaa puuntuotannon kanssa talousmetsienkin käsittelyssä. Kaupungin metsätiloilla on alueita, joissa puuntuotannolliset tavoitteet eivät ole ensisijaiset. Iso-Valkeen lähialueilla metsien käsittelyssä noudatetaan erityistä varovaisuutta. Osa kyseisestä metsätilasta kuuluu Natura- verkostoon ja metsänkäsittelyä on rajoitettu myös tämän takia. Painiojärven sijaitsevassa Holmansaaressa 11 ha:n metsäalue on ollut pitkään ilman hakkuita ja alue on rauhoitettu kaupungin hakemuksesta luonnonsuojelualueeksi vuonna 2000.

Kaupungin metsien työllistävä vaikutus on suhteellisen suuri. Puun myyminen osittain hankintakaupoilla työllistää metsänhoitoyhdistyksen palveluksessa olevia metsureita ja paikallisia urakoitsijoita. Metsureita työllistävät myös metsänviljely- ja taimikonhoitotyöt. Puutavaran ajossa kaupungin metsistä johtuva työllisyysvaikutus on huomattava ja lisäksi ajoittain työllistetään hakkuu- ja muokkuskoneita.

Koneellistuminen lisääntyy metsissäkin, mutta kaikkia metsissä tehtäviä töitä ei voida tulevaisuudessakaan koneellistaa. Työvoimapula saattaa joidenkin vuosien kuluttua muodostua ongelmaksi ammattitaitoisen työvoiman jatkuvasti vähentyessä.

	2019	2018	2017
Vuokrattu peltoala, ha	63,79	63,79	79,15
Pellon vuokratulot, 1000 €	26	24	29
Puunmyyntitulot, 1000 €	254	500	472

Toimielin: Perusturvalautakunta

Tehtäväalue: Perusturvatoimen hallinto ja huolto

Toiminta-ajatus

Perusturvan hallinnon tehtävänä on johtaa toimialan palveluiden tuottamista laadukkaasti ja taloudellisesti Someron kaupungin linjausten mukaisesti.

Tavoitteet:

Hallinto

- 1. Talousseurannan ja toiminnan taloudellisten reunaehtojen tiedostaminen perusturvassa. Tuloyksiköiden vastuunalaisten esimiesten toteuttama talousseuranta ja säännöllinen raportointi oman tuloyksikkönsä käyttömenojen kehityksestä perusturvajohtajalle 6 kertaa vuodessa.**

Mittari: Raportointikertojen määrä.

Toteutunut.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	62 200		62 200	84 652	-22 452
Toimintakulut	-1 044 730	-22 600	-1 022 130	-909 030	113 100
Toimintakate	-982 530		-959 930	-824 378	135 552
Sisäiset tuotot	146 000		146 000	176 985	-30 985
Sisäiset kulut	-102 200		-102 200	-136 062	-33 862
Sumupoistot	0		0	-2 915	-2 915

Toiminta:

Vuonna 2019 perusturvatoimessa laatuajattelun käyttöönotto oli yksi keskeinen kehittämiskohde. Loppuvuodesta kansanterveystyön vastuunalaisten uutena esimiehenä aloitti johtava lääkäri Arja Lukka, pitkäaikaisen viranhaltija Teuvo Jokisen eläkkeelle jäämisen myötä. Lisäksi terveyskeskuksen vastaanoton esimies Helena Laaksosen sijaisena aloitti Sari Moisander.

Rekrytinnin näkökulmasta vuosi oli vaikea kaikilla osa-alueilla. Terveyskeskuslääkärien rekrytointirytykset eivät ole tuottaneet tulosta ja sairaanhoitajien ja hoitajien rekrytointi on vaikeutunut. Sosiaalirytytekijöiden ja sosiaalialan asiantuntijoiden rekrytointi ei myöskään ole helpottunut. Loppuvuodesta 2019 lääkärien rekrytinnissa otettiin kokeiluun uudenlaisia menetelmiä, mutta ainakaan vielä nämä eivät ole tuottaneet tuloksia.

Varahenkilöstön käyttötilasto

	2019	2018	2017	2016
Kotihoito	329	325	252	222
Poli	118	137	106	81
Osasto	129	113	199	248
Tervaskanto	219	219	318	326
Mäntykoti	99	87	89	-
Rauhankallio	-	28	42	39

Tuulentupa	78	88	68	67
Päiväkoti	8	21	15	43
Yhteensä	980	1 018	1 089	1 026

Tehtäväalue: Ympäristöterveydenhuolto

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	1 100		1 100	1 612	-512
Toimintakulut	-386 200		-386 200	-342 934	43 266
Toimintakate	-385 100		-385 100	-341 322	43 778
Sisäiset kulut	-100		-100	-82	18

Ympäristöterveydenhuollon palvelut Someron kaupunki tuottaa ostopalveluna Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymältä, joka maksaa Somerolla olevista tiloista vuokraa. Vuokratulo sisältyy tilahallinnon tuloihin.

Tehtäväalue: Kansanterveystyö

Toiminta-ajatus

Terveyskeskuksen perustehtävänä on tukea alueensa väestön terveyttä, ehkäistä sairauksien syntyä ja järjestää sairauksien tutkimus ja hoito tarkoituksenmukaisella tavalla. Sairaanhoidon vastaanotto panostaa laaja-alaiseen perushoittoon ja hyvään erityisosaamiseen edistämällä henkilöstön vahvaa ammattitaitoa ja moniammatillista tiimityötä.

Tavoitteet:

1. Sähköisen ajanvarauksen valmistelu ja asteittainen käyttöönotto.

Mittari: Esiselvitykset ja suunnitelma tehty/ei tehty.

Toteutunut.

Kansalaisen ajanvarausjärjestelmää ollaan ottamassa käyttöön vuoden 2020 aikana.

2. Terveellisiin ravintotottumuksiin ja ennaltaehkäisevään hoito-otteeseen ohjaavat vierailukäynnit kouluissa, kehitysvammaisten asumisyksiköissä/työpisteessä sekä pitkäaikaishoidon yksiköissä. (Suun terveydenhuolto)

Mittari: Toteutuneet käyntimäärät.

Vierailukäynnit (15 kappaletta) ovat toteutuneet suunnitelmien mukaan. Edellisten lisäksi esikouluryhmille järjestettiin tutustumiskäynti hammashoitolaan. Lisäksi osallistuttiin yläasteen ja lukion oppilaille järjestettyyn Tupakka & nuuska – tapahtumaan. Hoitosuunnitelmien mukaisilla yksilöllisillä käynneillä hammashoitolassa keskityttiin potilaiden suun sairauksien ennaltaehkäisyyn ja omahoidon henkilökohtaiseen opastukseen.

3. Asiakasosallisuuden lisääminen palvelun kehittämisessä.

Mittari: Asiakastytyväisyyskysely tehty/ei tehty.

Roidu- raportointijärjestelmä on ollut käytössä terveystieteiden vastuuosaston. Asiakaspalautteet ovat koskeneet niin vastaanoton, laboratorion, diabeteshoitajan kuin röntgenin palautteita. Vastausten määrä keskimäärin 20-30 vastausta kuukaudessa. Asiakkaat toivovat kehittämistä lähinnä ajanvaraus ja palveluun pääsyn nopeuttamista. Toisaalta taas samat asiat nousivat hyväksi koetuissa asioissa. Henkilökunnan asiantuntevuus sekä hyvä ja asiallinen kohtelu saivat läpi vuoden hyviä arvosteluja.

4. Omahoidon suunnitelmallinen kirjaaminen (Suun terveydenhuolto).

Mittari: Kirjaukset tehty/ei tehty.

Toteutunut.

Potilaan omahoidon ohjeistus kirjataan säännönmukaisesti potilasohjelman Ennaltaehkäisy (Preventio) – kohtaan, jolloin se on myös potilaalle nähtävissä Omakannan kautta.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	986 500		986 500	1 016 396	-29 896
Toimintakulut	-4 956 500	10 000	-4 966 500	-4 737 233	229 267
Toimintakate	-3 970 000		-3 980 000	-3 720 837	259 163
Sisäiset tuotot	99 600		99 600	117 919	-18 319
Sisäiset kulut	-756 700		-756 700	-750 200	6 500
Sumupoistot	-166 200		-166 200	-137 369	28 831

Toiminta:

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

	2019	2018	2017
Sairaanhoidon vastaanotto/käynnit			
<i>Lääkärikäynnit ja kontaktit yhteensä</i>	21 626	23 786	22 131
Lääkärikäynnit	17 485	19 047	18 014
Peruuttamattomat poisjäännit	28	27	31
Muut kontaktit	4 113	4 712	4 086
<i>Hoitajakäynnit ja kontaktit yhteensä</i>	17 496	18 520	17 916
Käynnit	8 399	9 319	8 508
Peruuttamattomat poisjäännit	10	0	9
Avustavat suoritteet	3 657	3 654	3 912
Muut kontaktit	5 430	5 547	5 487
Neuvola/käynnit			
Kouluterveydenhuolto yht.	2 593	2 682	2 616
Lastenneuvola	1 646	1 953	1 980
Muu terveydenhuolto	-	43	28
Perhetyö	384	449	569
Perhesuunnittelu/ehkäisy	546	548	429
Opiskelijaterveydenhuolto	208	223	195
Äitiysneuvola	846	989	1267
Seulonnat ja muut	259	246	230
Suun terveydenhuolto/käynnit	10 817	10 729	11 017
Hammaslääkärikäynnit	7 932	7 505	7 829
Peruuttamattomat poisjäännit	435	404	384
Muut kontaktit	234	321	106
Suuhygienisti- ja hammashoitajakäynnit	2 885	2 364	2 507
Peruuttamattomat poisjäännit	185	117	143
Muut kontaktit	24	18	49
Mielenterveystyö/käynnit			
Hoitajakäynnit	2 504	2 983	2 308
Lääkärikäynnit	15	18	29
Ryhmäkäyntien lkm		32	-

Ryhmään osallistujien lkm		185	-
Työterveyshuolto			
Yrittäjien/työnantajien lukumäärä, kpl		350	360
Asiakkaiden lkm		1 500	1 600

Muu toiminta

Suun terveydenhuolto

Hammashoitolassa työskenteli vuoden 2019 lopussa 4 hammaslääkärinä, 2 suuhygienistiä sekä 6 hammashoitajaa. Viides hammaslääkäri työskenteli hoitolassa suorittamassa hammaslääkäriopintojen loppuvaiheen syventävää käytännön palvelua syyskuun loppuun saakka. Kesällä palkattiin 3 hammaslääketieteen kandidaattia hammaslääkäriin ja 2 hammashoitajan vuosilomasijaisiksi. Oikomishoidon erikoishammaslääkäri kävi konsultoimassa, tekemässä hoitosuunnitelmat sekä hoitamassa potilaita 1-2 kertaa kuukaudessa.

Hoidossa kävi v.2019 yhteensä 3667 henkilöä, joille hoitokäyntejä kertyi 10817. Yhä useammin potilaat toivoivat pidempiä, useita toimenpiteitä käsittäviä hoitokäyntejä. Alle 18-vuotiaat kutsuttiin tutkimukseen ja ennaltaehkäiseville käynneille yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaan valtakunnallisia asetuksia noudattaen. Aikuiset hakeutuivat kokonaishoitoon itse yksilöllisen hoitosuunnitelmansa mukaisesti. Kokonaishoitoon tuli edellisten vuosien tapaan runsaasti uusia potilaita. Peruuttamattomia poisjääntejä oli 620, joista suurin osa oli koululaisten lyhyitä tutkimus- tai kontrollikäyntejä. Yli 15-vuotiailta perittiin käyttämättömästä hoitoajasta asetuksen mukainen maksu.

Oikomishoitoon pääsi valtakunnallisten kriteerien mukaisesti. Oikomishoidossa oli tilastojen mukaan 252 potilasta (uusia 75, valmiita 35, keskeyttäneitä 3). Oikomishoitokäyntejä oli yhteensä 1123 kpl.

Kiireellinen hoito annettiin virka-aikana omassa hammashoitolassa. Käyntejä oli 1036. Potilasta 21 oli ulkopaikkakuntalaisia. Ilta-, arkipyhä- ja viikonloppupäivystys jatkui Tyksin organisoimana alueellisena toimintana; käyntejä somerolaisilla oli 20. Hammashoitolan henkilökunta osallistui päivystykseen seitsemänä päivänä kaupungin asukasluvun mukaisesti jyvitettyinä.

Suuhygienistit ovat käyneet edelleen ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä tekemässä hoidon tarpeen arviointeja sekä opastamassa asukkaita ja heidän hoitajiaan suun päivittäisessä hoidossa. Suuhygienistit ovat myös pitäneet äitiysvalmennusta sekä pyydettäessä osallistuneet eri kohderyhmille suunnattuihin tilaisuuksiin, myös ilta-aikaan.

Terveyskeskuksen vastaanotto

Terveyskeskuksen vastaanotossa työskenteli vuoden 2019 lopussa 7 lääkäriä, 5 sairaanhoitajaa sekä 3 terveyskeskusavustajaa. (Yksi terveyskeskusavustajan paikka muutettiin sairaanhoitajan työsuhteeksi 1.10.2019 lähtien.) Vastaanotossa työskentelee myös röntgenhoitaja, kolme laboratorionhoitajaa sekä diabeteshoitaja ja välinehuoltaja. Vastaanotto ja päivystystyön lisäksi lääkärit hoitavat terveyskeskuksen osaston ja palvelutalojen yksikköjen asiakkaita sekä neuvola-, koulu-, ja armeijatarhastukset sekä toimivat kotisairaanhoidon lääkäreinä.

Kaksi ortopedia käy pitämässä vastaanottoa terveyskeskuksessa kerran kuukaudessa.

Vuonna 2019 silmänpohjakuvauksia tehtiin 232, mammografiaseulontoja 378. Vuonna 2019 vastaanottoon hankittiin ultraäänilaitte ja kerran viikossa radiologi teki laitteella vatsanalueen ultraääniä. Lisäksi ultraa hyödynnettiin mm. äitiysneuvolassa ja päivystyksessä tarpeen mukaan.

Terveyskeskuksen aukioloaikoja muokattiin 1.10.19 lähtien, jolloin aukioloajat lyhenivät n. 2 tuntia, ollen maanantaisin 8-18, muina arkipäivinä klo 8-17. Ilta-, yö-, arkipyhä- ja viikonlop-

pupäivystys jatkui aukioloaikojen jälkeen Forssan sairaalassa. Aukioloaikojen muutos johti myös sairaanhoitajien työaikamuutoksiin ja sitä kautta saatiin osaksi päivää lisää aikaa sairaanhoitajan vastaanoton pitämiseen. Tämä sairaanhoitajan vastaanotto tekee pääsääntöisesti hoidon tarpeen arviointia sekä päivystystyötä.

Vuonna 2019 keskityttiin pitkälti hoidon tarpeen arvioinnin kehittämiseen. THL seuraa tilastointien kautta asiakkaan hoitoon pääsyajoja. Jo puhelimesta täytetään asiakkaasta hoidon tarpeen arvio, jonka avulla mietitään, millaisella aikataululla asiakas tarvitsee terveydenhuollon henkilön tapaamista. Puhelinneuvonta on kehittynyt siinä samalla. Asia on somerolaisille kovin uutta ja vaatii pitkälti ajattelutapojen muutosta, jotta asiakas hyväksyy hoidoksi vain ohjeet puhelimesta tai ohjeet sairaanhoitajalta ylipäättänsä. Poliklinikan työn kehittäminen, työtehtävien järjeittäminen on ollut pinnalla kuluneena vuonna ja jatkuu edelleen, riskienhallinta-analyysin sekä SHQS-arvioinnin kautta esiin nousi paljon kehittämiskohteita ja – tarpeita. Asiakaspalvelu- ja ohjaustyössä tärkeää on ajantasaisen tiedon hankkiminen. Tietoa pyritään hankkimaan erilaisilla koulutuksilla sekä seuraamaan VSSHP:n ajantasaisia hoitosuosituksia.

Asiakaspalautejärjestelmä Roidu:n palautteita käydään säännöllisesti läpi ja toimintaa ohjataan niiden kautta. Sähköinen ajanvarausjärjestelmää kilpailutettiin ja se on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2020.

Tehtäväalue: Erikoissairaanhoito

Toiminta-ajatus

Somerolaisten tarpeiden mukaisen erikoissairaanhoidon palveluiden hankkiminen tiiviissä yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	0	0
Toimintakulut	-13 522 000		-13 522 000	-12 835 424	686 576
Toimintakate	-13 522 000		-13 522 000	-12 835 424	686 576

Avokäynnit (kpl)	2019	2018	2017
TYKS (sis. Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	16 017	14 832	15 244
Psykiatrian erikoisala (Halikon sairaala)	2 359	2 185	2 297
Turunmaan sairaala	73	90	71
Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitos	1 295	1 358	1 397
V-S shp yhteensä	19 744	18 465	19 009
Forssan sairaala			
Erikoissairaanhoito, avohoito	536	1 937	1 650
Yleisterveystenhuolto, avohoidon kiireelliset	1 498	1 366	558
Kiireellinen ensiapu, yhteispäivystys	-	-	325
Röntgen	9		
UA	149		
MT	229		
Lausunnot	2 352		
Hoitojaksot (kpl)			
TYKS (sis. Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	1 288	1 258	1 239
Psykiatrian erikoisala (Halikon sairaala)	44	48	41
Turunmaan sairaala	1	-	3
V-S shp yhteensä	1 333	1 306	1 283
Forssan seudun hyvinvointiky	363	446	356

Avokäynnit (1000 €)	2019	2018	2017
TYKS (sis. Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	4 726	4 849	4 592
Psykiatrian erikoisala (Halikon sairaala)	441	369	440
Turunmaan sairaala	31	49	22

Ensihoidon ja päivystyksen liikelaitos	767	715	681
V-S shp yhteensä	5 965	5 982	5 736
Forssan sairaala	208	301	691
Vuodeosastohoitopäivät (euroa)			
TYKS (sis. Salo, Loimaa ja Vakka-Suomi)	4 907	4 674	4 718
Psykiatrian erikoisala (Halikon sairaala)	375	443	363
Turunmaan sairaala	-	-	18
V-S shp yhteensä	5 283	5 117	5 099
Forssan seudun hyvinvointiky	208	211	564

Tehtäväalue: Sosiaalityö

Toiminta-ajatus

Ylläpitää ja edistää yksilöiden, perheiden sekä yhteisöjen toimintakykyä ja sosiaalista turvallisuutta sekä parantaa asiakkaiden elämänhallintaa erilaisin sosiaalityön keinoin. Sosiaalityön keinoja ovat lasten ja aikuisten turvallisten ihmissuhteiden tukeminen, suotuisiin kasvuoloihin vaikuttaminen ja asiakkaiden omien voimavarojen ja itsenäisyyden tukeminen. Sosiaalityön päämääränä on yksilön ja yhteisön tukeminen niin sosiaalisia ongelmia ennakoivassa kuin korjaavassakin mielessä.

Tavoitteet

- 1. Painopisteen vakauttaminen ennaltaehkäiseviin palveluihin (varhaisen puuttumisen toiminnan tehostaminen, jolloin lastensuojelun ns. raskaiden toimenpiteiden osuuden laskusuunta jatkuu).***

Mittari: Talousseuranta (kustannusten ja suoritettujen kasvun hidastuminen)

Ei toteutunut kustannusten nousun näkökulmasta. Toteutunut toiminnan painopisteen siirtymisen näkökulmasta

- 2. Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien asiakkaiden määrän kasvattaminen***

Mittarit: Työmarkkinatuen kuntaosuuslaskutuksen kustannukset laskevat.

Työmarkkinatuen kuntaosuus on ollut vuoden 2019 aikana yhteensä 333 305 euroa. (2018 yhteensä 358 942 euroa). Marras- joulukuussa 2019 kuntaosuus on ollut hieman alle 20 000 euroa, kun vuoden 2018 vastaava luku on ollut hieman alle 40 000 euroa. Pitkäjänteinen kehittämistyö näyttää vuotta 2020 ajatellen lupaavalta.

- 3. Ecotekolan muutoksen (toimitilamuutos/toiminnallinen muutos) läpivieminen.***

Mittarit: Toimitilamuutos tehty. Prosessikuvaus uudesta toimintamallista tehty.

Toteutunut pääosin jo vuonna 2018.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	645 200	-35 000	610 200	649 851	-39 651
Toimintakulut	-4 671 990	773 100	-5 445 090	-5 677 641	-232 551
Toimintakate	-4 026 790		-4 834 890	-5 027 790	-192 900
Sisäiset tuotot	43 500		43 500	45 346	-1 846
Sisäiset kulut	-220 400		-220 400	-274 953	-54 553
Sumupoistot	-6 600		-6 600	-7 991	-1 391

Toiminta:

Lastensuojelun kustannukset ovat olleet edelleen nousussa vuoden 2019 aikana. Sosiaali- huoltolain ja lastensuojelulain mukaisia ilmoituksia ja yhteydenottoja on vuoden 2019 aikana tullut yhteensä 311 (vuonna 2018 yhteensä 250). Vuoden 2019 aikana kodin ulkopuolelle on ollut sijoitettuna 28 lasta (vuonna 2018 yhteensä 25). Lastensuojelun asiakkuudessa on ollut vuoden 2019 aikana yhteensä 62 lasta, keski-ikä 12 vuotta (vuonna 2018 yhteensä 64 lasta, keski-ikä 13 vuotta). Nähtävissä on, että lastensuojelun asiakkuudet ovat vähenemässä ja työskentely painottuu entistä enemmän ennaltaehkäisevään työhön. Toisaalta taas lastensuojelun asiakaslasten tilanteet ovat entistä vaikeampia ja monisyisempiä. Psykkiset ongelmat ja päihteiden käyttö näyttävät enenevässä määrin huostaanottojen ja sijaishuoltoon sijoittamisten taustalla.

Kustannusten jakautuminen on ollut talousseurannan 2019 mukaisesti seuraava:

Lastensuojelu (kp 5612) 1 839 745 euroa
Perhepalvelut (kp 5611) 260 328 euroa

Suurin osa kustannuksista muodostuu lastensuojelun sijaishuollon ostopalveluista (laitossijoitukset).

Vuoden 2019 ajan on ollut yksi sosiaalityöntekijän virka täyttämättä rekrytointivaikeuksista johtuen ja johtava sosiaalityöntekijä on paikannut työntekijävajetta oman työnsä ohessa.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

	2019	2018	2017
Lastensuojelun sijoitukset (voim.olevat)	25	19	12
Lastensuojelun sijoitukset vuoden aikana	28	25	18
Lastensuojeluilmoitukset	205	179	199
Sos.huoltolain mukaiset yhteydenotot	106	71	53
Isyyden tunnustaminen	21	25	32
Elatussopimukset	95	73	85
Huoltosopimukset	60	57	73
Toimeentulotuki/taloudet	186	170	182
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat	123	135	133
Työmarkkinatuen kuntaosuus (1000 €)	333	338	357

Tehtäväalue: Vanhustyö

Toiminta-ajatus

Turvata kunnan järjestämistä vastuulle kuuluvat ikäihmisten palvelut laadukkaasti ja kustannus- tehokkaasti. Tavoitteena on yhtenäistää palveluiden pääsyyn ja palveluiden toteutukseen liittyvät toimintakäytännöt.

Tavoitteet**Vanhustyön yhteinen tavoite****1. Ikäihmisten kotona asumisen tukeminen.**

Mittari: Kotona asuvien yli 80 -vuotiaiden suhteellinen määrä ei laske.

Toteutunut. Seuranta vuoden 2019 osalta pohjaa vuosien 2017-2018 vertailuun.

Kotona asuvat 80 vuotta täyttäneet:

2018	2017
88,5 %	86,8 %

2. Tasapuolisuuden kokemuksen ja työhyvinvoinnin lisääminen työvuorosuunnittelussa.

Mittari: Henkilöstökysely autonomisen työvuorosuunnittelun vaikutuksista.

Tehty loppuvuodesta 2018 (M.A. 8.5.19)

3. Vanhustyön kehittäminen asiakastytyväisyyskyselyjen perusteella.

Mittari: Asiakastytyväisyyskyselyjen tulokset

Asiakastytyväisyyskysely käytössä. Vastausprosentti heikko kotihoidon ja terveyskeskuksen osaston osalta. Tervaskannon vastauksissa noussut selkeästi tarve lisätä asukkaiden kuntoutusta ja liikuntaa. Tervaskannossa lisätty liikuntaa ja kiinnitetty huomiota lähetteellä annettavaan kuntoutukseen sekä ulkoiluun.

4. Keskitetyn palveluohjauksen vakiinnuttaminen

Mittari: Asiakaskontaktit

Toteutunut.

5. Laatujärjestelmän käyttöönotto (SHQS)

Mittari: Käytössä/ei käytössä

Käytössä

6. Ikäihmisten neuvolapalveluiden kehittäminen ja niistä tiedottaminen

Mittari: Asiakaskontaktit.

Osin toteutunut. Iäkkäiden terveystarkastukset toteutettu. Palveluohjaaja aloittanut tehtävässä marraskuussa 2019. Toiminnasta tiedottaminen ollut täten vuositasolla tarkastellen vähäistä.

7. Saattohoidon kehittäminen

Mittarit: Koulutuksen saaneen henkilökunnan määrä
Saattohoitosuunnitelmien määrä.

Toteutunut

Saattohoitokoulutus järjestetty toukokuussa. *Osallistuneita* henkilöitä koko vanhustyöstä 53.

Saattohoitosuunnitelmien sisällön kehittämistä jatketaan edelleen (11.19)

Kotihoito

8. Kotihoidon organisaatorakenteen uudistaminen.

Mittari: Tehty / ei tehty

Toteutunut, tiimimuutos tehty.

Kotihoidon organisaatorakenne uudistettiin keväällä 2019. Uudistuksessa vähennettiin tiimien määrää viidestä kolmeen. Tiimimuutoksen myötä kehitetään edelleen tiimivastavan roolia tiimin toiminnan johtamisessa. Kehittämisen kohteena on erityisesti tiimien toimintaan ja asiakasturvallisuuteen liittyvät asiat. Asiakasturvallisuuteen liittyen merkittävässä roolissa on tiimien tiedonkulku. Uudessa toimintamallissa tiimivastaava sairaanhoitaja tekee vähemmän varsinaista sairaanhoidollista asiakastyötä ja vastaavasti huolehtii enemmän asiakkuuksien ajantasaisuudesta toiminnanohjausjärjestelmissä, omahoitajien mahdollisuuksista asiakkaiden toimintakyvyn seurannan ajantasaisuudesta ja hoito- ja palvelusuunnitelmien päivittämisestä.

Terveyskeskuksen osasto

9. Uuden perehdyttämismallin käyttöönotto

Mittari: Malli käytössä / ei käytössä

Toteutunut.

Perehdytykseen otettu käyttöön tutor-malli. Perehdytettäville annetaan lomake, josta seurata ja varmistaa oman perehdytyksensä etenemistä. Hygienia-asiat huomioitu entistä paremmin.

Perehdytyskaavakkeet täytetään ja kerätään esimiehelle allekirjoitettuna, jolloin perehdytyksen antoa voidaan seurata. Mallin vakiinnuttaminen vaatii aikaa, sähköisten työkalujen hyödyntäminen perehdytyksen apuna alussa.

Tehostettu palveluasuminen

10. Palveluasumisen toimintakulttuurin vakiinnuttaminen yhtenäiseksi (hyödyntäen mm. yksiköiden henkilöstön yhteisiä kehittämispalavereja).

Mittari: Arvio toimintakulttuurin kehityksestä.

Toteutunut. Esimiesten yhteisiä kehittämispalavereja pidetty. Tervaskannon ja Mäntykodin käytäntöjä yhtenäistetty ja ohjeistukset yhteneväiset. Ostopalveluna toimivan Katajakodin kanssa on säännöllisiä yhteistyöpalavereita. Katajakodin osalta yhtenäisten käytäntöjen luominen jatkuu edelleen

11. Julkisuuskuvan elävöittäminen ja yhteistyön lisääminen kolmannen sektorin kanssa.

Mittarit: Nettisivut päivitetty / ei päivitetty.
Kontaktien määrä.

Toteutunut

Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa Mäntykodissa ja Tervaskannossa tiivistynyt, internet-sivuja päivitetty asiakaspalautteeseen pohjaten
Tervaskannon Facebook-sivun päivitystä tehostettu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	3 151 200	65 000	3 216 200	3 601 437	-385 237
Toimintakulut	-9 955 660	177 000	-10 132 660	-10 112 950	19 710
Toimintakate	-6 804 460		-6 916 460	-6 511 512	404 948
Sisäiset kulut	-2 564 300		-2 564 300	-2 608 432	-44 132
Sumupoistot	-44 000		-44 000	-37 978	6 022

Toiminta:*Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet*

	2019	2018	2017
Kotihoidon käyntimäärä	161 420	158 228	145 045
Omaishoito, yli 65-vuotiaat	31+12+2	43+17+1	36+18
Akuuttipaikat/hoivapaikat	26	26+18	26+20
Intervallihoito	6	6-7	6-7
Tehostetun palveluasumisen paikat, oma toiminta	58	46+18	72
Katajakoti	60	60	40
Palveluasuminen, oma toiminta	11	11	
Perhehoito	6	6	6

Terveyskeskuksen osasto

	2019	2018	2017	2016
Jonopäivät	259	91	119	128
Siirtoviivemaksuja kerryttäviä päiviä	40	13	14	14
Hoitajakson pituus keskim vrk	13	12	14	14

Vuonna 2019 jonopäivien ja siirtoviivepäivien määrä kasvoi huomattavasti. Erityisesti maaliskuussa tilanne on ollut tukala. Jonopäiviä on maaliskuulta kertynyt 88 ja siirtoviivemaksuja 21:ltä päivältä. Siirtoviivepäivissä sakon osuus vuoden 2019 osalta oli 24 450 euroa. Siirtoviivepäiviin liittyvissä tilanteissa terveyskeskuksen osasto käyttää ostopalveluita mahdollisuuksien mukaan, mutta erityisesti maaliskuussa 2019 tämä ei ollut kaikissa tilanteissa mahdollista asiakkaiden hoitoisuus huomioiden.

Osastojaksot vuosina 2017-2019

Hoitomuoto	Hoitajaksojen lkm			Keskimääräinen hoitajaksojen nettohoitopvt			Potilaiden lkm		
	2019	2018	2017	2019	2018	2017	2019	2018	2017
Intervallihoito	209	225	224	7,52	8,04	7,65	54	56	59
Lyhytaikaishoito	603	595	596	12,8	12,4	13,10	361	359	357
Pitkäaikaishoito	41	18	31	29,6	54,5	42,03	37	15	30
Päivä/yöhoito	21	22	12	2,1	2,45	6,92	16	21	12
Tehostettu palveluasuminen/ Mäntykoti				234	242,72	283,47	18	18	14
Yhteensä	843	864	878	17,45	16,60	17,27	407	414	398

Keskimääräinen lyhytaikaisen hoidon määrä on pystytty pitämään aiempien vuosien tasolla. Kotiutusprosessia on pyritty pitämään tehokkaana, mutta potilasaineksen ollessa monisairasta ja iäkästä, prosessin tehostaminen on haasteellista. Lisäksi alkuvuoden aikana usein vaihtuneet lääkärit vaikuttivat väistämättä hoidon jatkuvuuden sujuvuuteen ja osaston tehokkuuteen.

Intervallipaikkoja on vuonna 2019 ollut käytössä kuusi kappaletta. Käytettyjen intervallijaksojen pituudet ovat olleet keskimäärin 7,52 vuorokautta. Intervallihoitoa käyttävien asiakkaiden määrä on laskenut, mikä puolestaan näkyy tehostettuun palveluasumiseen hakeutumisen pienoisenä nousuna, sekä tätä kautta myös terveyskeskusosastojaksojen pitkäaikaishoidon nousuna. (M.A. 8.1.2020)

Tehostetun palveluasumisen paikan sai vuonna 2019 63 (2018, 45) henkilöä, mikä on 18 henkilöä enemmän kuin edellisvuonna. Tehostettuun palveluasumiseen sijoitettujen ikäihmisten määrä on ollut kasvussa jo vuonna 2018, jolloin sijoitettuja henkilöitä on ollut 13 enemmän kuin vuonna 2017. Keskimääräinen odotusaika tehostettuun palveluasumiseen oli 40,3

(37,3) vuorokautta. Myönteisiä tehta-päätöksiä tehtiin 69 (57) kappaletta, kielteisiä päätöksiä 12 (14) kappaletta. (M.A.13.1.20)

Osastolla polikliinisiä asiakkaita ilta- ja viikonloppu/pyhä aikoina on käynyt mm. avannehoidoissa, iv-tiputuksilla, haavahoidoilla ja insuliinin pistosopetuksessa sekä injektioilla. Lisäksi näihin on laskettu mukaan Tervaskannossa ja Mäntykodissa käydyt i.v.-tiputukset ym. toimenpiteet. Vuoden aikana käytetty pääasiassa sairaanhoitajan työaikaa seuraavasti:

Polikliinisten asiakkaiden osastohoito:

2019	2018	2017
179,5 h	171,6 h	132,2 h

Laatujärjestelmä

SHQS laatuohtelma on johtamista ja prosessien jatkuvaa kehittämistä tukeva laatujohtamisen työkalu. SHQS-laatuohtelma koostuu arviointikriteeristöstä, joka on kehitetty vastaamaan suomalaisten sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden laadun arviointitarvetta. Kriteeristöissä on huomioitu sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntö.

Laatuohtelman avulla, palvelu- ja hoitoketjujen selkeytyvät, toiminnan mitataan jatkuvasti entistä kattavammin. Sen avulla varmistetaan henkilöstön osaamista sekä lisätään tulosityksiköiden välistä tasalaatuisuutta. Laatuohtelma on jatkuvan kehittämisen työkalu, joka parantaa tuottavuutta ja kustannustehokkuutta, sekä vähentää laaduttoman toiminnan haittoja.

Kriteeristön hankintapäätös on tehty alkuvuodesta 2019. Laatupäälliköiksi valikoituneet kotihoidon esimies Mari Paasikivi ja vuodeosaston osastonhoitaja Marketta Aaltonen, ovat käyneet menetelmäkoulutukset touko- ja kesäkuussa 2019, tehneet projektisuunnitelman, esitelleet sen kaupungin johdolle sekä jalkauttaneet itsearviointikoulutukset kaikkiin perusturvan kolmeentoista yksikköön kesällä 2019. He ovat suorittaneet sisäisen auditoinnin koulutuksen syksyllä 2019.

Laatupäälliköt seuraavat laatuohtelman käyttöönoton etenemistä. Vuoden 2019 loppuun mennessä yksiköiden itsearvioinnit tehtynä ja vuoden vaihteen jälkeen asiassa edetään esimiestasolla kehittämiskohteiden kartoitukseen ja sovitaan niihin vastaamisen aikatauluista.

Tehtäväalue: Kehitysvammatyö

Toiminta-ajatus

Vammaispalvelujen tehtävänä on järjestää vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaiset palvelut ja tukitoimet. Vammaispalvelulain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä.

Tavoitteet:

1. Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden ja tukitoimien järjestämisessä erityinen huomio harkinnanvaraisten tukitoimien tarpeellisuuden arvioimiseen.

Mittari: Kustannukset 2016 - 2019.

Vammaispalvelulain mukaisten palveluiden ja tukitoimien kustannukset ovat kasvaneet vuosittain. Väestön ikääntyminen näkyy vammaispalveluissa kasvavina kuljetuspalveluiden sekä henkilökohtaisen avun kustannuksina.

Vammaispalveluiden ja kehitysvammahuollon kustannukset 2019 talousseurannan mukaisesti:

Vammaispalvelut (kp 5615)	1 233 139 euroa
Muu kehitysvammatyö (kp 5813)	1 360 241 euroa

Kehitysvammahuollossa kustannuksia on kasvattanut tahdonvastaisen hoidon päätökset, sekä erityisen tuen tarpeessa olevien laitoshoidot.

2. Vammaispalvelun ja kehitysvammatyön toimintarakenteen ja –sääntöjen uudelleenorganisointi ja käyttöönotto.

Mittari: Tehty / ei tehty

Tehty.

Uudelleenorganisointi tehty vuoden 2019 aikana. Vammaistyön sosiaalityöntekijä aloittanut uudessa tehtävässä syksyllä 2019. Vammaispoliittisen ohjelman valmistelu on aloitettu vuoden 2019 aikana ja valmistunee vuoden 2020 aikana.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	221 000		221 000	221 766	-766
Toimintakulut	-1 698 740	283 500	-1 982 240	-2 247 251	-265 011
Toimintakate	-1 477 740		-1 761 240	-2 025 485	-264 245
Sisäiset tuotot	1 500		1 500	4 631	-3 131
Sisäiset kulut	-307 900		-307 900	-334 638	-26 738

Toimielin: Sivistyslautakunta

Toiminta-ajatus

Sivistystoimen visiona on osaava ja hyvinvoiva Somero. Arvoina ovat asiakaslähtöisyys, yhteistyö, hyvinvointi ja vastuullisuus.

Sivistystoimen yhteisenä tavoitteena on tarjota laadukkaita palveluita kuntalaisille. Oman toiminnan jatkuva sekä suunnitelmallinen kehittäminen ja tehostaminen ovat keskeisiä toimintaperiaatteita. Sivistystoimen kaikissa yksiköissä henkilökunnan pätevyysaste on korkea.

Tehtäväalue: Sivistystoimen hallinto

Tavoitteet

1. Sivistyskunta 2025 –strategian valmistelu

- keskeistä muun muassa sote- ja maakuntauudistukseen valmistautuminen sivistystoimialalla

Mittari: strategiatyö aloitettu

Tavoite toteutui. Strategiatyö aloitettu.

2. Kuntakesun 2018-2020 eli koulutuksen järjestäjän kehittämissuunnitelman jalkauttaminen (varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, lukio)

- mm. laatujärjestelmän luominen
- opetussuunnitelmien ja varhaiskasvatussuunnitelman jalkauttaminen

Mittari: laatujärjestelmä valmis, koulutukset, kyselyt

Toteutui osittain.

Laatujärjestelmää ei luotu, mutta palvelumuotoilua hyödynnettiin palveluiden kehittämisessä ja arvioinnissa. Opetussuunnitelmia ja varhaiskasvatussuunnitelmaa jalkautettiin yksiköissä. Arviointiin panostettiin merkittävästi järjestämällä kaksi arviointi-vesoa. Opetustoimen henkilöstölle järjestettiin lisäksi Kuntakesun tavoitteiden mukaisesti työhyvinvointiveso.

3. Koulukuljetusten kilpailuttaminen

- kilpailutusasiakirjat laaditaan vuoden 2018 loppuun mennessä.

Mittari: Koulukuljetuskilpailutus valmis keväällä 2019.

Tavoite toteutui.

4. Oppimisympäristöselvitys (sisältäen tulevaisuuden varhaiskasvatus- ja opetustoimipisteverkon kehittämisehdotuksen)

Mittari: Selvityksen valmistuminen 30.4. mennessä.

Tavoite toteutui.

Selvitystyötä jatkettiin FCG:n selvityksen jälkeen viranhaltijatyönä. Loppuvuodesta selvitystyössä järjestettiin huoltajakysely sekä palvelumuotoilun työpajapäivä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	2 500		2 500	247	2 253
Toimintakulut	-301 290	10 000	-311 290	-316 737	-5 447
Toimintakate	-299 790		-308 790	-316 490	-7 700
Sisäiset kulut	-29 000		-29 000	-31 472	-2 472

Toiminta

Alkuvuodesta 2019 kilpailutettiin koulukuljetukset. Nykyiset kuljetussopimukset ovat voimassa vuoteen 2023 asti. Sopimuksissa on mahdollisuus yhteen optiovuoteen. Paikallinen koulukuljetusopas uudistettiin kilpailutuksen yhteydessä.

Oppimisympäristöselvitystyö käynnistyi kevätkaudella. Tuolloin FCG:ltä tilattiin oppimisympäristöselvitys. Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen palveluverkkoselvityksen avulla ennakoidaan vuoden 2030 kasvatus- ja opetuspalvelujen laajuutta. Tavoitteena oli saada riittävästi tietoa eri päiväkotij- ja kouluverkkovaihtoehdoista ja laatia vähintään kaksi ennakoivaa suunnitelmavaihtoehtoa vuoden 2030 kasvatus- ja opetuspalveluja koskevasta palveluverkosta. Lisäksi tavoitteena oli tuottaa pohjatietoa varhaiskasvatus- ja koulukiinteistöjen peruskorjauksen ja rakentamisen suunnitelmia varten. Selvityksen jälkeen erilaisia vaihtoehtoja on kartoitettu viranhaltijatyönä.

Selvitystyöhön liittyen huoltajille toteutettiin joulukuussa palveluverkkokysely. Kyselyssä kartoitettiin huoltajien näkemyksiä nykyisistä palveluista sekä tulevaisuuden mahdollisesta verkon supistamisesta. Kyselyyn vastasi yhteensä 287 huoltajaa varhaiskasvatuksesta ja pe-

rusopetuksesta. Kyselyn perusteella huoltajat olivat varsin tyytyväisiä nykyisiin palveluihin ja palveluverkkoon. Tulos on linjassa edellisinä vuosina 2017 ja 2018 toteutettujen asiakastytyväisyyskyselyjen kanssa. Palveluverkkokyselyn perusteella huoltajat olivat päällimmäisenä huolissaan päiväkotijoukkokoulumatkojen piteneemisestä sekä matkojen kestosta. Joulukuussa järjestettiin myös palvelumuotoilun työpaja yhdessä Palvelumuotoilu Palon kanssa. Pajoihin osallistui oppilaita, huoltajia, luottamushenkilöitä, henkilöstöä ja viranhaltijoita. Teemana oli unelmien koulu ja pajojen tuotoksia käytetään selvitystyön taustamateriaalina.

Liikuntapalveluiden järjestämismallin selvitystyötä jatkettiin vuoden 2019 aikana. Kuntaliiton pitkäaikainen erityisasiantuntija Kari Sjöholm teki selvityksen liikuntapalveluista vuosien 2018-2019 aikana. Kuntapäättäjäille ja Liikunta ry:lle pidettiin yhteinen tilaisuus selvitystyön tuloksista 4.3.2019. Keväällä koottiin palvelumallia selvittämään työryhmä, johon kuului kaupungin viranhaltijoita, sivistyslautakunnan puheenjohtaja sekä Liikunta ry:n toiminnanjohtaja ja puheenjohtaja. Työryhmä kartoitti eri vaihtoehtojen toimintakelpoisuutta ja niiden vaikutuksia palveluiden tuottamiseen. Lisäksi selvitystyön tilannetta avattiin seuroille seuraparlamentissa syyskuussa. Iltakoulu pidettiin aiheesta myös 29.10.2019. Päätöksentekoon liikuntapalveluiden järjestäminen menee vuoden 2020 alkupuolella.

Varhaiskasvatuksen testamentin käyttösuunnitelma saatettiin valmiiksi ja hyväksyttiin sivistyslautakunnassa tammikuussa 2019. Vuoden aikana tehtiin suunnittelutyötä lasten liikuntapuiston rakentamista varten. Lasten ja huoltajien mielipiteitä puiston sisällöstä kysyttiin kyselyllä. Sivistyslautakunta hyväksyi 29.10.2019 (§ 89) ja esitti edelleen kaupunginhallitukselle ja valtuustolle 10 000 euron lisämäärärahaa vuoden 2019 investointiohjelmaan lasten liikuntapuiston suunnittelua varten. Lisämäärärahan oli tarkoitus kattaa varhaiskasvatuksen saamista testamenttivaroista. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 4.11.2019 (§ 213), että liikuntapuiston investointi siirretään vuodelle 2022.

Uusi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma valmisteltiin paikallisessa LAPE –ohjausryhmässä sekä hyväksyttiin valtuustossa 11.11.2019.

Sivistystoimen strategian valmistelua jatkettiin. Valmistelutyössä perehdyttiin asiakaslähtöisen palvelumuotoilun toteuttamiseen kehittämistoiminnassa. Sivistysjohtaja valittiin mukaan sivistysjohtajien huippujohtajaohjelmaan, mikä toteutetaan vuosina 2019-2020 Opetushallituksen, FCG:n ja Jyväskylän yliopiston yhteistyönä.

Sivistystoimessa oli käynnissä yhteensä kolmetoista (13) hanketta vuonna 2019. Hankkeista oli kuusi (6) käynnissä perusopetuksessa, kaksi (2) lukiossa, yksi (1) etsivässä nuorisotyössä, kolme (3) kirjastossa ja yksi (1) varhaiskasvatuksessa. Hankkeiden avulla pystyttiin edistämään muun muassa opetussuunnitelmien toteutumista.

Toimintakulut €/oppilas/lapsi 2018-2019

	Toimintakulut 2019	Ulkoiset	Sisäiset	Tuotot (ulkoiset)	Oppilaita 20.9.2018	Ulkoiset € / oppilas	Sisäiset € / oppilas	Yht. € / oppilas
Joensuun koulu	2 898 502	1 982 326	916 176	67 779	302	6 340	3 034	9 373
Kirkonmäen koulu	787 159	564 025	223 134	13 180	138	3 992	1 617	5 609
Oinasjärven koulu	437 351	277 470	159 881	8 558	45	5 976	3 553	9 529
Pitkäjärven koulu	392 775	260 148	132 627	3 965	46	5 569	2 883	8 452
Yläkoulu	3 003 732	2 188 322	815 410	41 344	300	7 157	2 718	9 875
Someron lukio	1 489 712	924 534	565 178	16 954	159	5 708	3 555	9 263
	Toimintakulut 2018	Ulkoiset	Sisäiset	Tuotot (ulkoiset)	Oppilaita 20.9.2018	Ulkoiset € / oppilas	Sisäiset € / oppilas	Yht. € / oppilas
Joensuun koulu	2 760 806	1 841 460	919 346	47 493	306	5 863	3 004	8 867
Kirkonmäen koulu	759 252	544 636	214 616	12 638	128	4 156	1 677	5 833
Oinasjärven koulu	448 053	282 558	165 495	6 533	47	5 873	3 521	9 394
Pitkäjärven koulu	376 772	241 994	134 778	6 990	49	4 796	2 751	7 547
Yläkoulu	3 348 380	2 287 121	1 061 258	39 035	318	7 069	3 337	10 407
Someron lukio	1 349 538	851 981	497 557	12 247	141	5 956	3 529	9 484

Tehtäväalue: Peruskoulutus

Toiminta-ajatus

Antaa laadukasta perusopetusta. Visiona osaava ja hyvinvoiva Somero.

Tavoitteet:

1. Kuntakesun 2018-2020 eli koulutuksen järjestäjän paikallisen kehittämissuunnitelman jalkauttaminen

- oppilasarviointi (2019-2020): Turun yliopiston täydennyskoulutuslaitoksen arviointihankkeeseen osallistuminen
- laatutyö

Mittari: Arviointikäsikirjan laatiminen aloitettu

Tavoite toteutui.

Somero osallistui Turun yliopiston arviointihankkeeseen ja perustettiin paikallinen arviointitiimi. Paikallisesti järjestettiin kaksi arviointivesoa.

2. Liikkuvan koulun jalkauttaminen

Mittari: hyte-kertoimien toteutuminen, kouluterveyskysely, Liikkuva koulu –hankkeen mittarit, koulujen toimintakertomukset (osio Liikkuva koulu –hankkeen toteutumisesta)

Tavoite toteutui.

Hankkeen loputtua keväällä 2019 kouluissa on ollut edelleen käynnissä muun muassa välituntiliikuttajatoiminta, välkärioskitoimintaa, liikunnallisia tapahtumia sekä liikunta-kerhoja. Kouluterveyskyselyn mukaan mihin kiinnitetään huomiota muun muassa uudessa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa.

3. Tutoropettajatoiminnan kehittäminen

Mittari: Paikallisen tutoropettajamallin luominen

Tavoite toteutui. Paikallisesti oli käynnissä tutorhanke sekä Loimaan kanssa on yhteinen tutorhanke lukuvuoden 2019-2020.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	754 200		754 200	616 372	137 828
Toimintakulut	-6 257 290	-60 000	-6 197 290	-6 145 171	52 119
Toimintakate	-5 503 090		-5 443 090	-5 528 799	-85 709
Sisäiset kulut	-2 438 800		-2 438 800	-2 293 772	145 028
Sumupoistot	-62 300		-62 300	-39 073	23 227

Toiminta:

Perusopetuksen opetussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2016. Yläkoululla opetussuunnitelma otettiin käyttöön vaiheittain ja vuonna 2019 opetussuunnitelma astui voimaan 9.-luokkalisilla. Perusopetuksen opetussuunnitelman käyttöönotto ja uudenlaisen opetussuunnitel-

man mukaisen toimintakulttuurin luominen olivat keskiössä. Toimintakulttuurin kehittämistä varten Somerolla jatkui tutoropettajahanke, mikä alkoi syyslukukaudella 2018. Paikallisesta kehittämistyöstä vastaa pedagoginen tutor sekä kaksi digitutoria muutaman tunnin viikossa. Lisäksi tehtiin yhteistyötä Loimaan kanssa yhteishankkeen tiimoilta. Lisäksi yhteistyötä tehtiin Liedon kanssa. Tulevaisuuden opettajuus pohjautuu monipuoliseen ja laaja-alaiseen pedagogiseen osaamiseen, digitaalisten menetelmien hyödyntämiseen, yhdessä tekemiseen, uuden luomiseen sekä itsensä ja työyhteisön kehittämiseen. Tutoropettaja ohjaa muita opettajia muun muassa digitaalisuuteen ja uuden pedagogiikan käyttökelpoiseen hyödyntämiseen.

Kuntakesun (kts. hallinto) jalkauttamista yksiköihin jatkettiin. Arvioinnin paikallinen kehittäminen oli keskeistä vuoden 2019 aikana. Somero on ollut mukana Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen arviointi-hankeessa, minkä avulla on pystytty kehittämään arviointityötä ja tarjoamaan henkilöstölle asiaan liittyvää koulutusta. Paikallisesti perustettiin arviointi-työryhmä, mikä on vastannut paikallisen arviointikäsikirjan tekemisestä. Työ on valmis keväällä 2020. Arviointi-vesot, joista vastasivat tutoropettaja ja arviointiryhmä, toteutettiin 19.1.2019 ja 23.11.2019.

Kuntakesussa yhtenä painopistealueena on hyvinvoiva henkilöstö. Työhyvinvointi-veso järjestettiin yhteistyössä Lounais-Suomen Liiku ry:n kanssa 24.4.2019. Kouluttajana toimi psykologi Satu Lähteenkorva, ja luennon lisäksi opetushenkilöstölle järjestettiin liikuntapajoja.

Lukuvuodesta 2017 alkanut Liikkuva koulu –hanke päättyi keväällä 2019. Hankkeen myötä koulupäivän liikunnallistamista kehitettiin. Koulut saivat uusia liikuntavälineitä, välintunneille koulutettiin välituntiliikuttajia ja kouluihin perustettiin välituntiliikuntatoimintaa sekä iltapäivisin oppilaille oli tarjolla liikuntakerhoja. Yhteistyötä tehtiin Liikunta ry:n kanssa.

A1-kielen opiskelu aloitettiin 1.-luokilla syyslukukaudella 2019. A1-kielen varhentamisen tiimi vastasi A1-kielen opetussuunnitelman lisäyksistä ja tiimi koulutti henkilöstöä asian tiimoilta. Lisäksi tiivistettiin yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa kielen varhentamisen osalta.

Valtuuston myöntämän investointimäärärahan myötä pystyttiin hankkimaan lisää tvt-laitteita oppilaille. Yksiköihin hankitut laitteet ovat olleet aktiivisessa käytössä, mitä on edistänyt esimerkiksi digitutortoiminta.

Perusopetuksessa oli käynnissä kuusi (6) hanketta.

Pitkäjärven luokanopettajan virka täytettiin 1.8.2019.

Perusopetuksen oppilasmäärä laski -17 oppilasta edellisestä vuodesta (v. 2019 oppilaita 831 ja v. 2018 oppilaita 848).

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	2019	2018	2017
Perusopetuksen oppilasmäärä	831	848	861
Mittarit			
Suoritettavoitteet:	100 %	100 %	100 %
Peruskoulun päättäneistä jatkopaikan saaneet oppilaat			
Toiminnan laajuus/oppilasmäärät			
Alakoulut	531	530	534
Yläkoulut	300	318	327
Henkilöstö tehtäväalueittain:			
Rehtorit/koulunjohtajat ja opettajat	72	72	69
*resurssiopettaja ja osa-aikainen erityisopettaja hankerahoituksella		*	*
Kuraattori ja koulupsykologi	2	2	2
Koulunkäynninohjaajat (osalla ohjaajista palkka laskutetaan oppilaiden kotikunnilta)	31	28	23
Toimistohenkilöstö	0,6	0,6	0,6

Tehtäväalue: Toisen asteen koulutus

Toiminta-ajatus

Someron lukiossa annetaan laadukasta opetusta.

Tavoitteet:

1. Yrittäjyyskasvatuksen opettamisen kehittäminen

Mittari: Osallistuminen Taitavasti Tulevaisuuden Työelämään –hankkeeseen, erilaiset tapahtumat ja tilaisuudet.

Tavoite toteutui.

Lukio on ollut mukana Taitavasti Tulevaisuuden Työelämään- eli Kolmas Tulevaisuus -hankkeessa yhdessä seitsemän muun lukion kanssa. Kokonaisuus oli erittäin monipuolinen. Somerolla Tulevaisuuden työelämätaitojen opettamista on kehitetty mm. tekemällä aineistoja teemaopinto 3 (Osaaminen arjessa) -kurssiin. Kurssin sisällöksi on suunniteltu mm. pakohuonepedagogiikkaa ja simulaatioharjoituksia. Pakene tai pelasta maailma -pakohuoneen suunnittelu ja toteutus tehtiin yhteistyössä Kemianteollisuus -, Energia- teollisuus – ja Metsäteollisuusliittojen kanssa. Suunnittelussa on alussa ollut mukana myös Suomen tekstiili- ja muotiliitto. Yhdessä kehitettyjä tehtäviä testasivat opinto-ohjaajat valtakunnallisilla Opopäivillä 2019 Turussa. TO3 Osaaminen arjessa kurssiin on kehitetty myös toinen pakohuonetehtävä, Tiedemies kadoksissa. Molemmat TO3 kurssiin liittyvät pakohuoneet toteutettiin lukion yökoulussa 2.5.2019.

Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa tehtiin uudenlaista yhteistyötä pelinkoodaamisen muodossa.

Lukion 2.-vuosiluokan TET:iin kuuluvaan Amazing Business Race -kilpailun monipuolistaminen onnistui tavoitteiden mukaan. Lukion 1.-vuosiluokan opiskelijoille järjestettiin uusi TET-päivä – Tee hyvää TET syyskuussa. Someron lukio on ollut mukana kehittämässä OpeTET konseptia.

Lukion opiskelijoille järjestettiin Yllättävä tulevaisuus - iltapäivä ja opettajille ope- ja yrittäjätreffit teemalla Yllättävä Tulevaisuus.

2. Vuonna 2021 käyttöön otettavan opetussuunnitelman laadinnan valmistelu

Mittari: Paikallisen opetussuunnitelman laadinnan aloittaminen.

Tavoite toteutui.

Ops2021 julkaistiin 7.11.2019. Kaksi opettajaa ja rehtori osallistuivat Lops2021 kiertueen infotilaisuuteen marraskuussa Turussa. Uuteen opetussuunnitelmaan tutustuminen aloitettiin. Varsinainen opetussuunnitelman laadinta toteutetaan pääosin vuonna 2020.

3. Lukion markkinointi yhteistyössä sivistystoimen hallinnon ja elinkeinotoimen kanssa.

Mittari: Markkinointitapahtumat ja –kanavat.

Tavoite toteutui.

Lukion nettisivut uudistettiin, ja opinto-ohjaaja kävi kertomassa Someron lukiosta lähikuntien 9.-luokkalaisille. Lisäksi 9.-luokkalaisten lukioon ja lukio-opintoihin tutustumispäivää uudistettiin pakohuonepedagogiikka hyväksikäyttäen.

Lukiossa syksyllä aloittaneissa on aikaisempaa enemmän vieraspaikkakuntalaisia (7 opiskelijaa).

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	24 800		24 800	16 954	7 846
Toimintakulut	-903 000	60 000	-963 000	-970 717	-7 717
Toimintakate	-878 200		938 200	-953 763	-15 563
Sisäiset kulut	-389 700		-389 700	-565 178	-175 478

Toiminta:

Kevätlukukaudella lukiossa opiskeli 140 lukiolaista. Uusia ylioppilaita valmistui keväällä 37 ja syksyllä yksi. Syksyllä lukion aloitti 61 uutta opiskelijaa.

1.8. alkaen astui voimaan uusi lukiolaki, jonka mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Someron lukiossa voimaantulo ei aiheuttanut muutoksia, koska lukiossa on jo ollut mahdollista saada erityisopetusta parin vuoden ajan.

Someron lukion opetus toteutettiin pääosin suunnitelman mukaisesti. Yökoulu järjestettiin toukokuussa ja teemana olivat pakohuoneet (mm. Pakene tai pelasta maailma ja Tiedemies kadoksissa).

Kevätlukukaudella yksi abiturientti suoritti liikunnan lukiodiplomin. Kuvataiteen lukiodiplomin suoritti kolme abiturienttia. Lisäksi viisi abiturienttia suoritti lukiodiplomin teatteritaiteesta. Teatteritaiteen diplomeista yksi tehtiin ohjaamisesta. Se oli lukion ensimmäinen ohjaamisesta tehty diplomi. Neljä opiskelijaa suoritti äidinkielestä puheviestinnän päättökokeen. Lisäksi opiskelijat suorittivat runsaasti englannin ja ruotsin kielestä suullisen kielitaidon kokeita.

Lukiolaisten työelämätaitoja on pyritty kehittämään Taitavasti Tulevaisuuden Työelämään eli Kolmas Tulevaisuus -hankkeen avulla. Tulevaisuuden työelämä taitojen opettamista on kehitetty mm. tekemällä aineistoja teemaopinto 3 (Osaaminen arjessa) -kurssiin. Kurssin sisällöksi on suunniteltu mm. pakohuone pedagogiikkaa ja simulaatioharjoituksia. Pakene tai pelasta maailma pakohuoneen suunnittelu tehtiin yhteistyössä Kemianteollisuus-, Energiateollisuus- ja Metsäteollisuusliittojen kanssa. Hämeen ammattikorkeakoulun kanssa tehdään yhteistyötä. Heidän opiskelijansa koodasivat peliä, joka liittyy lukiolaisten itsenäistymiseen mm. opiskelijan saamiin tukiin, muuttamiseen opiskelupaikkakunnalle ja asumiseen siellä.

Lukion kakkosten kevään TET:iin kuuluvaan Amazing Business Race kilpailuun saatiin mukaan kaksi uutta tahoa / yritystä. Mukaan uusina järjestäjinä lähtivät Someron kirjasto ja Arskametalli Oy. Lukion ensimmäisen vuosiluokan opiskelijoille järjestettiin uusi TET-päivä – Tee hyvää TET - syyskuussa. Lukion 1.-vuosiluokan opiskelijoille järjestettiin uusi TET-päivä – Tee hyvää TET - syyskuussa. Näkökulma painottui ura- ja työelämätaitojen kehittämisen sijasta etenkin vapaaehtoistyöhön ja erilaisten työmuotojen näkyväksi tekemiseen. Lukiolaisia oli päivän aikana mm. koulukummeina ala-asteilla, päiväkotikummeina päiväkodeissa, seurakunnan kerhotoiminnassa ja auttamassa vanhuksia heidän kotonaan.

Lukion opettajat osallistuivat 6.9. yhdessä muiden Kolmas Tulevaisuus -hankkeessa mukana olevien lukioiden opettajien kanssa yhteiseen koulutuspäivään Hämeenlinnassa. Koulutuksen aiheena oli, miten työelämätaitoja voidaan tuoda näkyviksi eri oppiaineissa ja kuultiin alustuksia mm. työelämän muutoksesta. Someron lukion opettajat osallistuivat koulutuspäivään Hämeenlinnassa 6.9. Suunnittelussa mukana oli Someron lukiolta hankkeen vastuuhenkilö Heini Kelosaari ja koulutuspäivänä fasilitaattoreina toimivat Somerolta Heini Kelo-

saari ja Jarkko Lapattoniemi. Koulutuksessa pohdittiin, miten työelämätaitoja voidaan tuoda näkyviksi eri oppiaineissa ja kuultiin alustuksia mm. työelämän muutoksesta.

6.11. järjestettiin Someron lukion Kolmas Tulevaisuus -hankkeen päätapahtuma. Siinä opiskelijoille järjestettiin Yllättävä tulevaisuus iltapäivä. Aluksi lukiolaiset saivat etsiä omia vahvuuksiaan, sitten visioida tulevaisuuden työelämää megatrendien valossa ja lopuksi palattiin pohtimaan, miten omia vahvuuksia voisi hyödyntää tulevaisuuden työelämässä. Lopuksi Petri Rajaniemi luennoi lukiolaisille. Illalla oli opettajille ope- ja yrittäjätreffit teemalla Yllättävä Tulevaisuus. Illan avauspuheenvuoron piti Petri Rajaniemi. Tämän jälkeen keskusteltiin ohjautusti ryhmissä tulevaisuusteemoista mm. megatrendeistä ja niiden vaikutuksesta työelämään. Tapahtumassa oli mukana opettajien lisäksi yrittäjiä sekä edustajia myös Riihimäen lukiolta ja Hämeenlinnan lyseon lukiolta.

Someron lukio on ollut mukana kehittämässä Ope TET konseptia.

Lisäksi lukio on mukana Liikkuva opiskelu -hankkeessa sekä yhdessä Elisenvaaran ja Kosken lukioden kanssa Tutoropettaja -hankkeessa. Liikkuva opiskelu -hankkeen myötä on pyritty auttamaan opiskelijoita keskittymään opiskeluun panostamalla taukojen aikana tapahtuvaan toimintaan. Opiskelijoiden käyttöön on hankittu mm. ilmakiikko ja liikuntavälineitä.

Keväällä 2019 kirjoitettiin ensimmäistä kertaa kaikki ylioppilaskokeet sähköisesti. Kokeissa käytettävää laitteistoa on tarkoitus uudistaa, mutta se työ on vielä kesken.

Uusi opetussuunnitelma tulee käyttöön 1.8.2021. Tutustuminen uuteen opsiin ja käytännön toteutuksen suunnittelu on aloitettu.

Lukion markkinointiin on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota. Lukion nettisivut ovat uudistetut ja opinto-ohjaaja on vierailut lähikuntien yläkouluissa esittelemässä lukiotamme yhdeksäsluokkalaisille. Syksyllä lukiossamme aloitti 7 vieraspaikkakuntalaista opiskelijaa, mikä on enemmän kuin aikaisempina vuosina.

Opettajien työssä jaksamiseen kiinnitettiin erityistä huomiota. Aikatauluista johtuvaa stressiä pyrittiin vähentämään joustamalla aikatauluissa enemmän. Opettajille järjestettiin työhyvinvointi -veso 24.4.2019. Lukujärjestyksen suunnittelussa otettiin huomioon opettajien toiveet mahdollisimman hyvin.

Lukion 2.-vuosikurssilaiset esittivät karonkkanäytelmänä Sound Of Music -musikaalin helmikuussa. Näytelmän yleisöesitys oli suuri menestys. Kiiruun koulun ja Someron lukion kevät-konsertti pidettiin toukokuussa.

Tehtävälueen keskeisimmät suoritukset	2019	2018	2017
Lukion oppilasmäärä	159	141	145
Mittarit			
Suoritetaivoitteet:			
Ylioppilaiden määrä/hylätyt	38/1	39/7	47/0
Lukion keskeyttäneet	1,9 %	6,6 %	2,0 %
Toiminnan laajuus:			
Henkilöstö	9	9	9

Tehtävälue: Vapaa sivistystyö (Somero-opisto)

Toiminta-ajatus

Somero-opistossa järjestetään lähipalveluna monipuolista vapaan sivistystyön lain mukaista toimintaa, avointa yliopisto-opetusta ja taiteen perusopetusta sekä tuotetaan elämänpituisen

oppimisen mahdollistavia palveluita paikallisen (Somero ja Koski TI) historian ja kulttuurin lähtökohdista tulevaisuuteen suunnaten.

Tavoitteet:

1. Kehittämissuunnitelman laatiminen vuosille 2020 – 2025.

Mittari: Kehittämissuunnitelma hyväksytty.

Tavoite ei toteutunut.

Kehittämissuunnitelmaa on työstetty vuoden aikana, mutta opiskelijoiden ja henkilökunnan osallistaminen on vielä tekemättä, josta syystä suunnitelma tulee sivistyslautakunnan päättäväksi vasta vuonna 2020.

2. Digineuvonnan kehittäminen yhteistyössä kirjaston kanssa.

Mittari: Digineuvonta -hankkeen toteutuminen.

Tavoite toteutui.

Petäjä opiston kanssa toteutettu yhteishanke, jossa koulutettiin digivertaisohjaajia ja tarjottiin digineuvontaa.

3. Aikuisten taiteen perusopetuksen kysynnän/tarpeen selvittäminen – avoin internetkysely ja kohdennettu kysely opiston kuvataideopiskelijoille ja Someron kuvataideyhdistyksen jäsenille.

Mittari: Kysely toteutettu.

Tavoite toteutui.

Toteutetun kyselyn perusteella käynnistettiin aikuisille suunnattu taiteen perusopetus syksyllä 2019.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	101 700		101 700	106 363	-4 663
Toimintakulut	-364 540		-364 540	-349 438	15 102
Toimintakate	-262 840		-262 840	-243 076	19 764
Sisäiset tuotot				1 174	-1 174
Sisäiset kulut	-303 900		-303 900	-232 265	71 635

Toiminta

Vuosille 2014–2020 laaditussa kehittämissuunnitelmassa on painopistealueiksi määritelty terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, taiteen perusopetus, ammatillinen täydennyskoulutus sekä yhteistyön kehittäminen. Toiminnan keskeisiä kohderyhmiä ovat ikääntyvät, lapset ja nuoret sekä erityisryhmät. Kehittämissuunnitelman päivitysprosessi on meneillään.

Toimintakertomusvuonna opistossa järjestettiin opetusta 235 kurssilla ja luennolla yhteensä 5041 opetustuntia. Kurssien yhteenlaskettu osallistujamäärä oli 3394 henkilöä. Noin 20 % opetuksesta järjestettiin Koskella ja loput Somerolla.

Vuoden aikana järjestettiin 16 luentoa, joille osallistui yhteensä 600 henkilöä. Luentojen aiheet painottuivat Suomen historiaan ja hyvinvointiaiheisiin. Luentotarjontaan sisältyi myös Jyväskylän kesäyliopiston ikääntyvien yliopiston verkkoluentoja.

Taiteen perusopetus laajentui kattamaan myös aikuisille suunnatun kuvataiteen perusopetuksen. Kolme vuotta kestävään opintokokonaisuuteen otettiin 18 opiskelijaa. Opetuksen kokonaislaajuus on 500 opetustuntia. Sivistyslautakunta hyväksyi päivitetyn taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman 18.6.2019.

Lasten ja nuorten taiteen perusopetukseen osallistui 76 lasta ja nuorta. Opetusta annettiin koko laajuudessaan yhteensä 281 opetustuntia.

Opetushallitus myönsi kertomusvuonna Somero-opistolle 2 500 euron opintoteliavustuksen työttömien, maahanmuuttajien ja ikääntyneiden kurssimaksujen alentamiseen. Avustusta jaettiin hakemuksesta kohderyhmiin kuuluville, joiden kurssimaksujen yhteissumma ylitti 70 euroa.

Somero-opisto oli mukana kahdessa kehittämishankkeessa. Petäjä-opiston kanssa yhteistyössä toteutettiin Opetusministeriön rahoittamaan ja Tieken hallinnoimaan Digitalisaation hyödyntäminen vapaassa sivistystyössä -hankkeeseen sisältyvänä vertaisohjaajakouluttajien pilotti, jossa kehitettiin digineuvontapalveluita ja koulutettiin digivertaisohjaajia. Pilotti toteutettiin vuosina 2018–2019. Salon ja Vakka-Suomen kansalaisopistojen kanssa haettiin ja saatiin opetusministeriön avustus Osaava opettaja -hankkeeseen, jossa on järjestetty koulutustilaisuuksia syksyllä 2019. Hanke jatkuu vuoden 2020 loppuun saakka.

Koulutuskoordinaattorin toimenkuvaan kuuluvat myös Someron kaupungin hyte-koordinaattorin tehtävät.

Tarkempaa tietoa Somero-opiston toiminnasta on luettavissa erikseen julkaistavassa toimintakertomuksessa.

Suoritteet	2019	2018	2017
Opetustuntimäärä	5041	5009	5154
Taiteen perusopetuksen opetustuntimäärä (sis. kokonaisuutensa)	356	311	307
Opiskelijamäärä	1458	1457	1546
Taiteen perusopetuksen opiskelijamäärä (sis. kokonaisuutensa)	97	72	75
Mittarit			
Eläkeläisten osuus opiskelijoista, %	31,2	34,0	29,7
Työttömien osuus opiskelijoista, %	3,0	4,5	7,3
Alle 15-vuotiaiden osuus opiskelijoista, %	24,1	23,8	25,4
Asiakastyytyväisyys asteikolla 1-5	4,7	4,6	4,5

Tehtäväalue: Kirjastotoimi

Toiminta-ajatus

Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Tavoitteet:

1. Laadukas kirjastotoiminta

Mittari: Valtakunnalliset vertailuluvut

Tavoite toteutui.

Someron kirjaston keskeiset tunnusluvut ovat olleet pitkään valtakunnallista keskitasoa paremmat. Pelkästään Someroa koskevien tilastojen valossa näyttää ilmeiseltä, että Someron kirjasto on säilynyt laadukkaana ja kuntalaisten ahkerasti käyttämänä palveluna myös tänä vuonna.

Alla olevassa taulukossa vuoden 2019 vertailulukujen laskemiseen käytetty asukasluvu on 8823 (Tilastokeskus 1/2019).

Suoritteet	2019	2018	2017	2016	2015
Kokoelman koko (1000 kpl)	96	99	102	106	105
Lainaukset (1000 kpl)	137	137	144	154	154
Fyysiset käynnit (1000 kpl)	130	130	130	118	120
Verkkokäynnit (1000 kpl)	31	27	26	23	21
Oheistoiminnot kpl (käyttäjäkoulutukset, näyttelyt, tapahtumat)	233	231	213	150	139
Mittarit					
Hankinta/(asukasluku/1000)	547	503	530	528	526
Lainaus/asukas	15	15	16	17	17
Käynnit/asukas	15	15	14	13	13
Taloudellisuus (=henkilöstökulut+ aineistokulut/(käynnit+lainaus))	1,6	1,6	1,6	1,7	1,5

2. *Alle kouluikäisille suunnattavien palveluiden kehittäminen*

- Alakoulu yhteistyössä hyväksi havaittujen käytäntöjen käyttöönotto myös varhaiskasvatuksen kanssa tehtävässä yhteistyössä (2-vuotinen AVI-hanke)

Mittari: Varhaiskasvatuksen henkilökunnalle suunnattu tiedotus, varhaiskasvatusikäisten kirjastopolun konseptointi ja käyttöönotto; varhaiskasvatuksen ryhmäkäyntien määrä; lapsille suunnattujen tapahtumien määrä ja kävijämäärä; uusien yhteistyötahojen (esim. neuvola) kanssa aloitettu toiminta.

Tavoite toteutui.

Kirjastonjohtaja ja lastenosaston kirjastonhoitaja osallistuvat varhaiskasvatuksen henkilökunnan kehittämispäiviin tammikuussa 2019. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa yhdessä kehitetty kirjastopolku ikäryhmittäin räätälöityine ohjelmineen otettiin käyttöön vaiheittain vuoden 2019 aikana. Kehittämistyötä jatketaan edelleen. Vuoden 2019 aikana kirjasto järjesti alle kouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen suunnattua ohjelmaa yhteensä 53 kertaa (vrt. vuonna 2018 27 kertaa). Tapahtumayhteistyötä tehtiin koulujen, Kulttuuri ry:n ja Alkumaa Oy:n kanssa.

3. *Selvitys itsepalvelutoiminnallisuuksien toteutusmahdollisuuksista*

- Tehdään selvitys siitä, mitä itsepalvelutoiminnallisuuksia Someron kirjastossa voidaan ottaa käyttöön (mahdollisuudet, aikataulu, kustannukset). Erilaisista itsepalvelutoiminnallisuuksista on hyviä kokemuksia useista eri kirjastoista. Ne tekevät kirjastonkäytöstä joustavampaa ja tasavertaisempaa.

Mittari: Tehty suunnitelma itsepalvelutoiminnallisuuksien toteuttamisesta.

Tavoite toteutui.

Itsepalvelutoiminnallisuuksien toteuttamismahdollisuuksia selvitettiin osana AVI:n rahoittamaa Palvelujen päähkäilyä päättäjien kanssa -hanketta. Hankkeeseen kuului tutustumisretki Karkkilan kirjastoon sekä palvelumuotoilutyöpajoja päättäjille, kirjaston henkilökunnalle ja asiakkaille. Erilaisia omatoimikäytön mahdollisuuksia kustannuksineen esiteltiin sivistyslautakunnalle syksyllä 2019. Omatoimitoiminnallisuuksia päätettiin ryhtyä toteuttamaan Someron kirjastoon vaiheittain. Ensimmäinen vaihe on lehtisalin avaaminen omatoimikäyttöön helmikuussa 2020. Lainausautomaattien hankintaan on haettu AVI:lta avustusta vuodelle 2020. Laajemman omatoimikäytön käyttöönottosuunnitelma Someron kirjastossa on tekeillä Turun AMK:n opinnäytetyönä.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	22 500		22 500	23 543	-1 043
Toimintakulut	-476 370		-476 370	-485 059	-8 689
Toimintakate	-453 870		-453 870	-461 516	-7 646
Sisäiset kulut	-221 300		-221 300	-222 442	-1 142

Toiminta:

Kirjasto on Somerolla paikkakuntalaisten arvostama ja ahkerasti käyttämä palvelu. Kirjaston kävijämäärä pysyi vuonna 2019 samalla tasolla kuin edellisenä vuonna, mutta verkkokävijöiden määrä lisääntyi selvästi (14,5 %). Suurin osa verkkokäynneistä on lainojen uusintoja, mutta ihmiset hakevat yhä enemmän myös luettavaa suoraan verkkokirjastosta. Tämä näkyy e-kirjojen lainauksen huimana kasvuna (+100,5 %, lainamäärät kokonaisuudessaan vielä varsin pieniä).

Myös fyysisten lainausten määrä kasvoi vuonna 2019 (1 %). Erityisen ilahduttavaa oli lasten ja nuorten kirjallisuuden kääntymisen nousuun usean vuoden laskusuhdanteen jälkeen. Huomattava 11,5 %:n nousu lasten ja nuorten kirjallisuudessa osoittaa, että viime vuosien aikana lasten lukemisen edistämiseksi sekä valtakunnallisella että paikallisella tasolla tehdyllä työllä on vaikutusta. Myös aikuisten tietokirjallisuuden (2 %) ja nuottien (3,5 %) lainaus lisääntyi. Sen sijaan musiikin (-30 %) ja elokuvien (-13,5 %) lainaus väheni edellisten vuosien tapaan roimasti. Tämä on seurausta lisääntyvästä suoratoistopalveluiden käytöstä. Kirjaston kokoelma saatiin pidettyä elävänä ja sekä hankinnat että poistot hyvällä suositusten mukaisella tasolla. Vuonna 2019 ajantasaistettiin varsinkin lasten tietokirjallisuuden kokoelmaa.

Vuoden 2019 aikana kirjastossa järjestettiin 233 erilaista tapahtumaa ja koulutusta, joihin osallistui noin 4550 kävijää (kirjaston pää- tai osavastuullisena järjestämät tapahtumat; ulkopuolisten kirjaston tiloissa järjestämien tapahtumien kävijämääriä ei ole tilastoitu). Suurin osa kirjaston koulutuksista on suunnattu koululuokille ja varhaiskasvatuksen ryhmille. Koulutusten teemoja ovat mm. kirjallisuus, monipuolisten lukutaitojen edistäminen sekä kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetus. Vapaa-ajan säännöllisenä toimintana jatkoivat senioreiden Muistikammari, pienten lasten Nallejengin satukerho sekä käsityöihmisten Neule & novelli -illat. Uutena ohjelmana olivat kirjaston ja nuorisotoimen yhdessä järjestämät nuorille suunnatut Harry Potter -illat. Kirjaston tiloissa järjestettiin edelleen myös maksutonta tietoteknistä neuvontaa. Yksittäisistä tapahtumista (lastentapahtumat, kirjailijavierailut ym.) suosituimpia olivat Maukan ja Väykän koko perheen teatteriesitys sekä historioitsija Teemu Keskisarjan luento. Taide- ja muita näyttelyitä oli kirjaston Parvigalleriassa ja muualla kirjastossa esillä vuoden aikana 14 (pl. kirjaston omat aineistonäyttelyt).

Kirjaston henkilökunta palkittiin vuoden 2019 lopussa vuoden kehittäjänä kaupungin Hyvä näkyväksi -palkinnolla. Palkitsemisperusteina mainittiin mm. kirjaston henkilökunnan osoittama poikkeuksellinen asiakaspalvelutaito sekä valmius nähdä erityistä vaivaa oman työn kehittämisessä. Lisäksi kirjaston mainittiin saaneen erityisen paljon hyvää palautetta asiakaskunnalta sekä olevan kiitelly yhteistyökumppani kaupungin koko organisaatiossa.

Kirjasto tekee tiivistä yhteistyötä erityisesti paikkakunnan koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Vuoden 2019 aikana kirjaston muita yhteistyökumppaneita olivat mm. nuorisotoimi, Somero-opisto, Someron kulttuuri ry, Salon muistiyhdistys, Alkumaa Oy, Eläkeliiton Someron yhdistys, Someron lautapelikerho, Turun AMK, Varsinais-Suomen muut kirjastot sekä Celia-kirjasto.

Vuoden aikana kirjastossa oli käynnissä kolme AVI:n rahoittamaa kehittämishanketta. Vuonna 2018 aloitetun Kirjastopolku-hankkeen tavoitteena on kehittää alle kouluikäisille suunnattuja palveluita ja fyysisiä tiloja. Hankkeen aikana alle kouluikäisille lapsille on luotu yhteistyössä varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa kirjastopolku, johon kuuluu jokaiselle ikäryhmälle räätälöityä ohjelmaa. Kirjaston Satulinnan uudistaminen on aloitettu ja saatetaan päätökseen kevään 2020 aikana. Hanke päättyy toukokuussa 2020.

Vuonna 2019 kokonaisuudessaan toteutetun Palvelujen päähkäilyä päättäjien kanssa -hankkeen tavoitteena oli tarjota päättäjille enemmän ja eksaktimpaa tietoa kirjaston palveluista sekä samalla osallistaa ja sitouttaa päättäjiä kirjaston palveluiden kehittämiseen. Hankkeessa keskityttiin erityisesti Someron kirjaston omatoimikäytön edistämiseen. Hankkeen aikana järjestettiin palvelumuotoilutyöpajoja päättäjille sekä kirjaston henkilökunnalle ja asiakkaille. Vuonna 2019 aloitettiin myös yläkouluikäisille suunnattu Lukemisen salaisuutta etsimässä -hanke. Hankkeen tavoitteena on kehittää uusia keinoja yläkouluikäisten lukemisen edistämiseen sekä tiedonhaun opetukseen. Ensimmäisen vuoden aikana hankkeessa luotiin mm. tiedonhakua opettava pakohuonepeli kahdeksasluokkaisille sekä tuotiin yläkouluun lukemaan houkuttelevia vierailijoita. Hanke jatkuu vuonna 2020.

Tehtäväalue: Vapaa-aikatoimi

Toiminta-ajatus:

Liikuntatoimi: Someron liikuntatoimen alaisen toiminnan järjestämisestä huolehtii Liikunta ry. Someron Liikunta ry tuottaa ja kehittää laadukkaita liikuntapalveluja tehokkaasti ja kannattavasti yhteistyössä asiakkaiden (asukkaiden), jäsenseurojen, Someron kaupungin ja muiden sidosryhmien kanssa sekä ylläpitää ja kehittää paikkakunnan liikuntapaikkoja.

Nuorisotoimi: Nuorisotyö tarjoaa somerolaisille nuorille laadukkaita ja monipuolisia vapaa-ajanpalveluita ja tiloja sekä tukee nuorten kansalaistoimintaa.

Kulttuuritoimi: Edistää kulttuuriharrastusta ja tuottaa kulttuuripalveluja toiminta-alueellaan yhteistyössä jäsenyhdistystensä sekä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Tavoitteet:

Liikuntatoimi (Someron Liikunta ry.)

1. Someron kaupungin liikuntastrategian jalkauttaminen

Mittari: Strategian mukaisten tavoitteiden toteutuminen.

Tavoite ei toteutunut.

Kaupungin liikuntastrategia on hyväksytty sivistyslautakunnassa 29.10.2019, ja se on käsitelty kaupunginvaltuuston kokouksessa 24.2.2020.

2. Monitoimitalon peruskorjauksen suunnittelu ja työvaiheeseen valmistautuminen.

Mittari: Ohjausryhmätyöskentely ja peruskorjauksen aikataulun selvittyä toimintojen mitoittaminen mahdolliseen tilojen käyttökäyttöön.

Tavoite toteutui.

Monitoimitalon peruskorjauksen suunnittelu, työvaiheeseen valmistautuminen, toimintojen mitoittaminen käyttökäyttöön, peruskorjauksen toteutus ja tilojen käyttöönotto sekä toimintojen uudelleen käynnistys onnistuivat suunnitellusti. Asiakkaat ja tilojen käyt-

täjät ovat olleet tyytyväisiä ja kävijämäärät ovat nousseet aikaisempaan kävijätasoon verrattuna.

3. Liikkuva koulu –hankkeen hyvät käytännöt tulevaisuuden toiminnoiksi

Mittarit: Hankkeen aikana tehtyjen toimintojen arviointi jatkokäyttöä varten ja resurssien mitoittaminen opetustoimen kanssa tehtävään yhteistyöhön mm. kerhotoiminnan ja tapahtumien järjestämiseen.

Tavoite ei toteutunut.

Kouluilla jatkunut Liikkuva Koulu -hankkeen aikaiset sisäiset toiminnot. Ei ole toteutunut yhteistyössä Liikunta ry:n kanssa. Yhteistyön tiivistämiseksi olisi tarvittu Liikkuva Koulu -hankkeen aikaisen ohjausryhmän kokoontumisia myös hankekauden jälkeen.

4. Liikuntapalveluiden järjestämismallien arvioiminen ja ratkaiseminen.

Mittari: Ratkaisu kaupungin liikuntapalvelujen järjestämismallista saadaan päätökseen.

Tavoite ei toteutunut.

Arviointia ja valmistelua tehtiin vuoden 2019 aikana, mutta päätös tehtiin valtuustossa 24.2.2020.

Nuorisotoimi

1. Bänditilan (testamenttivarojen käyttösuunnitelman mukaisesti; Marja-Liisa Mäkelän perintö) ja iltatoimintaan sopivan nuorisotilan hankkiminen yhteistyössä teknisen toimen kanssa. Tilojen käyttöönotto.

Mittari: Tilat hankittu ja toiminta käynnistetty.

Tavoite toteutui.

Bänditoiminnalle on järjestetty tilat ns. SoLun rakennuksesta ja bänditoiminta on aloitettu tiloissa alkusyksyllä 2019.

2. Tiedottamisen ja markkinoinnin kehittäminen sekä kohdennetun markkinoinnin lisääminen

Mittari: Tehty ja käyttöön otettu markkinointisuunnitelma.

Tavoite toteutui.

Eri toimintojen erityispiirteet huomioiva markkinointistrategia painottaa erityisesti kasvokkain tehtävää ja digitaalista markkinointia (erit. sosiaalinen media sekä info-tv:t). Näitä tukevat perinteiset julisteet ja lentolehtiset sekä tarvittaessa myös lehti-ilmoitukset.

3. Nuorisovaltuuston toimintakäytänteiden kehittäminen sekä vaikutuskanavien selkiyttäminen.

Mittari: Nuorisovaltuuston pöytäkirjojen saattaminen kaupungin päätöksentekielinten tietoon; esityslistojen ja pöytäkirjojen vieminen KTweb-alustalle.

Tavoite toteutui.

Nuorisovaltuuston pöytäkirjat on saatettu vuoden alusta asti tiedoksi sivistyslautakunnalle. Pöytäkirjojen on lisätty KTweb-alustalle vuoden viimeisestä kokouksesta alkaen. Sitä vanhemmat pöytäkirjat ovat nähtävillä nuorisovaltuuston verkkosivuilla.

4. Nuorten starttipajatoiminnan käynnistäminen yhteistyössä sosiaalitoimen kanssa.

- starttipajatoimintaan sopivien tilojen hankkiminen, ohjaajan palkkaaminen, tarvikkeiden hankkiminen ja pajatoiminnan aloittaminen.

Mittari: Nuorten starttipajatoiminta on aloitettu.

Tavoite ei toteutunut vuonna 2019, koska OKM ei myöntänyt alkuvuonna 2019 lisää valtionapukelpoisuuksia työpajatoimintaan, eikä Somerolla näin ollen ollut mahdollisuutta saada AVI:lta avustusta toiminnan käynnistämiseen. Valtionapukelpoisuus saatiin syksyllä 2019 ja rahoitusta toiminnan käynnistämiseen on haettu uudestaan vuodelle 2020.

5. Tiedottamisen kehittäminen ja etsivän nuorisotyön näkyvyyden ja tunnettuuden parantaminen.

Mittari: Etsivän nuorisotyön näkyvyys tapahtumissa sekä itse yhteyttä ottaneiden asiakkaiden määrä; päivitetty etsivän nuorisotyön esite.

Tavoite toteutui.

Etsivä nuorisotyöntekijä on ollut mukana erilaisissa tapahtumissa esittelemässä palvelua. Palveluesite on päivitetty. Itse yhteyttä ottaneiden asiakkaiden määrä on kasvanut ja vuonna 2019 noin 20 % asiakkaista ohjautui palveluun joko nuoren oman yhteydenoton, kaverin, vanhemman tai sukulaisen yhteydenoton tai sosiaalisen median kautta.

6. Sosiaalisen vahvistumisen mittarin (Sovari) vakiinnuttaminen etsivän nuorisotyön vaikuttavuus- ja laatumittariksi sekä palautekanavaksi.

- Sovari tuottaa organisaatiokohtaisia, alueellisia ja valtakunnallisia tuloksia työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuudesta.

Mittari: Mittarin käytön vakiinnuttaminen niin, että siitä saadaan vertailukelpoista tietoa eri vuosilta.

Tavoite toteutui.

Yhteenvedo vuoden 2019 seurannasta saadaan maaliskuussa 2020.

Kulttuuritoimi (Someron Kulttuuriyhdistys ry.)

1. Someron Kulttuurin tärkein tavoite vuonna 2019 on saada Kiiruun taloon aktiivista kulttuuritoimintaa.

Mittari: Talon kulttuuritilaisuuksien lukumäärän kasvu verrattaessa vuoteen 2018.

Tavoite toteutui.

Talossa järjestettiin yli 100 tilaisuutta enemmän vuonna 2019 kuin vuonna 2018 ja niistä suurin osa oli kulttuuritilaisuuksia.

2. Toteuttaa kulttuuristrategian mukaisia tehtäviä.

Mittari: Toteutumasta pidettävä arviointikeskustelu.

Tavoite toteutui.

Toteutumasta tehtiin tilasto käytyjen keskustelujen pohjalta.

3. Monipuolinen lastenkulttuuritoiminta.

Mittari: Tilaisuuksien ja osallistujien lukumäärä.

Tavoite toteutui.

Tilaisuuksia oli yli 50 kun lasketaan mukaan tehty lastenteatterikurssi.

Tilaisuuksiin osallistui yli 500 lasta.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	335 500		335 500	310 209	25 291
Toimintakulut	-1 172 250		-1 172 250	-1 148 151	24 099
Toimintakate	-836 750		-836 750	-837 942	-1 192
Sisäiset kulut	-991 200		-991 200	-1 017 829	-26 629
Sumupoistot	0		0	-4 246	-4 246

Toiminta:

Liikuntatoimi (Someron Liikunta ry)

Vuosi 2019 oli Someron Liikunta ry:n 25. ja uimahalli Loiskeen seitsemäs kokonainen toimintavuosi. Yhdistyksen toiminnan keskeisinä painopisteinä olivat liikuntapaikkojen hoito, liikuntapalvelujen järjestäminen sekä yhteistyö seurojen kanssa.

Toimintavuoteen vaikutti merkittävimmin monitoimitalon peruskorjaus, joka alkoi 17.6. ja päättyi 4.11. Peruskorjauksen aikana koko monitoimitalo oli pois käytöstä ja salivuorojen osalta alkusyksy toteutettiin myös koulujen liikuntasalien osalta poikkeusvuoroilla. Tata-misalin harjoitusvuorot siirtyivät valtaosin Nuppulinna pieneen liikuntasaliin ja E-solun luokkahuoneeseen. Kuntosali Kareliinille ei järjestetty remontin ajaksi korvaavia tiloja. Kausikortteja käyttävät asiakkaat saivat hyvityksen peruskorjauksen aikaisesta kiinniloajasta.

Monitoimitalon remontti valmistui suunnitellussa aikataulussa marraskuun alussa. Suurimmat muutokset kokivat kuntosalin ja tatamisalin tilat, jotka molemmat laajenivat merkittävästi. Henkilökunnan vanhat sosiaali-tilat purettiin, liikunnanohjaajan toimisto siirrettiin monitoimitalon aulan puolelle ja kahdesta pukuhuoneesta luovuttiin kokonaan. Neliöitä saatiin näin enemmän kuntoilijoiden käyttöön. Uudet pinnat, katot, valaisimet ja ilmanvaihtokoneet tekivät liikuntatiloista valoisat, avarat ja raikkaat. Kuntosalin käyttäjille mahdollistui myös laajemmat aukioloajat, kun monitoimitalon vanhaan pääsisäänkäyntiin saatiin ovilukijat, jotka toimivat päivittäin klo 05-23. Uimahallin aukioloaikoihin ei tehty muutoksia. Ainoastaan asiakaspalvelun aukioloaikoja hieman tiivistettiin. Kesätauon jälkeen asiakaspalvelu sulkeutui tuntia ennen uimahallin sulkeutumista eli samaan aikaan, kun lipunmyynti loppui. Kello kuuden aamuina maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin, asiakaspalvelu avautuu vasta kello kahdeksan. Ensimmäisen kahden tunnin aikana asiakkaat pääsevät uimahalliin sarjarannekkeiden avulla.

Kokonaiskävijämäärä vuonna 2019 uimahalli Loiskeessa oli 75 772. Kävijämäärä nousi vuoteen 2018 verrattuna 2,8 % (73 720). Päiväkohtaiseksi keskiarvoksi muodostui 240 kävijää /päivä. Uimahalli oli avoinna yleisölle 316 päivänä vuoden aikana. Huoltokatko pidettiin 8.7. - 11.8. Kuntosalin kävijämäärä vuonna 2019 laski 25 % vuoteen 2018 verrattuna ollen 10 634 kävijää. Tähän vaikutti monitoimitalon peruskorjauksesta johtuva käyttökato.

Uutena liikuntapaikkana avattiin uimahallin edustalle toukokuussa 12-väyläinen minigolf -rata. Liikunta ry investoi radan omista varoistaan. Uimahallin kesähuollon aikana asiakaspalvelu pidettiin suljettuna ja minigolf -välineiden vuokraus siirrettiin kirjastolle.

Urheilukentän peruskorjauksen suunnittelutyö käynnistyi vuoden 2019 aikana ja kaupunginvaltuusto hyväksyi esitetyn hankesuunnitelman tulevasta urheilukentän, katsomon ja oheistilojen muutoksista.

Toimintavuoden aikana Liikunta ry teki aikaisempien vuosien tavoin yhteistyötä Someron kaupungin kanssa mm. Liikkuva Koulu-, Liikkuva Opiskelu- ja Liikunnallinen Elämäntapa -hankkeiden parissa. Myös Someron kaupungin Liikuntastrategiatyö saatiin valmiiksi ja pää-

töksentekijöiden hyväksyttäväksi. Someron kaupungin selvitystyö tulevaisuuden liikuntapalvelujen järjestämismallista jatkui. Uimahallin hoito-sopimusta, joka oli katkolla 31.12.2019, jatkettiin sivistyslautakunnan päätöksellä vielä vuodeksi eteenpäin 31.12.2020 asti.

Taloudellisesti vuosi oli monitoimitalon käyttökatoista ja sen tuomista taloudellisista menetyksistä huolimatta onnistunut. Toimintaa sopeutettiin asiakaspalvelun henkilöstökulujen osalta vastaamaan kaupungin tekemää 20 000 euron leikkausta. Samalla pystyttiin kasvattamaan liikuntapalvelujen myyntiä ja oman liikevaihdon kasvua. Liikunta ry:n johtokunnan laatimien strategisten tavoitteiden mukaisesti liikevaihto ja henkilöstökulut olivat samansuuruiset.

Nuorisotoimi:

Nuorisotoimi kehitti toimintaansa vuoden 2019 aikana monipuolistamalla nuorille suunnattua vapaa-ajantoimintaa sekä lisäämällä erityistä tukea tarvitseville nuorille suunnattua kouluajan ryhmätoimintaa. Kokonaan uusina säännöllisinä toimintoina aloitettiin bänditilan tarjoaminen nuorille soittajille sekä mopojen korjauksesta kiinnostuneille suunnattu moottoripaja.

Ns. Solussa sijaitseva bänditila on tarkoitettu kaikille 13–17-vuotiaille soitosta ja laulusta kiinnostuneille. Bänditilan valvonnan vuoksi myös osa nuorteniloista siirrettiin alkusyksyllä SoLuun. SoLun tilojen havaittiin toimivan nuorten vapaa-ajanohjelman järjestämipaikkana Kiiruun koulukeskuksen tiloja paremmin. Suuremmassa tilassa nuoret pääsevät helpommin vetäytymään erilaisiin ryhmiin ja kaiken kaikkiaan erilaisia toimintoja pelaamisesta leipomiseen on helpompi järjestää. Nuorisotilojen sijainti muualla kuin koulurakennuksessa on myös laskenut joidenkin nuorten kynnystä osallistua toimintaan vapaa-ajallaan. Tilavaihdoksesta johtuneen notkahduksen jälkeen nuorteniltojen kävijämäärät kääntyivät loppuvuodesta nousuun. Tavallisten nuorteniltojen lisäksi järjestettiin erilaisia teemailtoja (esim. anime- ja manga-illat, ruuanlaittoillat). Nuortenillat on suunnattu pääasiassa yläkouluikäisille ja sitä vanhemmille, mutta kesäaikana toimintaa järjestettiin myös alakouluikäisille.

Osa nuorisotoimen iltatoiminnasta järjestetään edelleen Kiiruun koulukeskuksen nuorisotilassa, joka palvelee paremmin esim. pelinkehitysryhmän ja ZempPari-toiminnan tarpeita. Koulu-aikana järjestettävä erityisnuorten ryhmätoiminta (8 ryhmää) jatkaa myös Kiiruun koulukeskuksessa. Seurakunnan kanssa yhteistyössä aloitettua moottoripajatoimintaa järjestetään Joensuuntie 49:ssä olevassa hallirakennuksessa. Kerran viikossa kokoontuvalla moottoripajalla kädentöiden ohjauksesta vastaavat vapaaehtoiset alan harrastajat, mutta myös nuorisotyöntekijä käy pajalla nuoria tapaamassa ja huolehtii tilan toimivuudesta ja tarpeista. Nuorisotoimen aiemmilta vuosilta tuttuina toimintoina jatkoivat matalan kynnyksen liikuntakerho (yhteistyössä seurakunnan kanssa), pelinkehitysryhmä sekä D&D –roolipeliryhmä. Lisäksi syksyllä toteutettiin 4 kertaa kokoontunut ohjelmointiryhmä Joensuun koululla.

Loma-ajan toiminnot koostuivat tapahtumista ja retkistä (Somerotube ja Kiiruun LAN-party sekä retket Himokselle, Ideaparkiin ja Linnanmäelle). Retkille ja tapahtumiin osallistui yhteensä 103 henkilöä Somerolta. Retkien järjestämisessä tehtiin yhteistyötä Koski TI:n, Marttilan sekä MLL:n kanssa, ja lisäksi retkille osallistui nuoria lähikunnista. Kuntien välisestä yhteistyöstä mainittakoon myös nuorisotoimen osallistuminen Nuto-cuppiin Forssassa. Paikallista yhteistyötä nuorisotoimi teki mm. seurakunnan, Liikunta ry:n sekä kirjaston kanssa. Kirjaston kanssa järjestettiin nuorille 8 Harry Potter -aiheista teemailtaa sekä yhdeksäsluokkalaisille suunnattu Elävä kirjasto -tapahtuma.

Nuorisotoimen koulu-yhteistyö jatkui myös tiiviinä. Etsivä nuorisotyöntekijä ja erityisnuorisotyöntekijä kuuluvat yläkoulun oppilashuoltoryhmään ja etsivä nuorisotyöntekijä myös lukion opiskelijahuoltoryhmään.

Erytisnuorisotyö tukee erityisnuoria läpi kouluvuoden. Vuoden aikana toimi 8 kouluajalla kokoontuvaa 6.–9.-luokkalaisten ryhmää, joissa harjoiteltiin sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja sekä etsittiin voimaa nuorten arkeen. Syksyn aikana erityisnuorten ryhmätoimintaa laajennettiin alakouluille ja ryhmiä perustettiin myös Joensuun ja Oinasjärven kouluille. Erytisnuorten

ryhmien lisäksi nuorisotoimi järjesti koululaisille (yhteistyössä koulun ja muiden toimijoiden kanssa) seiskaleirejä, kiva koulu -tunteja, ennaltaehkäisevän päihdetyön päivän sekä lukion ryhmäyttämispäiviä ja alakoulun ryhmäyttämistunteja. Nuorisotoimi, koulu ja MLL jatkoivat yhteistyössä ZempPari-toimintaa keväällä 2019. Syyskaudella toimintaan ei saatu mukaan riittävästi lukiolaisia, joten lukuvuosi 2019–2020 jouduttiin jättämään ZempPari-toiminnassa väliin.

Someron nuorisovaltuusto jatkoi toimintaansa 2019 nuorisotoimen ohjauksessa. Nuorisovaltuustoon kuuluu 9 jäsentä ja se pitää vuodessa 4 virallista kokousta. Nuorisovaltuuston pöytäkirjat alettiin saattaa vuoden 2019 alusta tiedoksi sivistyslautakunnalle. Pöytäkirjat ovat julkisesti saatavissa nuorisovaltuuston verkkosivuilla ja vuoden 2019 neljännessä kokouksesta alkaen myös KTweb-alustalla.

Etsivä nuorisotyö on pääosin yksilöohjausta ja verkostoyhteistyötä. Etsivä nuorisotyöntekijä tukee koulunsa keskeyttäviä, ilman koulupaikkaa jääneitä ja palveluiden ulkopuolella olevia nuoria kartoittamalla heidän palvelutarpeensa ja ohjaamalla heitä oikeiden palveluiden piiriin. Etsivä nuorisotyö tavoitti Somerolla vuonna 2019 yksilöohjaukseen yhteensä 50 nuorta. Etsivän nuorisotyön vaikuttavuuden mittaamisessa käytettiin sosiaalisen vahvistumisen mittari SoVaria, jonka tuloksista saadaan yhteenveto maaliskuussa 2020. Yksilöohjauksen lisäksi etsivässä nuorisotyössä järjestettiin vuonna 2019 kaksi kertaa kuukaudessa työttömille nuorille suunnattua avointa ryhmätoimintaa, jonka tavoitteena on aktivoida nuoria liikkeelle ja erilaisten toimintojen pariin yhdessä toisten nuorten kanssa.

Etsivä nuorisotyöntekijä kuuluu laajasti eri verkostoihin ja pyrkii tuomaan palvelujen ulkopuolella olevien nuorten ääntä kuuluville myös palvelurakenteen osalta. Koulu yhteistyö on tiivistä erityisesti yhdeksäsluokkalaisten kanssa. Etsivä nuorisotyöntekijä kiertää joka kevät kaikki yhdeksännet luokat läpi kertoen työstään. Lisäksi hän on mukana yhteishaussa ja ammatitoppilaitoskäynneissä sekä niiden jälkiohjauksessa. Etsivä nuorisotyöntekijä oli mukana myös järjestämässä Duunitreffejä, jossa nuoret ja työnantajat kohtaavat. Etsivä nuorisotyöntekijä osallistui aktiivisesti myös Somerolle suunnitella olevan nuorten starttipajan toiminnan suunnitteluun ja rahoituksen hakemiseen. Toiminnan aloittamiseen on haettu rahoitusta AVI:lta vuodelle 2020. Uutena yhteistyömuotona on ideoitu myös GoodFather-toimintaa, jonka tarkoitus on yhteistyössä Rotary Ry:n ja yrittäjien kanssa löytää haastavassa työllisyys-tilanteessa oleville nuorille työkokeilu- ja työpaikkoja.

Keskeisimmät suoritteet	2019	2018
Ryhmätoiminta: säännöllisesti kokoontuvien koululaisryhmien ja vapaa-ajanryhmien määrä	15	9
Tapahtumat, retket ja kurssit	8	9
Mittarit		
Nuorteniltojen kävijämäärät (hlö/nuorten ilta)	2-40	6-24
Etsivän nuorisotyön asiakasmäärät	50	43

Kulttuuritoimi (Someron kulttuuriyhdistys ry)

Someron Kulttuuri ry toimi sääntöjensä mukaisesti järjestäen toimintaa ja tapahtumia yhdessä jäsenyhdistystensä ja muiden tahojen kanssa pitkin vuotta ympäri kaupunkia.

Yhdistyksen toimitilana toimii Someron keskustassa sijaitseva Kiiruun tila. Kiiruun tila on kaikille avoin tila, jossa järjestään esimerkiksi kokouksia, tapahtumia, koulutuksia ja kursseja.

Vuoden 2019 aikana Kiiruun taloa käytettiin päivittäisen toimistokäytön lisäksi 261 kertaa erilaisissa tilaisuuksissa. Lisäksi Someron Musiikinystävien Pekka Leppälä antoi pianotunteja Kiiruun talossa muutamia tunteja viikossa. (Vuonna 2018 käyttökertoja oli 154 ja vuonna 2017 niitä oli 156). Luku sisältää Someron Kulttuuri ry:n oman toiminnan, jäsenyhdistysten toiminnan sekä joitain yksityistilaisuuksia ja ulkopuolisten toimijoiden kokouksia, kursseja ja muuta toimintaa. Kivimakasiinia käytettiin kesällä Somero-Seuran ja taiteilija Leila Selmon näyttelyissä.

Someron Kulttuuri on vuonna 2019 tehnyt yhteistyötä omien jäsenyhdistystensä ja Someron kaupungin lisäksi mm. Someron seurakunnan, Someron Kirjaston, Lamminniemen hyvinvoin-

tikeskuksen, Ecotekolan, Tervaskannon palvelutalon, päiväkotien ja koulujen, Pitkäjärven maamiesseuran ja Myötätuulen teatterin sekä usean yrityksen ja esiintyjäryhmän kanssa.

Tehtäväalue: Varhaiskasvatus

Toiminta-ajatus

Lakisääteisten ja laadukkaiden varhaiskasvatuspalvelujen tarjoaminen asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti.

Tavoitteet:

1. Kuntakesun tavoitteiden toteuttaminen

Mittari: Asiakastytyväisyyskyselyt, laatujärjestelmän valmistuminen.

Tavoite toteutui osittain.

Asiakastytyväisyyskyselyt toteutettu yhdessä perusopetuksen, esiopetuksen ja lukion kanssa. Laatujärjestelmä on toteutettu varhaiskasvatuksen osalta osaksi varhaiskasvatussuunnitelmaa. Varsinainen sivistystoimen yhteinen laatujärjestelmä ei ole vielä toteutunut.

2. Sähköisen järjestelmän käytön laajentaminen palvelualueella

- Sähköisen järjestelmän käytön kehittäminen.
- Sähköisen palvelun toimittaja on uudistamassa sähköistä palveluaan.

Mittari: Viestintä huoltajien ja perheiden kanssa toteutuu sähköisen järjestelmän kautta. Sähköinen ja vuorovaikutteinen varhaiskasvatussuunnitelma käytössä.

Tavoite ei toteutunut.

Sähköisen järjestelmän toimittaja on kehittämässä uutta versiota sähköisestä palvelusta, joka mahdollistaa myös vuorovaikutteisen kanssakäymisen varhaiskasvatuksen ja huoltajien välillä.

3. Lapsi ja perhepalveluiden (Lape) muutosohjelman mukainen varhaiskasvatuspalveluiden laajentaminen.

- Avoimia varhaiskasvatuspalveluita.

Mittari: Avoin päiväkotitoiminnassa syksystä 2019 alkaen.

Tavoite toteutui.

Avoin päiväkotitoiminta on aloittanut toimintansa syksyllä 2019.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	451 900		451 900	396 344	55 556
Toimintakulut	-3 910 310		-3 910 310	-3 910 825	-515
Toimintakate	-3 458 410		-3 458 410	-3 514 481	-56 071
Sisäiset tuotot	1 000		1 000	3 996	-2 996
Sisäiset kulut	-970 700		-970 700	-956 796	13 904
Sumupoistot	-5 000		-5 000	-5 046	-46

Toiminta:

Uusi varhaiskasvatustalaki tuli voimaan 1.9.2018 alkaen. Opetushallitus antoi määräyksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista 19.12.2018. Someron varhaiskasvatuksessa työstiin kevään 2019 aikana varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaista paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa, jonka sivistyslautakunta hyväksyi 29.10.2019 (§ 86) pitämässään kokouksessa.

Sivistyslautakunta päätti kokouksessaan 22.1.2019 (§ 4), että Somero hakee edelleen 5-vuotiaiden maksuttomaan 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kokeiluun toimintakaudeksi 2019-2020. Opetus- ja kulttuuriministeriö hyväksyi Someron varhaiskasvatuksen kokeiluun 12.3.2019 (OKM/21/520/2019).

Sivistyslautakunta hyväksyi 22.1.2019 (§ 15) pitämässään kokouksessa testamenttityöryhmän suunnitelman testamenttivarojen käytöstä liittyen Lahja ja Arvo Oksasen testamenttiin.

Kaupunginhallitus vahvisti 5.2.2019 (§ 23) sivistyslautakunnassa hyväksytyt (30.8.2018, § 76 ja 22.1.2019, § 3) Varhaiskasvatustalain (540/2018) mukaiset varhaiskasvatuksen nimikemuutokset (varhaiskasvatuksen opettaja/-sosionomi, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja ja varhaiskasvatuksen erityisohjaaja).

Elokuussa 2019 esiopetuksessa on aloitettu englanninkielen opetus. Lapsi- ja perhepalveluiden (Lape) muutosohjelman mukaisesti laajennettiin varhaiskasvatuspalveluita tarjoamalla perheille avointa varhaiskasvatuspalvelua. Elokuussa aloitti toimintansa avoin päiväkotito, jossa tarjotaan vanhemmille sekä lapsille ohjattua ja monipuolista toimintaa. Syksyn 2019 aikana avoimessa päiväkodissa kävin keskimäärin 27 aikuista/lasta/kk.

Sivistyslautakunta hyväksyi 29.10.2019 (§ 89) ja esitti edelleen kaupunginhallitukselle ja valtuustolle 10 000 euron lisämäärärahaa vuoden 2019 investointiohjelmaan lasten liikunta- ja puiston suunnittelua varten. Lisämääräraha oli tarkoitettu kattamaan varhaiskasvatuksen saamista testamenttivaroista. Kaupunginhallitus päätti kokouksessaan 4.11.2019 (§ 213), että liikunta- ja puiston investointi siirretään vuodelle 2022.

Vuoden 2019 alussa varhaiskasvatuksen piirissä oli kaikkiaan 306 lasta, joista esiopetuksessa oli 88 lasta ja perhepäivähoidossa 57 lasta. Esiopetukseen osallistuvista 88 lapsesta 32 osallistui vain lakisääteiseen maksuttomaan esiopetukseen. Esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa oli kaikkiaan 56 lasta.

Vuoden 2019 lopussa varhaiskasvatuksen piirissä oli 301 lasta (v. 2018 306), joista esiopetuksessa oli 88 lasta ja perhepäivähoidossa 45 lasta. Esiopetukseen 88 lapsesta 23 lasta osallistui vain maksuttomaan lakisääteiseen esiopetukseen ja esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa oli 65 lasta.

Perhepäivähoitajia oli vuoden lopussa 17 (v. 2018, 16), joista viisi oli virkavapaalla.

Tilastojen mukaan (Sotkanet) vuonna 2018 kunnan kustantamassa varhaiskasvatuksessa Somerolla 1-2 vuotiaista lapsista on ollut 30,7 % (v. 2017, 31,9 %) vastaavan ikäisestä väestöstä. 3-5 -vuotiaita lapsia on ollut 79,7 % (v. 2018, 68,4 %) vastaavanikäisestä väestöstä.

Läsnäolopäiviä päiväkotien kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa kertyi kaikkiaan 25883 pv (v. 2018, 25575 pv) ja osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa 10706 pv (v. 2018, 10162 pv). Esiopetukseen osallistui syksyllä 88 lasta eli noin 100 % (v. 2018, 88 lasta). Esiopetuksen läsnäolopäiviä kertyi yhteensä 13979 pv (v. 2018, 15936 pv).

Perhepäivähoidossa oli vuoden 2019 lopussa 45 lasta (v. 2018, 57 lasta). Tämän lisäksi Terä- ja pääskyn Varisten varahoitoyksikössä oli 4 lasta (v.2018, 6 lasta). Varahoitoryhmässä oli läsnäolopäiviä kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa 2125 pv (v.2018, 2230 pv) ja osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa 67 pv.

Perhepäivähoidon kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa läsnäolopäiviä kertyi yhteensä 6289 pv (v.2018 7651 pv) ja osa-aikaisessa varhaiskasvatuksessa läsnäolopäiviä kertyi 16 pv (v. 2018, 169 pv).

Perhepäivähoitajia oli vuoden lopussa 17 (v.2018, 16), joista viisi oli virkavapaalla.

Lasten kotihoidon tukea maksettiin vuoden 2019 lopussa 107 lapsesta (v.2018, 141 lasta) ja yksityisen hoidon tukea kolmesta (3) lapsesta (v.2018, 5 lasta). Lisäksi osittaista/joustavaa yksityisen hoidon tukea maksettiin 15 lapsesta (v.2018, 19 lasta). Kotihoidon tukea sai yhteensä 91 perhettä vuoden lopussa (v.2018, 110 perhettä). Kotihoidon tuen kuntalisää sai joulukuun lopussa 58 perhettä (v.2018, 65 perhettä), joista tukeen oikeutettuja lapsia oli 91 (v.2018, 114).

Ostopalveluna vuoden 2019 aikana oli kaikkiaan neljä lasta eli näille lapsille Somero osti varhaiskasvatustaloutta muista kunnista. Ulkokuntalaisia lapsia Someron varhaiskasvatuksessa on ollut myös yhteensä neljä.

Varhaiskasvatuksen toimintatuottoihin oli vuodeksi 2019 varattu yhteensä 452 900 euroa, mutta tuottoja kertyi yhteensä 392 139 euroa eli 60 761 euroa arvioitua vähemmän. Toimintakuluja varhaiskasvatukseen vuodeksi 2019 oli varattu 4 881 010 euroa, mutta kuluja kertyi 17 736 euroa vähemmän eli yhteensä 4 863 274 euroa.

Varhaiskasvatuksen toimintatuotot kertyvät pääosin varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotoista, joita oli arvioitu kertyvän 384 100 euroa. Asiakasmaksuja vuoden aikana kertyi 302 274 euroa eli 81 826 euroa arvioitua vähemmän. Opetus ja kulttuuriministeriön kokeilu 5 -vuotiaiden maksuttomasta 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksesta on osaltaan vaikuttanut asiakasmaksukertymän alenemiseen. Toimintatuottoja ovat kerryttäneet muille kunnille myydyt varhaiskasvatustaloutta, joista tuottoja oli arvioitu kertyvän 30 000 euroa. Muille kunnille myydyistä palveluista kertyi 40 602 euroa eli 10 602 euroa arvioitua enemmän.

Toimintakuluista merkittävin osuus muodostuu henkilöstökuluista, johon oli varattu 2 935 110 euroa. Henkilöstökuluihin meni vuoden aikana kuitenkin 3 061 508 euroa eli 126 398 euroa arvioitua enemmän. Vakinaisen henkilöstön palkkamenot ylittivät vain 8 262 eurolla, mutta sijaiskulut kuten sairausloma- vuosilomakulut ylittivät 79 006 eurolla, joista sairaskulujen ylitysosuus oli 58 390 euroa.

Palveluiden ostot muodostuvat pääosin majoitus- ja ravitsemuspalveluista, puhtaanapito- ja pesulapalveluista, matkustus- ja kuljetuspalveluista sekä muilta kunnilta ostetuista varhaiskasvatustalouksista. Palveluiden ostoon oli vuonna 2019 varattu 768 700 euroa, mutta palveluiden ostoihin kului vain 731 544 euroa eli 37 156 euroa arvioitua vähemmän.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin oli varattu 61 900 euroa, mutta näihin kului 87 417 euroa eli 25 517 euroa arvioitua enemmän. Talousarvion ylitys on tapahtunut kaluston osalta, jonne on kirjattu Lahja ja Arvo Oksasen testamenttivaroilla hankitut Hygiao-otsonointikaapit yksiköihin. Hygiao-otsonointikaappien kustannuserä oli yhteensä noin 25 600 euroa. Kaappeja vastaava summa on kuitenkin kirjattu tuloksi "tuet ja avustukset" -tilille.

Avustukset muodostuvat lasten kotihoidon tuesta, lasten kotihoidon tuen kuntalisästä ja yksityisen hoidon tuesta. Avustuksiin oli varattu yhteensä 636 400 euroa, josta lasten kotihoidon tukeen 499 000 euroa, kotihoidon tuen kuntalisää 130 000 euroa ja yksityisen hoidon tukeen 7 400 euroa. Avustuksiin kului vuoden aikana yhteensä 542 282 euroa eli 94 118 euroa arvioitua vähemmän.

Päiväkodit ja perhepäivähoito

Leivonpesän päiväkotit

Leivonpesän päiväkodissa toimii kuusi päiväkotiryhmää, joista Metsätien esiopetusryhmä on vain esiopetusta tarvitseville lapsille. Vuoden lopussa päiväkodin kuudessa lapsiryhmässä oli lapsia yhteensä 108 lasta (v. 2018, 113 lasta).

Leivonpesän päiväkodin lapsista esiopetuksessa oli syksyllä 46 lasta (v.2018, 52 lasta). Heistä kaksi lasta oli pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Päiväkodin lapset jakautuivat joulukuun 2019 lopulla seuraavasti: alle 3-vuotiaita oli 4 lasta hoidossa, 3-5-v. oli 59 lasta ja 6-v. 45 lasta.

Leivonpesän päiväkodissa kertyi vuonna 2019 läsnäolopäiviä seuraavasti:

- kokoaikaisessa, 9096 pv (v.2018, 9907 pv)
- osa-aikaisessa, 4919 pv (v.2018, 3795 pv)
- esiopetuksessa 7780 pv (v.2018, 8338 pv)

Leppäkertun päiväkot

Leppäkertun päiväkodissa oli vuoden 2018 lopussa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa yhteensä 19 lasta (v.2018, 18 lasta). Esiopetuksessa heistä oli 4 lasta (v. 2018, 7 lasta), joista kolme tarvitsi lisäksi täydentävää varhaiskasvatusta esiopetuksen lisäksi.

Leppäkertun päiväkodissa kertyi läsnäolopäiviä seuraavasti:

- kokoaikaisessa 2010 pv (v. 2018, 2059 pv)
- osa-aikaisessa 722 pv (v. 2018, 967 pv)
- esiopetuksessa 922 pv (v. 2018, 1162 pv)

Sammalniityn päiväkot

Sammalniityn päiväkodissa oli vuoden 2019 lopussa lapsia kaikkiaan 28 (v. 2018, 25 lasta), joista esiopetuksessa 11 lasta (v. 2018, 9 lasta). Esiopetuksessa olevista lapsista viidellä oli myös täydentävän varhaiskasvatuksen tarve.

Sammalniityn päiväkodissa kertyi läsnäolopäiviä seuraavasti:

- kokoaikaisessa 2387 pv (v.2018, 2559 pv)
- osa-aikaisessa 1076 pv (v.2018, 560 pv)
- esiopetuksessa 1671 pv (v.2018, 1014 pv)

Tuulihatun päiväkot

Tuulihatun päiväkodissa on neljä ryhmää, joista yksi on vuorohoitoryhmä. Päiväkodin ryhmässä oli vuoden lopulla yhteensä 76 lasta (2018, 66 lasta), heistä vuorohoitoryhmässä oli 20 lasta (v.2018, 16 lasta).

Päiväkodin Olkihattujen ryhmän aukioloaika on klo: 6-18, jotta on voitu tarjota laajennettua varhaiskasvatusta sitä tarvitseville.

Lapsista 12 oli vuoden lopussa alle 3-vuotiasta (v. 2018 lopussa 6 lasta).

Päiväkodissa oli vuoden lopussa 27 esiopetukseen osallistuvaa lasta (v. 2018, 20 lasta), joista täydentävää varhaiskasvatusta tarvitsi 26 lasta (v.2018, 15 lasta) ja joista 7 on ollut pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä.

Päiväkodissa läsnäolopäiviä kertyi seuraavasti:

- kokoaikaisessa 9359 pv (v. 2018, 9476 pv)
- osa-aikaisessa 3546 pv (v. 2018, 3749 pv)
- esiopetuksessa 3606 pv (v. 2018, 4512 pv).

Esiopetuslukuja yhteensä

Kaikkien yksiköiden esiopetuksen läsnäolopäivien lukumäärä oli yhteensä 13979 pv (v.2018, 15936 pv). Varhaiskasvatuksen järjestämään esiopetukseen osallistui syksyllä 88 lasta eli noin 100 % (v. 2018, 88 lasta) ikäluokasta (lukumäärissä on mukana 11-vuotiset).

Esiopetuskuljetuksien piirissä oli syksyllä 2019, 23 lasta (v. 2018, 27 lasta).

Tervapääskyn päiväkotiryhmä Leijat

Tervapääskyn päiväkoti on perustettu määräaikaisena syksyllä 2017. Päiväkodissa on 21 lapsen ryhmä Leijat ja lisäksi perhepäivähoidon varahoitoryhmä Varikset.

Läsnäolopäiviä Leijoissa kertyi seuraavasti:

- kokoaikaisessa 3031 pv (v. 2018, 1574 pv)
- osa-aikaisessa 443 pv (v. 2018, 1091 pv)
- esiopetuksessa 0 pv (v. 2018, 910 pv)

Tervapääskyn varahoitoryhmä Varikset

Perhepäivähoidon varahoitoyksikkönä toimii Tervapääskyn päiväkodin toinen ryhmä Varikset.

Lasten päivittäinen määrä varahoitoyksikössä vaihtelee riippuen perhepäivähoitajien tasausvapaista, lomista ym. vapaista. Lasten määrät vaihtelevat päivätasolla paljon ja suurin osa varahoitoon tulevista on alle kolmevuotiaita. Vuoden lopussa päiväkodissa oli vakituisesti hoidossa 4 lasta (v. 2018, 6 lasta).

Päiväkodissa varhaiskasvatuksen läsnäolopäiviä oli vuonna 2019 seuraavasti:

kokoaikaisessa 2125 pv (v.2018, 2230 pv)
ja osa-aikaisessa 67 pv.

Perhepäivähoito

Perhepäivähoidossa päivähoitoa tarjotaan lapselle hoitajan omassa kodissa. Vuoden 2019 lopussa kotona työtä tekeviä hoitajia oli 17 (v.2018, 16), joista viisi oli virkavapaalla.

Perhepäivähoidossa oli vuoden lopussa hoidossa 45 lasta hoitajien kotona (v.2018, 57 lasta), ja lisäksi neljä lasta oli hoidossa perhepäivähoidon varahoitoyksikössä Tervapääskyn Variksissa (v. 2018, 5 lasta). Perhepäivähoidossa alle 3-vuotiaita oli 26 lasta (v.2018, 27 lasta).

Perhepäivähoidossa varhaiskasvatuksen läsnäolopäiviä kertyi seuraavasti:

- kokoaikaisessa, 6289 pv (v.2018, 7651 pv)
- osa-aikaisessa, 16 pv (v.2018, 169 pv).

Lasten kotihoidon tuki ja kuntalisä

Lasten kotihoidon tukea maksettiin vuoden 2019 lopussa 107 lapsesta (v. 2018, 141 lasta) ja yksityisen hoidon tukea kolmesta lapsesta (v. 2018, 5 lasta). Lisäksi osittaista/joustavaa tukea maksettiin 15 lapsesta (v. 2018, 19 lasta).

Tukia sai yhteensä 91 perhettä vuoden lopussa (v. 2018, 110 perhettä).

Kuntalisää sai joulukuun 2019 lopussa 58 perhettä (v. 2018, 65), joissa tukeen oikeutettuja lapsia oli 91 (v. 2018, 114).

Varhaiskasvatuksen tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet

	2019	2018	2017
Päiväkotihoido			
- lapsia	164	161	150
- läsnäolopäiviä	36 589	30 656	30 534
Perhepäivähoido			
- lapsia	49	58	58
- läsnäolopäiviä (sisältää pph:n - varahoitoyksikön päivät)	8 497	9 966	10 501
Esiopetus			
- lapsia	88	88	97
- läsnäolopäiviä	13 979	15 936	15 709
Kotihoidon tuen hakijat	74		
- lapsia	107	141	151
Osittaista/joustavaa hoitorahaa saaneet			
- lapsia	15	19	16
Kuntalisää saavien			
- perheiden määrä	58	65	61
- lasten määrä	91	114	114
Yksityishoidon tuen hakijat	2		
- lapsia	3	5	4

Kuntalisän vertailu

31.12.	Tuen piirissä olevia perheitä	Tukeen oikeutettuja lapsia
2008	55	110
2009	67	138
2010	55	107
2011	49	89
2012	67	115
2013	62	100
2014	78	130
2015	71	124
2016	59	107
2017	61	114
2018	65	114
2019	58	91

Toimielin: Tekninen lautakunta**Tehtäväalue: Tekninen hallinto****Toiminta-ajatus:**

Teknisen hallinnon tehtävänä on hallinnollisten palvelujen tuottaminen teknisen toimen palvelujen ja asiakaspalvelun toiminnan varmistamiseksi.

Tietohallinnon tehtävänä on välittää, tuottaa ja ylläpitää tietotekniikkaan liittyviä palveluja Someron kaupungin eri toimialoille.

Tavoitteet:**1. Kaikessa toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon kaupungin ilmasto-ohjelman tavoitteet.**

Toteutunut. Seurantaryhmän palavereissa käyty lävitse ilmasto-ohjelman tavoitteita ja kirjattu tehdyt toimenpiteet.

Tietohallinto:**2. Jatketaan asiakaspalvelukyselyjä ja dokumentoidaan tulokset**

Ei toteutunut. Kyselyn toteutustapaa on tarkoitus muuttaa saadun palautteen pohjalta. Kysely toteutetaan 2020 aikana.

3. Kehitetään sähköisiä asiointi-, hakemus- ja osallistamispalveluja

Toteutunut. Sähköisten palveluiden käyttöä on laajennettu kohteissa, joissa niitä on aikaisemminkin ollut jo käytössä (perusturva ja varhaiskasvatus). Laajemman suomi.fi asiointipalvelun käyttöönoton määräys aloitettiin loppuvuodesta 2019 yhdessä elinkeinotoimen kanssa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	7 000		7 000	3 973	3 027
Toimintakulut	-1 503 740		-1 503 740	-1 319 364	184 376
Toimintakate	-1 496 740		-1 496 740	-1 315 392	181 348
Sisäiset tuotot	1 007 900		1 007 900	1 009 176	-1 276
Sisäiset kulut	-51 400		-51 400	-53 476	-2 076

Toiminta*Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet*

Työasemien lkm lautakunnittain	2019	2018
Kaupunginhallitus	21	20
Perusturvalautakunta	167	165
Sivistyslautakunta	156	162
Tekninen lautakunta	27	28
Ympäristölautakunta	12	12
Yhteensä	383	387
Kustannus/työasema (€/kk)		
Kaupunginhallitus	181	183
Perusturvalautakunta	266	262
Sivistyslautakunta	189	187
Tekninen lautakunta	220	217
Ympäristölautakunta	256	255

Tehtäväalue: Tilahallinto**Toiminta-ajatus**

Tilahallinnon toiminta-ajatuksena on järjestää kaupungin toimielinten käyttöön tarkoituksenmukaiset ja hyvätasoiset toimitilat tontteineen kilpailukykyiseen hintaan ja huolehtia kaupungin rakennusomaisuuden arvon säilyvyydestä ja tuottavuudesta.

Ruoan tarjoamisen tarkoituksena on edistää asiakkaiden hyvinvointia ja tarjota asiakasryhmille ravitsevaa sekä mieltävää ruokaa. Päiväkodeissa ja kouluissa ruoan lisäksi ruokakasvatus on olennainen osa oppimista. Ikääntyville ruoka on päivän kohokohta auttaen paranemaan sairauksista. Ruokapalveluilla on tärkeä rooli hyvinvoinnin, terveyden, arjessa jaksamisen, kasvatuksen ja elämysten luomisessa. Raaka-aineiden hankinnassa etusija on turvallilla, kotimaisella ja lähialueella tuotetuilla elintarvikkeilla.

Siivouspalvelun toiminta-ajatuksena on luoda omalta osaltaan toimintaedellytykset kaupungin tiloissa työskenteleville ja toimiville asiakkaille. Siivouspalvelut ylläpitävät ja parantavat tilojen puhtaus- ja hygieniatasoa vaikuttaen terveyteen, hyvinvointiin sekä toimintaympäristön viihtyvyyteen.

Tavoitteet:

Kiinteistöjen kunnossapito

- Kiinteistöjen kuntoa ylläpidetään suunnitelmallisella korjaus- ja huoltotoiminnalla ja kiinteistöjen arvoa ja kehittymistä seurataan mm. järjestämällä kiinteistössä vähintään yhden (1) kerran vuodessa kiinteistökatselmus yhteistyössä käyttäjien kanssa.***

Mittari: Käsitellään toimialojen kanssa hyödykemenojen sisältöä, sekä pohditaan menetelmiä toimialakohtaisesti hyödykemenojen pienentämiseen.

Ei toteutunut. Nykyresurssit eivät ole riittäneet yhteisten tilaisuuksien järjestämiseen muiden toimialojen kanssa, mutta energiataloudellisuutta on pohdittu osana kiinteistöstrategiaa.

- Huoltokirjan käyttöä parannetaan.***

Mittari: Kaikki kunnossapidon toimenpiteet kirjataan huoltokirjaan ja käyttöä valvotaan säännöllisesti.

Pääosin toteutunut, mutta viiveellä koska käyttäjiltä edelleen suoraan esimerkiksi puhelimella yhteydenottoa tilahallintoon sekä huoltoyhtiöön.

- Kiinteistöille laaditaan kiinteistöstrategia.***

Mittari: Kiinteistöstrategia valmis.

Pääosin toteutunut. Strategia on pääosin valmis toteutetun korjausvelkamäärittelyn yhteydessä ja kaupungin kiinteistöt on alustavasti salkutettu osana strategiaa. Strategiaa on käyty ja käydään edelleen yhteistyössä lävitse toimialojen kanssa osana toimitilastrategiaa. Teknisessä lautakunnassa on asiaa käyty myös lävitse syksyn 2019 aikana.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet:

	2019	2018	2017
Kiinteistöjen kerrosalaneliöt	73 352 m ²	75 637 m ²	69 272 m ²
Kiinteistöjen hyödykemenot (€)			
Puhtaanapito- ja pesulapalvelut	165 072	168 097	168 166
Lämpö	595 445	625 107	577 135
Sähkö	507 070	574 837	516 881
Vesi	48 323	49 398	45 922
Yhteensä	1 315 910	1 417 439	1 308 104
	17,94 €/m²	18,74 €/m²	18,88 €/m²

Kiinteistöjen kunnossapitomenot (€)

Palkat	110 061	116 511	128 426
Rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunn.pitopalv.	702 218	648 563	555 813
Rakennusmateriaali	104 550	99 006	127 944
Yhteensä	916 829	864 080	812 183
	12,50 €/m²	11,42 €/m²	11,72 €/m²

Siivouspalvelut**4. Seurataan siivouksen suoritteiden arvoja.**

	2019		2018		2017	
	€/m ² /v	€/m ² /kk	€/m ² /v	€/m ² /kk	€/m ² /v	€/m ² /kk
Koulut	22,16	1,85	20,84	1,74	20,92	1,74
Päiväkodit	40,19	3,35	39,29	3,27	38,49	3,21
Terveyskeskus	54,92	4,58	57,04	4,75	62,45	*) 5,20
Kaikki yhteensä	29,81	2,48	29,99	2,50	15,20	1,99
Ilman Tk:ta		2,02		1,99		1,99

*) sis. ruokahuolto

5. Tehdään asiakastytyväisyyskysely

Ei toteutunut, mutta toteutetaan kevään 2020 aikana.

6. Laaditaan kiinteistökohtaiset palvelukuvaukset.

Pääosin toteutunut. Mitoitukset pääosin tehty. Palvelukuvausten päivittäminen ja laadinta jatkuu vuodelle 2020.

AtopLite -mitoitushjelmaan on tullut uusi lisäominaisuus, jonka avulla saadaan hyötyä palvelukuvausten laadintaan.

Ruokahuolto**7. Vähennetään jäteruoan määrää.**

Osittain toteutunut.

Biojäteseuranta toteutettu 2 krt/v, viikon ajan. Tulokset vaihtelevia, lautasjätemäärän vähentämiseen vaikuttaminen kouluissa ja päiväkodeissa saatava myös sivistyspuolen vastuulle. Osastoilta palautuvaan jätemäärään puututtu Terveyskeskuksen keittiössä. Järjestetty yhteisiä palavereja osastojen vastaavien kanssa, tarkennettu tilauskäytäntöjä ja annosmääriä (vrt. taulukko).

Linjastojätteen määrään pystytty vaikuttamaan kouluissa. Päiväkodeissa haasteellista, lapsien poisjätteen ei pystytä ilmoittamaan keittiöille tarpeeksi ajoissa. Kokonaistulos ei parane, ellei lautasjätteen määrä myös vähene. Myös kasvatuksellinen asia.

Biojättemäärän vähentäminen on jatkuva asia ja kehitystyö. Nyt seurataan Fredman- ja loLiving-sovellusten avulla viikoittain.

Biojäteseuranta (koulut ja päiväkodit)

	%	%	%
Keittiö	kevät	syksy	Muutos
Joensuu	11,79	11,67	-0,12
Kiiruu	6,34	10,34	4,0
Kirkonmäki	8,27	6,15	-2,12
Oinasjärvi ja Leppäkerttu	3,4	11,88	8,48
Pitkäjärvi	8,64	13,31	4,67
Tuulihattu	7,49	15,11	7,62

Leivonpesä	10,66	14,19	3,53
Sammalniitty	9,5	15,05	5,55

Biojätteseuranta (terveyskeskus keittiö)

	%	%	%
Osasto	kevät	syksy	Muutos
Mäntykoti	30,4	10,9	-19,5
Osasto 2	19,15	10,88	-8,27
Ruska	21,43	18,07	-3,36
Pihla	20,26	14,3	-5,96
Toivo	22,82	17,81	-5,01
Työne	23,28	12,08	-11,2

8. Lähiruokapäiviä viisi kertaa kuukaudessa, sekä hyödynnetään lähiseudun tuottajien tuotteita mahdollisimman paljon.

Pääosin toteutunut. Lähiruokaostot ovat olleet 20,46 % kaikista elintarvikeostoista.

	2019	2018	2017
Lähiruokapäivät kpl/kk	5	4	4
			5
			(1.8.2017 alkaen)

9. Seurataan ruokahuollon suoritteiden arvoja ja erikseen lähiruokapäivien suoritteiden arvoja.

Toteutunut.

	Koulujen ateriat omat kulut	Koulujen ateriat + tuodun aterian kulut
Joensuu	2,25 €	(2,25 €)
Kiiruu	2,78 €	4,06 €
Kirkonmäki	3,12 €	4,61 €
Oinasjärvi	3,65 €	(3,65 €)
Pitkäjärvi	3,22 €	3,22 €
Keskim.	3,00 €	3,55 €

	2019	2018
Kouluaterian hinta €/oppilas	3,00 €	2,93 €
Perust. aterian hinta €/hlö	3,95 €	3,79 €

Lähiruoka 0,10-0,15 €/ateria kalliimpaa => väh. 10 000 €/v

10. Tehdään asiakastyytyväisyyskysely.

Ei toteutunut. Tehdään maaliskuussa 2020. Edellinen tehtiin ja valmistui marraskuun lopussa 2018. Kyselyn kautta tulleita tarvittavia korjaavia toimenpiteitä tehtiin vuoden 2019 aikana.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	1 484 000		1 484 000	1 440 129	43 871
Toimintakulut	-6 453 120		-6 552 620	-5 988 950	-563 670
Toimintakate	-4 969 120		-5 068 620	-4 548 821	519 799
Sisäiset tuotot	8 191 250		8 191 250	8 240 920	-49 670
Sisäiset kulut	-220 400		-220 400	-227 086	-6 686
Sumupoistot	-2 047 400		-2 047 400	2 018 488	28 912

Tehtäväalue: Liikennealueet ja yleiset alueet

Toiminta-ajatus

Huolehditaan katuverkoston rakenteellisesta kunnosta, talvi- ja kesäkunnossapidosta ja pyritään siten parantamaan liikenneturvallisuutta.

Puistoalueilla tarjotaan kaupungin asukkaille mahdollisuuksia ulkoiluun ja lisätään viihtyvyyttä asuinalueilla.

Leikkipaikoilla lisätään puistojen käyttöastetta ja tarjotaan kasvaville lapsille virikkeitä fyysiseen aktiviteettiin.

Tori tarjoaa paikan paikallisten tapahtumien pitopaikkana sekä toimii säännöllisenä myyntipaikkana pientuottajille.

Muut yleiset alueet (esim. matonpesupaikat, pulkkamäet) tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuden omatoimiseen aktiviteettiin.

Tavoitteet:

Katujen kunnossapito

1. Huolehditaan katuverkostosta, sen rakenteellisesta kunnosta sekä liikenneturvallisuudesta.

Tavoite toteutunut. Katuja päällystetty kuntokartoitusohjelman mukaisesti; Elonpellon-, Kalevin-, Jaakon-, Jormantie ja Harjun Hallitie.

Peruskorjauksia tehty kuntokartoituksen mukaisesti; Rypsi-, Ohra- Teollisuus-, Pelto-, Rengastie, Härkäpolku sekä Putkikuja. Lisäksi Kaislarannan urakan yhteydessä peruskorjattu Svenssonintiestä n. 2/3, Kolmiotie, Kolmiokuja, Takalantiestä n. 1/2 Kaisla-, Väli-, Rajatie ja n. 2/3 Rantatiestä.

Vanhoja elohopealamppuja, ilmakaapelilinjoja ja puutolppia muutettu maakaapeleiksi, metallitolpiksi ja LED-valoiksi: Läntinen kehätie, Pääskyn-, Niitty-, Vanha Härkätie, Matintie, Härkä- ja Kermisenkuja. Elohopeavalaisimia muutettu LED:ksi; Läntinen kehätie, Putkikuja sekä Koulutie (Kiirunpuiston viereinen kevytväylä).

2. Seurataan katujen kunnossapitomenoja

	2019	2018	2017
Katujen kunnossapitomenot, €	353 101	269 614	279 523
Kunnossapidettävät kaava-tiet 56 km	6 305 €/km	4 814€/km	4 991 €/km

Ylityksistä suurin yksittäin kokonaisuus oli palveluiden osto. Ylitys johtui vuoden 2019 kovasta talvesta. Talvikunnossapidon kustannukset (auraus, hiekoitus ja lumenajo) olivat vuonna 2019 n. 155 000 €, kun ne vertailuvuonna 2018 olivat n. 85 000 €.

3. Kehitetään kevyenliikenteen väylästä (investointisuunnitelman mukaan).

Ei toteutunut. Vuodelle 2019 oli kevyen liikenteen väylän rakentamiskohteeksi merkitty Turuntien klv:n ensimmäinen vaihe välille Rankkulantie – Mäkipellontie. Kevyenliikenteen väylän yhteydessä on tarkoitus rakentaa myös jätevesilinja vesihuollon toiminta-alueen laajennuksen mukaisesti. Asiasta on tehty valitus hallinto-oikeuteen ja tämän johdosta hanketta ei ole pystytty käynnistämään.

Puistot ja leikkipaikat

4. Huolehditaan kaikkien puistojen siisteydestä, sekä leikkipaikkojen turvallisuusasiat huomioidaan (leikkikenttien turvatarkastukset).

Toteutunut. Vuositarkastus on suoritettu.

	2019	2018	2017
Puistojen ylläpitokustannukset	146 252 €	137 962 €	143 760 €
Puistoja 29 ha	5 043 €/ha	4 757 €/ha	4 957 €/ha

5. Kaupungin vetovoimaisuuden lisääminen; Kiiruun puiston kehittäminen

Ei toteutunut. Kaupungin liikekeskustan elinvoimaisuuden ja toiminnallisuuden kehittämisestä on käynnistynyt hanke ja opiskelijakilpailu syksyllä 2019 yhteistyössä Tampereen Yliopiston kanssa. Tässä hankkeessa mm. Kiiruun puiston kehittämistä ja sen kytkeytymistä kaupungin muuhun viheralueverkostoon arvioidaan.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	7 500		7 500	11 600	-4 100
Toimintakulut	-589 080		-589 080	-634 460	-45 380
Toimintakate	-581 910		-581 580	-622 860	-41 280
Sisäiset tuotot				12 946	-12 946
Sisäiset kulut	-32 900		-32 900	-36 932	-4 032
Sumupoistot	-805 580		-805 580	-912 047	-106 447

Tehtäväalue: Viemärilaitos

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	180 800		180 800	152 734	28 066
Toimintakulut	-51 160		-51 160	-13 498	37 662
Toimintakate	129 640		129 640	139 237	-9 597
Sisäiset kulut	-2 700		-2 700	0	2 700
Sumupoistot	-120 400		-120 400	-83 577	36 823

1.1.2018 alkaen huleveden hallinta on siirtynyt kaupungin vastuulle Someron Vesihuolto Oy:ltä, lakimuutoksen 1.9.2014 myötä. Someron Vesihuolto Oy ylläpitää hulevesijärjestelmää asemakaava-alueella erillisen operointisopimuksen mukaisesti. Yleisellä hulevesimaksulla katetaan hulevesijärjestelmien käyttö-, kunnossapito- ja investointikustannukset.

Tehtäväalue: Suojelutoimi

Toiminta-ajatus

Alueellisen pelastustoimen järjestäminen yhteistyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen kanssa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	13 282	-13 282
Toimintakulut	-642 200		-642 200	-642 100	100
Toimintakate	-642 200		-642 200	-642 100	100

Tuloksi kirjattu vuoden 2018 maksuosuuksien palautus.

Kuntien lopulliset aluepelastuslaitoksen kustannukset jaetaan osakaskunnille maakunnan kuntien talousarviovuoden alun asukasluvun suhteessa.

Toimielin: Ympäristölautakunta

Ympäristölautakunnan toimintaan on kuulunut yksityistietoimi, rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, yhdyskuntasuunnittelu ja ympäristötoimen hallinto. Yhdyskuntasuunnittelu käsittää kaavoituksen, mittaus- ja kiinteistötietopalvelun, pohjakartan sekä maa-ainesvalvonnan.

Ympäristölautakunta on toiminut myös hallintosäännön määräämänä maa-aineslain mukaisena lupaviranomaisena sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena kaupungin poikkeamislupaviranomaisena.

Ympäristölautakunnan alaisuudessa on toiminut myös lautakunnan valitsema tietoimitusjaosto. Yksityisiä teitä koskevan lainsäädäntömuutoksen takia tielautakuntien yksityistielain mukaiset tehtävät ovat lakanneet 31.12.2019, eikä tielautakunta ole 1.1.2019 alkaen ottanut enää uusia yksityistielain mukaisia tehtäviä. Tielautakunnille aiemmin kuuluneet yksityistielain mukaiset tehtävät ovat siirtyneet pääasiassa Maanmittauslaitoksen hoidettavaksi. Lisäksi tiekuntien päätösvaltaa on laajennettu.

Tehtäväalue: Tietoimi

Toiminta-ajatus

Yksityistietoimen vastuulla on yksityistielain mukainen yksityisiä teitä koskevien tielautakunnan tehtävien hoito sekä kaupungin alueella sijaitsevien yksityisteiden kunnossapidon ja peruskorjausten avustaminen.

Tavoitteet:**1. Järjestäytyneiden yksityisteiden kunnossapitoavustushakemukset valmistellaan päätettäväksi voimassa olevien avustusperiaatteiden mukaisesti.**

Kunnossapitoavustushakemukset valmisteltiin päätettäväksi voimassa olevien avustusperiaatteiden mukaisesti.

2. Täydellisenä jätetyt perusparannusavustushakemukset valmistellaan päätettäväksi kuuden kuukauden kuluessa siitä kun kaikki hakemuksen käsittelyssä tarvittavat asiakirjat liitteineen on jätetty kaupungille.

Perusparannusavustusten käsittelyajat ovat toistaiseksi pitkittyneet.

3. Seurataan yksityistieverkon kuntoa pääosin vuotuisin tarkastuksin sekä tarvittaessa ilmoitusten perusteella.

Yksityisten teiden kuntoa on seurattu muiden tehtävien suorittamisen yhteydessä.

Lisäksi lautakunnan keskuudestaan valitsevat tarkastajat suorittivat kunnossapitoavustusten hakuun liittyen rakennustarkastajan kanssa erillisen tiekuntien toimintaa koskevan tarkastuksen, joka kohdistui arvonnalla perusteella kahdeksaan tiekuntaan. Tarkastukset ovat kattaneet koko tiekunnan toiminnan, niin tien kunnossapidon, tiekunnan asiakirjajalinnon, kuin kunnossapitohakemusten sisällönkin osalta. Tarkastuksessa todettiin tarkastettu tiestö asianmukaisesti hoidetuksi ja tiekuntien toiminta ja taloudenhoito pääosin riittäväksi.

4. Tiekuunnille ja yksityisteiden käyttäjille annetaan ohjausta ja neuvontaa ympäri vuoden.

Tiekuntia ja yksityisteiden käyttäjiä on pyritty neuvomaan aina tarvittaessa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	300		300	1 166	-866
Toimintakulut	-233 800		-233 800	-196 772	37 028
Toimintakate	-233 500		-233 500	-195 606	37 894
Sisäiset kulut	-200		-200	-289	-89

Toiminta

Kertomusvuonna lautakunta käsitteli kokouksissaan viisi tietoiimeen liittyvää pykäläasiaa. Tiekuuntien jättämiä kunnossapitoavustushakemuksia valmisteltiin päätettäväksi 171 kpl ja maksettavaksi 171 kpl. Lisäksi tiekuuntien jättämiä perusparannusavustushakemuksia valmisteltiin päätettäväksi ja maksettavaksi 2 kpl.

Tehtäväalue: Rakennusvalvonta

Toiminta-ajatus

Rakennusvalvonnan tavoitteena on turvata hyvän ja viihtyisän rakennetun ympäristön säilyminen sekä edistää hyvää rakennustapaa ja ympäristöönsä sopivan rakennuskannan syntymistä.

Tavoitteet:

- 1. Rakennuslupahakemukset käsitellään neljän viikon aikana siitä, kun hakemus on täydellisenä liiteasiakirjoineen jätetty rakennustoimistoon ja pyydyt katselmukset suoritetaan viikon kuluessa katselmuksen tilaamisesta lukien.**

Rakennuslupahakemukset on pääsääntöisesti käsitelty neljän viikon aikana ja pyydyt katselmukset on suoritettu tavoitteen mukaisesti viikon sisällä tilaamisesta lukien.

- 2. Rakentamisen yleistä ohjausta ja neuvontaa annetaan kahtena päivänä viikossa osan päivästä.**

Toimistossa tapahtuvaa rakentamiseen liittyvää lain edellyttämää neuvontaa on annettu aina tarvittaessa.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	58 400		58 400	52 684	5 716
Toimintakulut	-95 970	17 000	-78 970	-73 449	5 521
Toimintakate	-37 570		-20 570	-20 764	-194
Sisäiset kulut	-24 500		-24 500	-27 340	-2 840

Toiminta

Kertomusvuonna lautakunta käsitteli yhteensä 101 pykälää, joista 7 koski rakennusvalvontaa. Rakennuslupahakemuksia lautakunta käsitteli yhden. Poikkeamishakemuksia käsiteltiin kertomusvuonna 3 kpl.

Rakennusvalvonta käsitteli 70 rakennuslupahakemusta. Toimenpidelupahakemuksia käsiteltiin 75 kpl ja rakentamiseen johtavia ilmoituksia 63 kpl.

Uusien omakotitalon rakentamiseen johtavia rakennuslupia myönnettiin 9 kpl. Yhteensä rakennusluvilla myönnettiin lupa 10 800 kerrosneliömetrin ja 65 000 kuutiometrin uudisrakentamiseen.

Lisäksi käsiteltiin 22 kpl rakennusluvan jatkoaikahakemuksia, 3 kpl muutoslupahakemuksia sekä 15 kpl purkuilmoituksia / purkulupia.

Rakennuslupiin liittyvissä katselmuksissa käytiin 199 kertaa, joista oli rakennuksen sijainnimerkitsemisiä 32 kpl.

Tehtäväalue: Ympäristönsuojelu

Toiminta-ajatus

Huolehtia ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, ympäristön tilan seurannasta ja siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista ja ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta.

Tavoitteet:

- 1. Ympäristölupahakemukset käsitellään rutiininomaisissa tapauksissa kolmen kuukauden kuluessa hakemusten jättämisestä. Yhteisluvut käsitellään vastaavasti kahdeksan kuukauden kuluessa.**

Kertomusvuonna ei käsitelty ympäristölupahakemuksia, eikä maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain mukaisia yhteislupia.

- 2. Toteutetaan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaa mm. tekemällä tarkastuskäynti 16-17 ympäristöluvanvaraisella laitoksella.**

Ympäristöluvanvaraisilla laitoksilla tehtiin 12 valvontakäyntiä. Luvanvaraisia laitoksia valvottiin myös edellisen vuoden toimintaa koskevien raporttien kautta.

- 3. Ympäristölautakunnan alainen viranhaltija on omalla työpanoksellaan mukana edistämässä ympäristönsuojeluun tehtävää toimintaa toimimalla yhteistyössä Paimionjoki-yhdistyksen, Valonian, Varsinais-Suomen –ELY-keskuksen, järvien hoitoyhdistysten ja vastaavien sekä kaupungin oman organisaation kanssa.**

Ympäristönsuojelusihteeri toimi kaupungin edustajana Paimionjoki-yhdistyksen hallituksessa osallistuen kokousten lisäksi joihinkin yhdistyksen järjestämiin retkiin ja tilaisuuksiin. Jätehuoltoon liittyen hän osallistui yhteistyöhön Forssan jätelautakunnan, Loimi-Hämeen jätehuolto Oy:n ja yhteistyöalueen kuntien ympäristönsuojeluhenkilöstön kanssa. Varsinais-Suomen Ely-keskuksen ja Turun Vesiliikelaitoksen kanssa jatkettiin yhteistyötä Paimionjoen yläosan säännöstelyn kehittämiseksi. Lupahakemusta koskeviin lausuntoihin ja muistutuksiin annettiin vastine ja hanketta koskevia hakemuksia täydennettiin aluehallintoviraston pyynnöstä. Someron Vesihuolto Oy:n ja Varsinais-Suomen Ely-keskuksen kanssa oli yhteistyötä jätevesipuhdistamoon ja pohjavesien suojelusuunnitelman laadintaan liittyen.

- 4. Ilmasto-ohjelman energiatavoitteiden toteutuminen/seuranta.**

Mittari: *Energian kokonaiskulutuksen lasku 25 % 2012 → 2018 kaupungin toimipisteissä).*

Tilahallinnon selvityksen mukaan kiinteistöjen hyödykemenojen kustannussäästö/km² on ollut 2015 – 2019 15 %. Koska em. menoista sähkön osuus on noin 40 % ja sähkön hinta on viime vuosina kasvanut merkittävästi, on tosiasiallinen kulutus vähentynyt selvästi enemmän kuin 15 %. (Hintamuutoksia on ollut myös muissa hyödykkeissä.)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	4 000		4 000	9 295	-5 295
Toimintakulut	-97 510	17 000	-114 510	-123 493	-8 983
Toimintakate	-93 510		-110 510	-114 199	-3 689
Sisäiset kulut	-10 400		-10 400	-15 912	-5 512

Toiminta:

Lautakunta käsitteli kokouksissaan 33 ympäristöhallinnolle kuuluvaa pykälää. Lautakunta antoi aluehallintovirastolle lausunnon yhdestä ympäristölupahakemuksesta, Vaasan hallinto-oikeudelle lausunnon vedenottoon liittyvästä valituksesta, Turun hallinto-oikeudelle lausunnon roskaamiseen liittyvästä valituksesta, Forssan jätelautakunnalle lausunnon jätteenkuljetusjärjestelmästä.

Lautakunta käsitteli kolmen huoltoaseman rekisteröinti-ilmoituksen, myönsi kaksi lupaa betoni- ja tilijätteen hyödyntämiseen, käsitteli kaksi meluilmoitusta ja teki kuusi päätöstä, jotka koskivat ympäristönsuojelumääräyksistä poikkeamista. Haja-asutuksen jätevesienkäsittelysäädökset edellyttivät järjestelmien kunnostamista pohjavesi- ja ranta-alueilla kertomusvuoden lokakuun loppuun mennessä ja tiedottamista varten ja valvonnan käynnistämiseksi palkattiin keväällä henkilö puoleksi vuodeksi. Jätevesien käsittelyvelvoitteita koskevia poikkeamishakemuksia käsiteltiin lautakunnassa kahdeksan.

Nitraattiasetuksen mukaisia aumausilmoituksia tehtiin lautakunnalle 26 ja ilmoituksia lannan levityksestä poikkeustilanteissa kaksi.

Ympäristönsuojelusihteri teki noin 50 valvonta- ja neuvontakäyntiä, jotka koskivat mm. roskaamista ja muita jätehuoltorikkeitä, maisematyöluvan tarvetta, maaperän saastumista, jätevesiin ja ojituksiin liittyviä asioita ja ympäristölupa-asioita. Osa näistä johti sovitteluihin, huomautuksiin ja muihin jatkotoimiin. Haja-asutuksen jätevesiin liittyvä neuvonta työllisti runsaasti puoleksi vuodeksi palkattua ympäristösuunnittelijaa ja ympäristöhallinnon ja rakennusvalvonnan henkilöstöä.

Tehtäväalue: Yhdyskuntasuunnittelu**Kaavoitus****Toiminta-ajatus:**

Tuottaa toimivaa, taloudellista ja ympäristöön sopivaa yhdyskuntarakenteen suunnittelua Someron kaupungin, sekä maankäytösopimuksiin perustuvien järjestelyin myös yksityisten maanomistajien tarpeisiin.

Tavoitteet:

- 1. Tavanomaista rakentamista koskevat ja täydellisenä jätetyt suunnittelutarveratkaisuhakemukset valmistellaan päätettäväksi kahden kuukauden kuluessa siitä kun kaikki hakemuksen käsittelyssä tarvittavat asiakirjat liitteineen on jätetty kaupungille.***

Tavoite toteutui.

- 2. Maankäytön kehityskuvan valmistuminen***

Tavoite toteutui.

- 3. Keskustajaman osayleiskaavoituksen perusselvitysten laatiminen.***

Tavoite ei toteutunut. Hankkeen projektisuunnitelma sisältäen mm. aikataulutuksen ja rahoitustarpeen koordinoitua talousarvion käyttösunnitelmaan on valmistunut, mutta perusselvitysten laatimisen hankintamenettelyn valmistelu on kesken.

4. Mäkelän alueen asemakaavoituksen eteneminen.

Mittari: Asemakaavoituksen valmistuminen.

Mäkelän alueen asemakaavoituksessa saatiin alkuvuoden aikana valmiiksi valmisteluvaiheen kaava-aineisto, jonka ympäristölautakunta hyväksyi sekä asetti keväällä julkisesti nähtäville. Samassa yhteydessä pyydettiin viranomaistahoilta lausunnot. Erityisesti liikennejärjestelyjä kohtaan esitetyn kritiikin johdosta on ryhdytty tarkastelemaan uudelleen mahdollisuuksia johtaa liikennöinti suunnittelualueelle eri reittiä kuin mitä valmisteluaineistossa on esitetty. Liikennöinnin ohella pyritään sovittamaan yhteen myös muuta infraa uudiskaavaa laajemmalla alueella. Suunniteltava hanke onkin kokonaisuus huomioiden ottaen huomattavasti laajempi mitä alun perin oli tarkoitus, minkä johdosta aikataulua on tarve suunnittelunkin osalta venyttää vuodelle 2020. Vuonna 2019 toteutettiin jo vuodelle 2018 asetettu tavoite maapoliittisen ohjelman päivittämistä, koska päivitystarpeet oli tarkoituksenmukaista arvioida kaavoitusohjelman päivitystyön ja maankäytön kehityskäytön yhteydessä.

Mittaus- ja kiinteistötietopalvelut

Toiminta-ajatus:

Mittaus- ja kiinteistötoimi tuottaa ja ylläpitää kartta- ja paikkatietoaineistoja sekä toimittaa edellä mainittuja aineistoja kaupungin oman organisaation ohella muidenkin tarpeisiin.

Tavoite

5. Kaupungin omat mittaustarpeet täytetään.

Mittaustoimelle asetetut tavoitteet on kyetty pääosin täyttämään tuottamalla kaupungin tarvitsemat mittauspalvelut.

Pohjakartta

6. Kaavan pohjakartan (kantakartta) uudistaminen.

Pienialalaisia muutoskohteita on täydennetty omin henkilöresurssein, mutta laajempien alueiden osalta kartan (erityisesti kokonaan uusien pohjakartta-alueiden osalta) laadinta on konsulttityötä, jonka hankintamenettely on kesken. Hankkeen toteuttajan valinta pyritään ajoittamaan kevättalveen 2020.

Maa-ainesvalvonta

Toiminta-ajatus

Maa-ainesvalvonnan tehtävänä on suorittaa Someron kaupungin alueella maa-ainesten ottoon liittyvää valvontaa sekä valmistella maa-aineslupiin liittyvät asiat ympäristölautakunnan ratkaistavaksi.

Tavoite:

7. Maa-aineslupahakemukset valmistellaan päätettäväksi yhdeksän kuukauden kuluessa siitä, kun tarvittavin tiedoin varustettu hakemus on toimitettu.

Mittari: Käsittelyaika (alkaen siitä kun tarvittavin tiedoin varustettu hakemus on toimitettu luvan valmistelijalle).

Lupahakemuksia oli vireillä kuusi kappaletta, joista on lautakunnassa käsitelty ne kolme, joissa on valmistelussa ollut riittävät tiedot käytettävissä. Näiden lupien käsittelyaika on ollut vajaasta vuodesta ylöspäin, joten tavoite ei ole viranomaiskäsittelyn osalta kaikilta osin toteutunut. Käsittelyaikaa tarkasteltaessa on syytä huomioida, että em. aikaan on sisällytetty myös ne ajanjaksot, jolloin asia on viranomaislausunnoilla (kesto yleensä 2-3 kk) tai hakijan täydennettävänä (kesto riippuu hakijasta).

8. Dokumentoidaan maa-ainelupahakemusten käsittelyvaiheet.

Mittari: Toteutunut / ei toteutunut.

Maa-ainelupahakemusten käsittelyvaiheet on dokumentoitu kaupungin asioidenhallintajärjestelmään.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	6 100		6 100	7 322	-1 222
Toimintakulut	-329 350		-329 350	-141 250	188 100
Toimintakate	-323 250		-323 250	-133 928	189 322
Sisäiset kulut	-45 100		-45 100	-46 402	-1 302
Sumupoistot	-2 800		-2 800	-8 360	-5 560

Toiminta

Kaavoitus

Kaavoitukseen liittyviä pykäläasioita käsiteltiin kaupungin toimielimissä 12 kpl sekä kaavoitukseen liittyviä ostopalvelujen hankintapäätöksiä 6 kpl. Lisäksi annettiin kaava- ja karttaotteita sekä maankäyttöön ja sen suunnitteluun liittyvää neuvontaa lukuisille asiakkaille sekä valmisteltiin muutakin kaavatoimeen liittyvää materiaalia niin organisaation sisäiseen kuin ulkopuoliseenkin viranomaiskäyttöön.

Mittaus- ja kiinteistöpalvelut

Mittaus- ja kiinteistötoimeja työllistivät myös mm. rakennuslupakohteiden merkintä- ja valvontamittaukset (32 kpl), Digiroadin (kansallinen tie- ja katuverkon tietojärjestelmä) päivittäminen kaupungin vastuiden osalta ja sekä pienehköt kunnallistekniset työmaa- ja suunnitelmamittaukset. Lisäksi maastomittauksia tehtiin maa-ainesten oton valvonnan ja kaavoituksen sekä muihin teknisen toimen tarpeisiin.

Sisätöiden osalta työllistivät erityisesti mm. erottamattomien katualueiden lunastamiseen liittyvien asioiden valmistelu ja kaupungin edunvalvonta maanmittaustoimituksissa sekä hulevesilaskutusjärjestelmän päivittämisen tukipalvelutehtävät. Kaupungin sisäiseen käyttöön laadittiin lukuisia selvityksiä mm. kaupungin kiinteistöjen vaihdantaan, kaupungin omistuksiin sekä kiinteistönomistajille esimerkiksi osoitetietojen epäselvyyksiin liittyen. Lisäksi mittaus- ja kiinteistötoimi oli omalta osaltaan mukana kaupungin kiinteistökauppoja koskevien asioiden valmistelussa sekä vastasi kaupungin käyttämän ja seutuyhteistyönä ylläpidettävän paikkatietojärjestelmän tietosisällön täydentämisestä ja kehittämisestä. Paikkatietojärjestelmän osalta käytettiin aikaa viime vuoden aikana erityisesti seuraaviin asioihin: Trimble Locuksen selainpohjaisen käyttöympäristön (Cloud) sekä rakennusvalvonnan sähköisen asiointin pal-

velusovellusten käyttöönotto, kaavarekisterin ja karttaosion täydentäminen sekä osoiterekisterin ja pohjakartan ajantasaistaminen.

Kyseisessä toimessa hoidetaan myös yhdyskuntasuunnittelun tehtäväalueen hallinnolliset tehtävät, joita ovat kertomusvuonna olleet viranhaltijapäätösten tekeminen (19 kpl) lisäksi erityisesti ympäristötoimen (ja osin muunkin teknisen toimen) henkilövaihdoksiin liittyviä asioita, perehdyttämisineen.

Maa-ainesvalvonta

Lupahakemusten lisäksi lautakunta käsitteli viisi muuta maa-ainesten ottamiseen liittyvää asiaa, jotka koskivat malminetsintää, luvanhaltijan vaihtamista ja maa-aineslupakohteiden valvontatarkastuksia.

Perinteisen vuotuisen maa-aineslupakohteiden tarkastuskierroksen (7 kohdetta) suoritettiin joulukuussa. Maa-ainesten ottoon ja sen edellytyksiin liittyen pidettiin noin kymmenkunta neuvonta- tai neuvottelutilaisuutta maa-ainestoimijoiden ja viranhaltijan kesken. Vuoden aikana maa-ainesvalvontaa on suoritettu edellä mainitun lupakohteiden tarkastuskierroksen lisäksi lähinnä saatujen ilmoitusten pohjalta. Yksittäisiä maa-ainesvalvontaan liittyviä maastokäyntejä on suoritettu vuoden aikana noin 15 kpl, joiden joukossa on ollut yksi maa-ainesluvan aloituskatselmus. Lisäksi päivitettiin kahden maa-aineslupakohteen vakuusasiat ja avustettiin alueellista valvontaviranomaista pohjaveden tarkkailun kehittämistä koskevassa hankkeessa.

Tehtäväalue: Ympäristötoimen hallinto

Toiminta-ajatus

Ympäristötoimen yleishallinnollisten palvelujen ja avustavien tehtävien tuottaminen.

Tavoite:

1. Kaupungin ja verottajan välisten kiinteistörekisteritietojen ajantasaistaminen

Mittari: Kiinteistöverotulojen kehitys vuosille 2020 ja 2021 +35.000 euroa molemmille vuosille eli yhteensä 75.000 euroa.

Kiinteistöverotietojen ajantasaistaminen käynnistettiin kesällä 2019 uuden henkilöstöressurin (paikkatietosuunnittelija) myötä. Kaupungin alueesta tehtiin aluksi kiinteistöanalyysi, jonka perusteella voidaan verrata nykyisiä kaupungin ja valtion rekisteritietoja. Tarkempi selvitystyö aloitettiin Ruunalan ja Jaatilan kyläalueista. Kiinteistön omistajille toimitettiin kirje, jossa kysytään eri tietoja kiinteistöihin liittyen rakennus- ja huoneistorekisterin päivittämiseksi ajan tasalle. Työ jatkuu edelleen.

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis./- väh.	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama + alle arvion - yli arvion
Toimintatuotot	0		0	0	0
Toimintakulut	-100 270		-100 270	-94 994	5 276
Toimintakate	-100 270		-100 270	-94 994	5 276
Sisäiset kulut	0		0	-80	-80

7.2. Käyttötalouden toteutuminen

Edellä esitetyistä valtuuston hyväksymien tehtäväalueiden toteutumisvertailuista ilmenevät talousarvioon varatut määrärahat, tuloarviot ja niiden toteutuminen sekä poikkeama toteutumisesta. Alkuperäinen talousarvio ja siihen hyväksytyt muutokset on esitetty erikseen. Määrärahan ylitys talousarviosta on esitetty -merkillä ja alitus ilman etumerkkiä.

Sisäiset menot ovat tilahallinnon laskuttamia sisäisiä vuokria, ateria- ja siivouspalveluiden ostoja, atk-kustannusten ja taloushallintopalvelujen jakoja sekä kopiointimenoja ja muita lautakuntien välisiä palvelujen ostoja. Sisäiset tulot taas ovat vastaavasti laskuttavan yksikön palvelujen myyntituloja.

Poistot talousarvioon verrattuna näkyvät suoraan ao. tulosalueen kohdalta. Poistojen ylitykset johtuvat uusista investoinneista, niitä ei ole perusteltu. Vain ulkoisten menojen ylitykset ja tulojen alitukset on perusteltu.

Seuraavassa on esitetty perustelut olennaisista menojen ylityksistä ja tulojen alituksista valtuuston hyväksymien tehtäväalueiden (sisältää talousarvion muutokset) tasolla.

Kaupunginhallitus

Elinkeinoelämän kehittäm.

Menojen ylitys n. 14 000 euroa.

V-S Jokivarsikumppanien maksuosuus v. 2018 oli n. 31 400 euroa ja vuonna 2019 n. 44 500 euroa. Kunnan toimintaosuuden määrä vaihtelee vuosittain myönnetyn hankerahoituksen mukaan ja vuosi 2019 oli ns. "piikkivuosi". Ylitys kompensoituu vuonna 2020 tai 2021, sillä EU:n maaseuturahaston rahoituskausi on päättymäisillään ja on odotettavissa, ettei hankkeita enää tueta samassa mittakaavassa (koska rahat loppuvat).

Perusturvalautakunta

Sosiaalityö

Menojen ylitys n. 232 500 euroa.

Lastensuojelussa ja perhepalveluissa asiakaspalveluiden ostot kasvoivat suhteellisen paljon. Taustalla on perheiden kasvanut palveluiden tarve, esim. sijaishuollon ja perhekuntoutusjaksojen kasvu. Vuoden aikana on ollut kodin ulkopuolella sijoitettuna 28 nuorta (vuonna 2018 yht. 25). Lastensuojelussa on ollut erityisen huollon tarvetta, joka on tarkoittanut laitospaikan tuplaantumista (peruslaitoshoidon keskimäärin 350 euroa/vrk/hlö) sekä psykiatristen osastojaksojen tarvetta (kustannus erikoissairaanhoidossa laitospaikan lisäksi). Lisäksi on tarvittu laitospaikoista perhekuntoutusta kolmelle perheelle.

Kehitysvammatyö

Menojen ylitys n. 265 000 euroa

Vuoden aikana oli useita erityisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita, joiden palvelutarpeeseen voitiin vastata ainoastaan laitoshoidon ostoilla. Erityisen vaativaa laitoshoidon ostoa on jouduttu järjestämään kolmelle asiakkaalle (vuonna 2018 vain yksi). Kustannukset päätösten mukaisesti.

Kyseessä on ollut erityisiä palveluntarpeita, joihin on vastattu sosiaalityöntekijän, sosiaalityön työryhmän sekä hallinto-oikeuden arvioiden ja päätösten mukaisesti.

Sivistyslautakunta

Peruskoulutus Tulojen alitus n. 138 000 euroa
Yksi perhekoti ja kolme sijoitettuna ollut oppilasta siirtyi pois Somerolta. Muut toimintatuotot (mm. vakuutusyhtiön korvaukset koulutapaturmista) alitus n. 50 000 euroa.

Varhaiskasvatus Tulojen alitus n. 55 500 euroa.
Varhaiskasvatuksen toimintatuotot kertyvät pääosin varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotoista. Opetus ja kulttuuriministeriön kokeilu 5 -vuotiaiden maksuttomasta 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksesta on osaltaan vaikuttanut asiakasmaksukertymän alenemiseen.

Tekninen lautakunta

Liikennealueet ja yl.alueet Menojen ylitys n. 45 000 euroa.
Ylitys johtuu vuoden 2019 kovasta talvesta. Talvikunnossapidon (auraus, hiekoitus ja lumenajo) kustannukset olivat vuonna 2019 n. 155 000 euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat n. 85 000 euroa.

Viemärilaitos Tuottojen alitus n. 28 000 euroa (hulevesimaksut).

KÄYTTÖTALOUSHUOMIEN JA -TULOJEN TOTEUTUMINEN TOIMIELIMITTÄIN

Toimielin	2019	Ta+ muutokset	Käyttö	Ylitys-/alitus+	Käyttö-%
Keskusvaalilautakunta	Tuotot	46 500	31 931	14 569	68,7
	Kulut	46 320	31 084	15 236	67,1
	Netto	180	847	-667	470,6
Tarkastuslautakunta	Tuotot	0	0	0	
	Kulut	21 060	15 427	5 633	73,3
	Netto	-21 060	-15 427	-5 633	73,3
Kaupunginhallitus	Tuotot	433 300	535 671	-102 371	123,6
	Kulut	2 077 850			
	LMR	30 000			
	Kulut	2 107 850	1 930 860	176 990	91,6
	Netto	-1 674 550	-1 395 189	-279 361	83,3
Perusturvalautakunta	Tuotot	5 067 200			
	LMR	30 000			
	Tuotot	5 097 200	5 575 714	-478 514	109,4
	Kulut	36 235 820			
	LMR	1 221 000			
	Kulut	37 456 820	36 862 462	594 358	98,4
Netto	-32 359 620	-31 286 748	-1 072 872	96,7	
Sivistyslautakunta	Tuotot	1 693 100	1 470 032	223 068	86,8
	Kulut	13 385 050			
	LMR	10 000			
	Kulut	13 395 050	13 326 098	68 952	99,5
	Netto	-11 701 950	-11 856 066	154 116	101,3
Tekninen lautakunta	Tuotot	1 679 300	1 621 718	57 582	96,6
	Kulut	9 239 300			
	LMR	99 500			
	Kulut	9 338 800	8 598 371	740 429	92,1
	Netto	-7 659 500	-6 976 653	-682 847	91,1
Ympäristölautakunta	Tuotot	68 800	70 467	-1 667	102,4
	Kulut	856 900	629 958	226 942	73,5
	Netto	-788 100	-559 491	-228 609	71,0
Kaikki yhteensä	Tuotot	8 988 200			
	LMR	30 000			
	Tuotot	9 018 200	9 305 533	-287 333	103,2
	Kulut	61 862 300			
	LMR	1 360 500			
	Kulut	63 222 800	61 394 260	1 828 540	97,1
Netto	-54 204 600	-52 088 727	-2 115 873	96,1	

7.3. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Vuoden 2019 tilinpäätöksessä vuosikate oli 1,1 milj. euroa, kun se edellisenä vuonna oli 2,4 milj. euroa. Ulkoiset toimintatuotot olivat 9,3 milj. euroa. Toimintatuottojen toteutumisprosentti oli 103. Tuotot olivat hiukan edellisvuotta suuremmat. Kasvua oli 0,2 %. Lisämäärärahoja toimintatuottoihin hyväksyttiin 0,03 milj. euroa. Myyntituottoja kertyi 2,5 milj. euroa, jossa oli laskua 0,2 milj. euroa (-8 %). Maksutuottoja kertyi 3,96 milj. euroa, joka oli 0,1 milj. euroa edellisvuotta suurempi (+2,7 %). Tuet ja avustukset olivat 0,5 milj. euroa ja muut toimintatuotot 2,3 milj. euroa. Muissa toimintatuotoissa oli kasvua 0,1 milj. euroa (+6,2%). Muihin tuottoihin kirjataan pääasiassa vuokratuottoja. Tämän lisäksi muita tuloja ovat kertaluonteiset muihin tulolajeihin kuulumattomat tulot.

Tukiin ja avustuksiin on kirjattu mm. työllistettävistä saatu palkkatuki, valtionkorvaus kuntouttavaan työtoimintaan, Kelan työterveyshuollon korvaus sekä erilaisia hanketukia. Muut toimintatuotot ovat pääasiassa vuokria n. 2,1 milj. euroa, myyntivoittoja 0,08 milj. euroa ja muita sekalaisia tuottoja 0,15 milj. euroa.

Ulkoiset toimintakulut olivat varsinaisessa talousarviossa 61,9 milj. euroa. Lisämäärärahoja myönnettiin n. 1,4 milj. euroa, jonka jälkeen määrärahat olivat 63,2 milj. euroa ja lopullinen toteutuma oli 61,4 milj. euroa. Nousua edelliseen vuoteen oli 2,4 milj. euroa eli 4,1 %. Lisämäärärahoja katettiin investointiohjelmasta käyttämättä jäävillä määrärahoilla (1,5 milj. euroa). Menojen toteutuma oli 97 %. Alitusta talousarvioon nähden syntyi n. 1,8 milj. euroa.

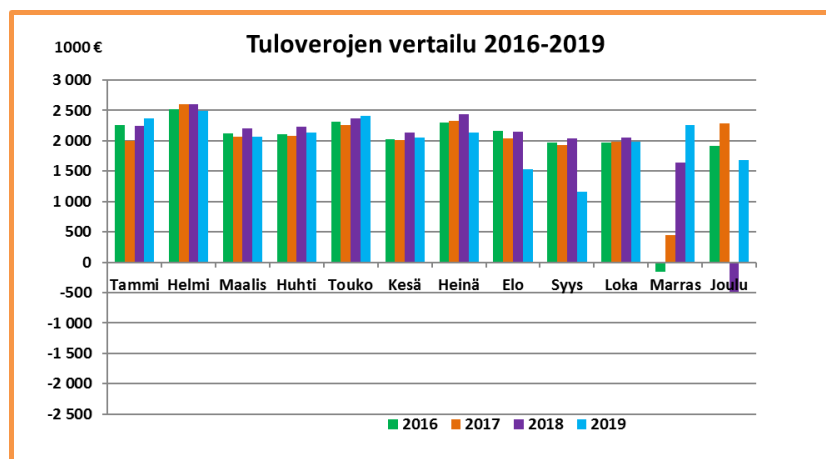
Toimintakuluista henkilöstökulujen osuus oli 25,6 milj. euroa eli 41,7 %. Henkilöstökulujen toteutuma oli 97 % ja ne alittivat arvion n. 0,4 milj. eurolla. Varsinaiset palkkamenot olivat 20,5 milj. euroa ja niissä oli kasvua edelliseen vuoteen n. 1 milj. euroa eli noin 5 %. Palkkamenot alittivat arvion n. 0,15 milj. eurolla. On huomattava, että palkoista on vähennetty sairausvakuutuskorvaukset ja tapaturmakorvaukset. Näiden tulojen osuus oli vuonna 2019 280 000 euroa ja edellisenä vuonna 309 000 euroa. Ilman näitä palkkojen kasvu oli 4,7 %.

Henkilösivukulujen toteutuma oli n. 5,1 milj. euroa ja ne kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna n. 34 000 euroa eli 0,7 %. Kaikki henkilösivukulut eivät ole palkoista laskettavia prosenttiperusteisia sivukuluja. Erikoissairaanhoidon kirjataan kaupungin vastuu lakkautettujen sairaaloiden henkilöiden eläkemenoista. Näiden määrä vuonna 2019 oli 129 700 euroa ja edellisenä vuonna 123 200 euroa. Omaishoitajien ja perhehoitajien palkkioista maksetut sivukulut ovat yhteensä 71 000 euroa. Samoin kuin palkkoihin niin sivukuluihinkin sisältyy lomapalkkavarauksen jaksotettuja sivukuluja. Ilman näitä em. eriä henkilösivukulujen lasku oli -2,8 %. Kilpailukyky sopimukseen sisältyi myös työnantajan työeläkemaksun, työttömyysvakuutusmaksun ja sosiaaliturvamaksun asteittainen alentaminen 2017- 2020. Yhteenlasketut työnantajamaksut laskivat keskimäärin 25,3 prosentista 24,3 prosenttiin. Vastaavasti korotettiin palkansaajien maksuja.

Palvelujen ostojen toteutuma oli 27,5 milj. euroa eli 95 % määrärahasta. Suurimmat menot ovat asiakaspalveluiden ostot 21,4 milj. euroa. Matkustus- ja kuljetuspalvelut 1,2 milj. euroa, muut yhteistoimintaosuudet 1,2 milj. euroa, rakentamis- ja kunnossapitopalvelut 0,98 milj. euroa sekä ICT-palvelut 0,8 milj. euroa. Erikoissairaanhoidon palvelujen ostoon oli varattu 13,4 milj. euroa ja lopullinen toteutuma oli 12,7 milj. euroa. Vuoden aikana oli jo nähtävissä, että ennakkoja maksettiin enemmän kuin todellinen käyttö oli. Näin ollen ennakkojen palautusta saatiinkin 591 400 euroa. Vuoden 2018 erikoissairaanhoidon käyttö oli 12,5 milj. euroa. Aineet, tarvikkeet ja tavarat olivat n. 3,9 milj. euroa, avustukset n. 3,3 milj. euroa ja muut toimintakulut n. 1,1 milj. euroa, jotka ovat suurimmaksi osaksi vuokratuloja.

Talousarviossa toimintakate oli n. 52,9 milj. euroa. Lisämäärärahojen jälkeen talousarvion toimintakatteen tuli 54,2 milj. euroa. Tilinpäätöksessä toimintakate oli 52,1 milj. euroa ja se jäi n. 2,1 milj. euroa alle talousarvion. Vuoden 2019 toimintakate oli n. 2,4 milj. euroa edellisvuotta suurempi.

Verotuloja kertyi 27,5 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,8 milj. euroa eli 3 %. Tuloverojen toteutuma oli 24,3 milj. euroa ja kasvua oli 0,6 milj. euroa eli 2,7 %. Vuoden 2019 verotulojen kertymään vaikutti tulorekisterin käyttöönoton hankaluudet ja verokortt uudistus. Vuonna 2019 tuli voimaan myös veronpalautuksia koskeva uudistus. Verotus päättyy eri aikaan eri asiakkailta. Enemmistö ammatin- ja liikkeenharjoittajista saa veronpalautuksensa heinäkuussa, suurin osa palkansaajista ja eläkeläisistä elokuussa tai syyskuussa. Verotus päättyy kaikilla viimeistään lokakuun loppuun mennessä, jolloin veronpalautukset maksetaan viimeistään joulukuussa. Tämä muutos vaikeutti myös verotulojen vertailua edelliseen vuoteen. Aikaistetut veronpalautukset näkyivät myös kaupungin kassassa, koska verotuloja saatiin n. 1,8 milj. euroa heinä – syyskuussa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tämä aiheutti ongelmia laskujen maksamisessa ja tästä johtuen kaupunki joutui nostamaan saman verran lyhytaikaista kassalainaa. Ennen tämä verotulojen vähennys näkyi vasta marraskuun maksuunpanotilityksessä. Yhteisöveron tuotto oli 1,38 milj. euroa, joka oli n. 0,1 milj. euroa edellisvuotta suurempi. Kasvua oli n. 10 %. Kiinteistövero kertyi n. 1,8 milj. euroa, joka oli vain hiukan (1,4 %) edellisvuotta suurempi.

Valtionosuuksia oli talousarviossa arvioitu kertyvän 25,2 milj. euroa. Lopullinen kertymä oli 25,6 milj. euroa. Ylitystä kertyi n. 0,47 milj. euroa. Edellisenä vuonna valtionosuuksia saatiin 25,3 milj. euroa. Vuonna 2019 valtio maksoi kunnille kertaluonteisen kompensaaation kuntien valtionosuuteen kohdistuneesta kaksinkertaisesta leikkauksesta, joka johtui Sipilän hallituksen kilpailukyky sopimuksesta. Tämän lisämaksun suuruus oli 0,38 milj. euroa. Opetus—ja kulttuuritoimen valtionosuuksiin tuli vuoden lopussa vielä 34 000 euroa palautusta.

Korkotuottoja kertyi n. 1 200 euroa. Muita rahoitustuottoja saatiin 0,2 milj. euroa, joista osinkotuottoja 136 000 euroa ja muita rahoitustuottoja 46 300 euroa. Osinkotuotoista Someron Lämpö Oy maksoi 31 800 euroa, Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy 51 600 euroa ja Someron Talkkari Oy 3 500 euroa. Lisäksi osinkotuottoja saatiin Lounealta 25 900 euroa ja Sammolta 15 700 euroa. Lainojen korkoja maksettiin n. 99 000 euroa.

Käyttöomaisuuden poistot olivat yhteensä 3,3 milj. euroa. Lopulliseksi tilikauden alijäämäksi jäi n. 2,1 milj. euroa.

TALOUSARVION TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU 2019

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset + lis. / - väh.	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama*
Toimintatuotot:					
Myyntituotot	6 414 250	-27 000	6 387 250	6 603 374,45	-216 124,45
Maksutuotot	3 933 000	59 000	3 992 000	4 144 808,58	-152 808,58
Tuet ja avustukset	453 400	10 000	463 400	511 994,72	-48 594,72
Muut toimintatuotot	8 058 000	-12 000	8 046 000	8 068 391,32	-22 391,32
Toimintatuotot yht.	18 858 650	30 000	18 888 650	19 328 569,07	-439 919,07
Toimintakulut:					
Henkilöstökulut	-25 974 750	11 900	-25 986 650	-25 580 645,51	-406 004,49
Palvelujen ostot	-31 334 930	1 307 500	-32 642 430	-31 752 905,36	-889 524,64
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 011 170	3 700	-4 014 870	-3 895 857,98	-119 012,02
Avustukset	-3 267 700	55 600	-3 323 300	-3 340 683,17	17 383,17
Muut toimintakulut	-7 144 200	-18 200	-7 126 000	-6 847 203,75	-278 796,25
Toimintakulut yht.	-71 732 750	1 360 500	-73 093 250	-71 417 295,77	-1 675 954,23
TOIMINTAKATE	-52 874 100	1 330 500	-54 204 600	-52 088 726,70	-2 115 873,30
Verotulot	28 220 000		28 220 000	27 510 074,63	709 925,37
Valtionosuudet	25 180 000		25 180 000	25 650 130,00	-470 130,00
Rahoitustuotot ja -kulut:					
Korkotuotot	700		700	1 197,60	-497,60
Muut rahoitustuotot	151 500		151 500	182 736,94	-31 236,94
Korkokulut	-135 000		-135 000	-98 832,31	-36 167,69
Muut rahoituskulut	-24 500		-24 500	-19 669,93	-4 830,07
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-7 300		-7 300	65 432,30	-72 732,30
VUOSIKATE	518 600	1 330 500	-811 900	1 136 910,23	-1 948 810,23
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 330 900		-3 330 900		-3 330 900,00
Poistot ja arvonalentumiset	-3 330 900		-3 330 900	-3 282 695,61	-48 204,39
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tuotot	3 500 000		3 500 000		3 500 000,00
Satunnaiset kulut	-600 000		-600 000	0,00	-600 000,00
Satunnaiset erät	2 900 000		2 900 000	0,00	2 900 000,00
TILIKAUDEN TULOS	87 700		-1 242 800	-2 145 785,38	902 985,38
Tilikauden yli-/alijäämä	87 700		-1 242 800	-2 145 785,38	902 985,38

*= talousarvio + talousarviomuutos – toteutuma

Tuloslaskelman toteutumisvertailu sisältää sekä ulkoiset että sisäiset erät

Verotulojen erittely (€)

Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeukset
Kunnan tulovero	25 050 000		25 050 000	24 284 235	765 765
Yhteisövero	1 370 000		1 370 000	1 382 372	-12 372
Kiinteistövero	1 800 000		1 800 000	1 843 467	-43 467
	28 220 000		28 220 000	27 510 075	709 925

Verovuodelta maksuunpantu veroja valmistuneen verotuksen mukaan:

Verovuosi	Tulovero-%	Verotettava tulo, milj. €	Muutos-%
2012	18,50	21,9	4,5 %
2013	19,00	22,8	4,1 %
2014	19,50	23,9	4,9 %
2015	19,50	23,8	-0,4 %
2016	19,50	23,9	0,6 %
2017	19,50	23,2	-3,4 %
2018	20,00	24,1	4,2 %
2019	20,00		

Kiinteistöveroprosentit

Verovuosi	Yleinen	Vakit. asuinrakennus	Muu rakennus
2012	0,60 %	0,32 %	0,90 %
2013	0,70 %	0,32 %	0,90 %
2014	0,70 %	0,32 %	0,90 %
2015	0,80 %	0,37 %	0,90 %
2016	0,80 %	0,37 %	0,90 %
2017	0,93 %	0,41 %	0,93 %
2018	0,93 %	0,41 %	0,93 %
2019	0,93 %	0,41 %	0,93 %

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset				25 819 951	
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet				-169 821	
Yhteensä	25 180 000		25 180 000	25 650 130	-470 130

Loppuvuodesta (marraskuun ja joulukuun tilitykset) valtio päätti aikaistaa kilpailukykysovimuksesta johtuvan kertaluonteisen kompensatioerän maksatusta kunnille vuodesta 2020 vuodelle 2019. Lisäyksen suuruus oli 385 479 euroa.

7.4. Investointiosan toteutuminen

Investointimenoihin oli talousarviossa varattu 4,4 milj. euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin 0,27 milj. euroa, jolloin talousarviomäärärahoja oli yhteensä 4,7 milj. euroa. Vuoden lopussa käyttö oli n. 2,9 milj. euroa.

Kiinteä omaisuus ja osakkeet

Kiinteän omaisuuden ostoon oli varattu 50 000 euroa. Maa-alueiden ostoon käytettiin 5 100 euroa.

Maa-alueiden myyntiin oli varattu 50 000 euroa ja myynneistä saatiin 43 700 euroa. Talousarviossa oli lisäksi vanhusten palvelutalo Tervaskannon myyntiin varattu 2,3 milj. euroa. Myynti ei toteutunut.

Osakkeiden ostoon oli varattu 50 000 euroa ja lisämäärärahaa hyväksyttiin 136 000 euroa (Someron Talkkari Oy:n osakkeet). Osakkeiden ostoja kirjattiin 185 460 euroa. Kaupunki omisti 43,1 % Someron Talkkari Oy:n osakkeista. Muita osakkeen omistajia olivat Someron Lämpö Oy, Lounea Oy, Someron Säästöpankki, Op-Koti ja Someron Asuntokeskus Oy.

Someron Lämpö Oy:ltä hankitut osakkeet maksetaan Someron kaupungin omistamalla Lounea Oy:n osakkeilla, joiden myyntiin myönnettiin 51 000 euron lisämääräraha. Ktö Oy Someron Lamminniemen osakkeiden myyntiin oli varattu 4,8 milj. euroa. Tämä ei toteutunut. Lisäksi myytiin As Oy Peltokoivussa tyhjilleen jäänyt osakehuoneisto hintaan 52 500 euroa. Osakkeiden myyntituloja saatiin yhteensä 103 080 euroa.

Irtain omaisuus

Kalustomäärärahoihin ja atk-hankintoihin oli varattu kaikkiaan 287 000 euroa. Lisämäärärahoja hyväksyttiin 70 000 euroa (taloushallinto-ohjelma) ja 63 000 euroa (yläkoulun musiikin luokan välineet). Määrärahojen käyttö oli 237 700 euroa (taloushallinto-ohjelma 116 300, musiikkiluokan hankinnat 63 000 euroa, 38 500 opetuksen digitalisaatio, kuntouttavan työtoiminnan auto 10 560 euroa ja muut 8 500 euroa).

Talonrakennus ja julkinen käyttöomaisuus

Talonrakennukseen oli talousarviossa varattu 1,9 milj. euroa. Toteutuneet kustannukset olivat 1,1 milj. euroa. Suurin investointi vuoden aikana oli monitoimihallin peruskorjaus, johon oli varattu 0,73 milj. euroa. Toteutuma oli 0,72 euroa. Vuonna 2018 peruskorjausmenot olivat n. 42 000 euroa. Monitoimihallin peruskorjauksen lopulliset kustannukset olivat 767 600 euroa. Valtionavustusta saatiin 215 400 euroa.

Oinasjärven koulun vesiputkien uusimiseen käytettiin 38 900 euroa, Tuulihatun päiväkodin IV-jäähdytykseen 57 400 euroa, kiinteistöjen kulunvalvontaan 145 300 euroa ja esteettömyyskorjauksiin 23 900 euroa. Keskusurheilukentän saneerauksen suunnittelukuluja kirjattiin 85 100 euroa.

Vuosien 2020-2022 taloussuunnitelmassa oli varauduttu Pitkäjärven koulun ja Leivonpesän päiväkodin peruskorjaukseen sekä uudisrakentamiseen/laajentamiseen. Vuoden 2019 osalle määrärahaa oli varattu 330 000 euroa. Kaupunginvaltuusto päätti 9.9.2019, että investointiohjelmassa olevia vuoden 2019 koulu- ja päiväkotihankkeita, jotka edellyttävät oppimisympäristöselvityksen tukemia perusteita, ei toteuteta. Toteutuksesta päätetään myöhemmin erikseen oppimisympäristöselvityksen pohjalta tehtyjen päätösten pohjalta.

Investointiohjelmassa oli vuodelle 2019 varattu skeittiparkin/-puiston suunnitteluun 10 000 euroa. Sivistyslautakunta oli ehdottanut, että ko. määrärahat siirrettäisiin lasten leikki-/liikennepuiston suunnitteluun, jolle oli vuodelle 2021 varattu 200 000 euroa. Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian äänin 4-5 valmisteluun siten, että valmistelussa huomioidaan sekä liikunta-, että skeittipuisto yhdessä ja nykyisten puistojen ylläpito.

Julkisen käyttöomaisuuden rakentamiseen oli varattu 2,1 milj. euroa. Toteutuneet kustannukset olivat 1,3 milj. euroa. Kaavateitä päällystettiin 90 400 eurolla ja katuvalaistuksen uusimiseen käytettiin 119 300 euroa. Teiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen käytettiin 306 400 euroa. Kaislarannan kunnallistekniikkaa peruskorjattiin ml. hulevesiverkosto, jätevesi- ja vesiverkosto, ulkovalaistus sekä katurakenteet 823 000 eurolla, joista Vesihuolto maksoi 181 000 euroa.

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama	Kust.arviosta käytetty
TEKNINEN LAUTAKUNTA								
KULUT			287 000	133 000	420 000	218 679	201 321	
Talorakennus								
Oinasjärven koulu			60 000		60 000	38 900	21 100	
Kulut								
Pitkäjärven koulu (peruskorj.)								
Kulut	1 310 000	1 600	310 000		310 000		310 000	1 600
Leivonpesän päiväkot								
Kulut	1 900 000		20 000		20 000		20 000	0
Tuulihatun päiväkot								
Kulut			70 000		70 000	57 371	12 629	
Ahola								
Kulut	140 000	1 860	30 000		30 000		30 000	1 860
Hammashoitola								
Kulut	380 000		30 000		30 000	837	29 163	
Kiinteistöjen kulumalvonta								
Kulut			130 000		130 000	145 343	-15 343	
Esteettömyyskorjaukset								
Kulut			150 000		150 000	23 870	126 130	
Kiinteistöjen muut korjaukset								
Kulut			100 000		100 000		100 000	
Neuvola								
Kulut			35 000		35 000		35 000	

	0	Kustannusarvio ja sen muutokset	Edelisten vuosien käyttö	Talousarvio 2019	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama	Kust.arviosta käytetty
Kiirun talo									
Kulut				30 000		30 000		30 000	
Nuppulinna									
Kulut				80 000		80 000	13 477	66 523	
Monitoimihalli									
Tuotot				210 000		210 000	215 400	-5 400	215 400
Kulut		730 000	41 787	730 000		730 000	725 878	4 122	767 665
Keskusurheilukenttä									
Tuotot				24 000		24 000		24 000	
Kulut		1 570 000		80 000		80 000	85 079	-5 079	85 079
Talonrakennus yht.									
Tuotot				234 000		234 000	215 400	18 600	
Kulut				1 855 000	0	1 855 000	1 090 755	764 245	
Julkinen käyttöomaisuus									
Kaavateiden kestopäällystys									
Kulut				90 000		90 000	90 357	-357	
Teiden rakentaminen ja peruskorj.									
Kulut				300 000		300 000	306 374	-6 374	
Katuvalaistus									
Kulut				70 000		70 000	119 283	-49 283	
Puistot									
Kulut				65 000		65 000	0	65 000	

	Kustannusarvio ja sen muutokset	Edellisten vuosien käyttö	Talousarvio 2019	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma 2019	Poikkeama	Kust.arviosta käytetty
Kevyenliikenteenväylät								
Tuotot			0		0	1 000	-1 000	
Kulut			400 000		400 000	4 000	396 000	
Keskustaajaliikenneturvall.parant.								
Kulut			100 000		100 000	0	100 000	
Uimarantojen peruskorjaus								
Kulut			10 000		10 000	0	10 000	
Joensuuntien esteettömyys korj.								
Kulut			35 000		35 000		35 000	
Mäkelän alueen kunn.tekniikka								
Kulut			50 000		50 000	3 864	46 136	3 864
Hulevesiverkoston rak.								
Tuotot			136 000		136 000	180 958	-44 958	
Kulut			980 000		980 000	823 009	156 991	
Skeittiparikki-puisto								
Tuotot			5 000		5 000		5 000	
Kulut			10 000		10 000		10 000	
Julkinen käyttöom. yht.								
Tuotot			141 000	0	141 000	181 958	-40 958	
Kulut			2 110 000	0	2 110 000	1 346 887	763 113	
Netto			-1 969 000	0	-1 969 000	-1 164 929	-804 071	
TEKNINEN LAUTAKUNTA								
TUOTOT			141 000	0	141 000	397 358	-40 958	
KULUT			4 252 000	133 000	4 385 000	2 656 321	1 728 679	
NETTO			-4 111 000	-133 000	-4 244 000	-2 258 963	-1 769 637	

7.5. Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulorahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan.

Rahoitusosa sisältää sellaisia eriä, joiden toteutumisen seuranta tapahtuu talousarvion tuloslaskelma- ja investointiosassa sekä sellaisia eriä, joiden toteutumista seurataan rahoitusosassa. Näitä viimeksi mainittuja eriä ovat mm. antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, lainojen lisäykset ja vähennykset sekä oman pääoman muutokset.

Rahoituslaskelman ensimmäinen luku on tuloslaskelmasta siirtyvä vuosikate 1,1 milj. euroa. Tulorahoituksen korjauserät sisältävät maa-alueiden ja osakkeiden myyntivoittoja 78 300 euroa. Myyntitappioksi on kirjattu keskeneräisissä määrärahoissa ollut 6 554 euron summa, joka olisi kuulunut kirjata aiemmin käyttömenoksi ja joka näin poistetaan alkusaldosta.

Investointeihin oli lisämäärärahoineen varattu n. 4,7 milj. euroa. Investointien käyttö oli n. 2,9 milj. euroa. Investointimenojen rahoitusosuuksia on saatu n. 397 400 euroa, jotka koostuvat monitoimihallin valtionosuudesta 215 400 euroa sekä Someron Vesihuollon maksamasta n. 181 000 osuudesta hulevesiverkoston rakentamiseen. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot ovat maa-alueiden ja osakkeiden myyntituloja n. 146 800 euroa.

Antolainojen lisäyksiä ei vuoden aikana kirjattu. Vähennyksiin on kirjattu Ktö Oy Jukolantien antolainan lyhennykset 5 496 euroa sekä Jäähallin lyhennys 10 000 euroa. Vuoden 2019 talousarviossa pitkäaikaista lainaa oli merkitty nostettavaksi 5 milj. euroa. Lainoja ei nostettu. Sen sijaan nostettiin 1,8 milj. euroa lyhytaikaista kassalainaa Kuntarahoituksen kuntatodistusohjelmasta. Edellisenä vuonna lyhytaikaista lainaa nostettiin 1 milj. euroa, joka maksettiin takaisin vuonna 2019. Näin ollen lyhytaikaisten lainojen muutoksena näkyy vain 0,8 milj. euroa. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin n. 2,1 milj. euroa.

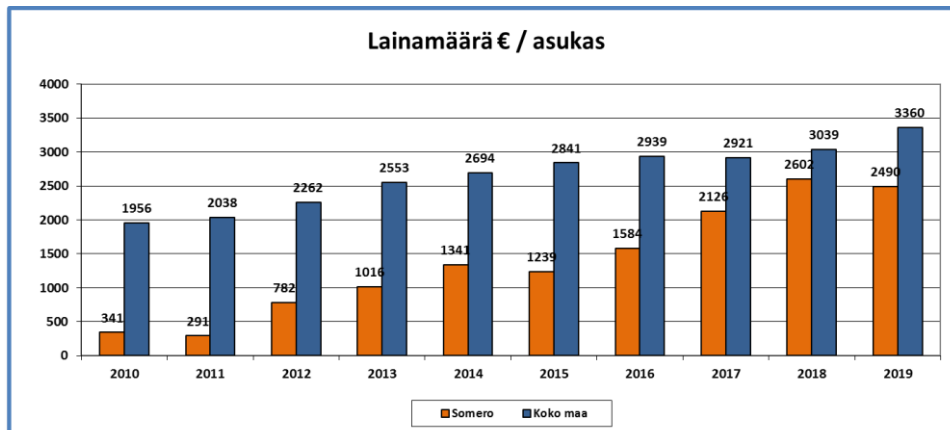
Toiminnan ja investointien rahavirran ja rahoituksen rahavirran yhdistäminen osoittaa kunnan rahavarojen muutoksen tilivuoden aikana.

Kassavarat vähenivät vuoden aikana n. 2,5 milj. euroa. Kassavaroja oli vuoden lopussa yhteensä n. 2,3 milj. euroa.

TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2019

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset + lis. / - väh.	Talousarvio muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama*
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta:					
Vuosikate	518 600		-811 900	1 136 910,23	-1 948 810,23
Satunnaiset erät	2 900 000		2 900 000	0,00	2 900 000,00
Tulorahoituksen korjauserät	-2 900 000		-2 900 000	-71 680,86	-2 828 319,14
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-4 433 000	269 000	-4 702 000	-2 866 199,75	-1 835 800,25
Rahoitusosuudet inv.menoihin	375 000		375 000	397 358,20	-22 358,20
Pys.vast. hyödykk. luov.tulot	7 160 000	51 000	7 211 000	146 806,00	7 064 194,00
Toiminta ja investoinnit, netto	3 620 600	218 000	2 072 100	-1 256 806,18	3 328 906,18
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0		0	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset	15 500		15 500	15 496,00	4,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaik. lainojen lisäys	5 000 000		5 000 000	0,00	5 000 000,00
Pitkäaik. lainojen vähennys	-2 073 000		-2 073 000	-2 072 168,36	-831,64
Lyhytaik. lainojen muutos	0		0	800 000,00	-800 000,00
Muut maksuvalmiuden muut.	-2 870 000		0	19 611,56	-19 611,56
Vaikutus maksuvalmiuteen	3 693 100		5 014 600	-2 493 866,98	7 508 466,98

* = Talousarvio + talousarviomuutos - toteutuma

Koko maan lainamäärä vuoden 2019 osalta on ennakkotieto

7.6 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Määrärahat (1000 €)					Tuloarviot (1000 €)				
	Alkup. talous-arvio	TA:n muu-tokset	TA muut. jälkeen	Toteu-tuma	Poikke-ama	Alkup. talous-arvio	TA:n muut.	TA muut. jälkeen	Toteu-tuma	Poikke-ama
KÄYTTÖTALOUSOSA										
Keskusvaalilautakunta	46	0	46	31	15	47	0	47	32	-14
Vaalit	46		46	31	15	46		46	32	-14
Tarkastuslautakunta	21	0	21	15	6	0	0	0	0	0
Tilintarkastus	21		21	15	6	0		0	0	0
Kaupunginhallitus	2 078	30	2 108	1 931	177	433	0	433	535	102
Yleishallinto	1 288	30	1 318	1 202	116	5		5	126	121
Henkilöstöhallinto	153		153	129	24	12		12	17	5
Elinkeinoelämän kehittäminen	269		269	283	-14	3		3	2	-1
Maataloustoimi	292		292	243	49	165		165	110	-55
Lomatoimi	4		4	3	1	0		0	0	0
Maa- ja metsätilat	73		73	71	2	249		249	280	32
Perusturvalautakunta	36 236	1 221	37 457	36 863	594	5 067	30	5 097	5 576	479
Hallinto ja huolto	1 045	-23	1 022	909	113	62		62	85	23
Ympäristöterveydenhuolto	386		386	343	43	1		1	2	1
Kansanterveysyö	4 957	10	4 967	4 737	230	987		987	1 016	30
Erikoissairaanhoido	13 522		13 522	12 836	686	0		0	0	0
Sosiaalityö	4 672	773	5 445	5 678	-233	645	-35	610	650	40
Vanhustyö	9 956	177	10 133	10 113	20	3 151	65	3 216	3 601	385
Kehitysvammatyö	1 699	284	1 982	2 247	-265	221		221	222	1
Sivistyslautakunta	13 385	10	13 395	13 326	69	1 693	0	1 693	1 470	-223
Sivistystoimen hallinto	301	10	311	317	-6	3		3	0	-3
Peruskoulutus	6 257	-60	6 197	6 145	52	754		754	616	-138
Toisen asteen koulutus	903	60	963	971	-8	25		25	17	-8
Vapaa sivistystyö	365		365	349	16	102		102	106	4
Kirjastotoimi	476		476	485	-9	23		23	24	2
Vapaa-aikatoimi	1 172		1 172	1 148	24	336		336	310	-26
Varhaiskasvatus	3 910		3 910	3 911	-1	452		452	397	-55
Tekninen lautakunta	9 240	100	9 339	8 598	741	1 679	0	1 679	1 622	-57
Tekninen hallinto	1 504		1 504	1 319	185	7		7	4	-3
Tilahallinto	6 453	100	6 553	5 989	564	1 484		1 484	1 440	-44
Liikennealueet ja yleiset alueet	589		589	634	-45	8		8	12	5
Viemärlaitos	51		51	14	37	181		181	153	-28
Suojelutoimi	642		642	642	0	0		0	13	13
Ympäristölautakunta	857	0	857	630	227	69	0	69	70	1
Tietoimi	234		234	197	37	0		0	1	1
Rakennusvalvonta	96	-17	79	73	6	58		58	53	-5
Ympäristönsuojelu	98	17	115	124	-10	4		4	9	5
Yhdyskuntasuunnittelu	329		329	141	188	6		6	7	1
Ympäristötoimen hallinto	100		100	95	5	0		0	0	0
KÄYTTÖTALOUSOSA YHT.	61 862	1 361	63 223	61 394	1 829	8 988	30	9 018	9 305	287
TUOSLASKELMAOSA										
Verotulot						28 220		28 220	27 510	710
Valtionosuudet						25 180		25 180	25 650	-470
Korkotulot						1		1	1	0
Muut rahoitustulot						152		152	183	-32
Korkomenot	135		135	99	36					
Muut rahoitusmenot	25		25	20	5					
TUOSLASKELMAOSA YHT.	160	0	160	119	41	53 552	0	53 552	53 344	208

	0 Määrärahat (1000 €)					Tuloarviot (1000 €)				
	Alkup.	TA:n	TA	Toteu-	Poikke-	Alkup.	TA:n	TA	Toteu-	Poikke-
	talous- arvio	muut.	muut. jälkeen	tuma	ama	talous- arvio	muut.	muut. jälkeen	tuma	ama
INVESTOINTIOSA										
Kaupunginhallitus	100	136	236	191	45	7 160	51	7 211	147	-7 064
Kiinteä omaisuus (maa-alueet)	50		50	5	45	50		50	44	-6
Kiinteä omaisuus (rakennukset)	0		0	0	0	2 310		2 310	0	-2 310
Osakkeet	50	136	186	186	1	4 800	51	4 851	103	-4 748
Perusturvalautakunta	81		81	19	62					
Irtain omaisuus	81		81	19	62					
Tekninen lautakunta	4 252	133	4 385	2 656	1 729	375	0	375	397	22
Irtain omaisuus	287	133	420	219	201					
Talorakennus:	1 855		1 855	1 091	765	234	0	234	215	-19
Oinasjärven koulu	60		60	39	21					
Pitkäjärven koulu	310		310	0	310					
Leivonpesän päiväkot	20		20	0	20					
Tuulihatun päiväkot	70		70	57	13					
Hammashoitola	30		30	1	29					
Neuvola	35		35	0	35					
Ahola	30		30	0	30					
Kiiruun talo	30		30	0	30					
Nuppulinna	80		80	13	67					
Monitoimihalli	730		730	726	4	210		210	215	5
Urheilukenttä	80		80	85	-5	24		24		-24
Kiint.kulunvalvonta	130		130	145	-15					
Esteettömyyskorjaukset	150		150	24	126					
Kiinteistöjen muut korjaukset	100		100	0	100					
Julkinen käyttöomaisuus	2 110	0	2 110	1 346	764	141	0	141	182	41
Kaavateiden kestöpäällystys	90		90	90	0					
Teiden rakentaminen ja peruskorj.	300		300	306	-6					
Kevyenliikenteenväylät	400		400	4	396	0		0	1	1
Keskustaa.j.liikenneturv.parant.	100		100		100					
Joensuuntien esteettömyyskorj.	35		35		35					
Katuvalaistus	70		70	119	-49					
Puistot ja yleiset alueet	65		65	0	65					
Uimarantojen peruskorjaus	10		10		10					
Skeittiparkki/-puisto	10		10	0	10	5		5		-5
Mäkelän alueen kunnallistekniikka	50		50	4	46					
Hulevesiverkoston perusp. Ja laaj.	980		980	823	157	136		136	181	45
INVESTOINTIOSA YHT.	4 433	269	4 702	2 866	1 836	7 535	51	7 586	544	-7 042
RAHOITUSOSA										
Satunnaiset kulut			0		0	2 900		2 900	0	-2 900
Tulorahoituksen korj.erät	2 900		2 900	72	2 828					
Antolainasaam. lisäykset	0		0		0					
Antolainasaam. vähenn.						16		16	16	0
Pitkäaik. lainojen väh.	2 073		2 073	2 072	1					
Pitkäaik. lainojen lisäys						5 000		5 000	0	5 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos						0		0	800	800
Oman pääoman muutokset	0		0		0	0		0		0
Vaikutus maksuvalmuiteen	0		0		0	0		0	20	-20
RAHOITUSOSA YHT.	4 973	0	4 973	2 144	2 829	7 916	0	7 916	836	2 880
YHTEENSÄ	71 428	1 630	73 057	66 523	6 535	77 991	81	78 072	64 029	-3 667

8. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA 31.12. (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Toimintatuotot:			
Myyntituotot	2 520 892,86	2 738 905,82	2 529 835,38
Maksutuotot	3 962 918,60	3 857 988,77	4 085 937,81
Tuet ja avustukset	511 994,72	516 442,55	539 261,66
Muut toimintatuotot	2 309 727,32	2 175 154,81	2 573 391,05
Toimintatuotot yht.	9 305 533,50	9 288 491,95	9 728 425,90
Toimintakulut:			
Henkilöstökulut:	-25 578 401,51	-24 575 815,21	-24 710 745,18
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-20 489 812,83	-19 521 154,54	-19 424 734,42
<i>Eläkekulut</i>	-4 407 052,18	-4 423 362,94	-4 432 603,29
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-681 536,50	-631 297,73	-853 407,47
Palvelujen ostot	-27 496 576,29	-26 214 752,10	-24 903 368,28
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 890 518,98	-3 993 715,63	-3 807 881,98
Avustukset	-3 340 413,67	-3 153 223,70	-2 933 978,95
Muut toimintakulut	-1 088 349,75	-1 044 670,22	-1 422 996,77
Toimintakulut yht.	-61 394 260,20	-58 982 176,86	-57 778 971,16
TOIMINTAKATE	-52 088 726,70	-49 693 684,91	-48 050 545,26
Verotulot	27 510 074,63	26 711 574,09	27 196 954,69
Valtionosuudet	25 650 130,00	25 262 423,00	25 967 439,00
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	1 197,60	714,52	1 069,86
Muut rahoitustuotot	182 736,94	183 104,83	123 457,63
Korkokulut	-98 832,31	-94 053,19	-84 959,24
Muut rahoituskulut	-19 669,93	-6 611,50	-20 283,06
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	65 432,30	83 154,66	19 285,19
VUOSIKATE	1 136 910,23	2 363 466,84	5 133 133,62
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 282 695,61	-3 151 040,75	-2 900 872,06
Arvonalentumiset	0,00	0,00	-142 107,63
Poistot ja arvonalentumiset	-3 282 695,61	-3 151 040,75	-3 042 979,69
Satunnaiset erät:			
Satunnaiset tuotot		70 428,17	0,00
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	-202 287,93
TILIKAUDEN TULOS	-2 145 785,38	-717 145,74	1 887 866,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-2 145 785,38	-717 145,74	1 887 866,00

RAHOITUSLASKELMA 31.12. (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	1 136 910,23	2 363 466,84	5 133 133,62
Satunnaiset erät	0,00	70 428,17	-202 287,93
Tulorahoituksen korjaukset	-71 680,86	-65 289,06	-53 258,25
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-2 866 199,75	-7 061 108,05	-8 005 805,43
Rahoitusosuudet investointimenoihin	397 358,20	305 435,48	40 189,61
Pys.vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	146 806,00	2 057 310,62	125 931,11
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 256 806,18	-2 329 756,00	-2 962 097,27
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys	0,00	-200 000,00	0,00
Antolainasaamisten vähennys	15 496,00	5 496,00	15 496,00
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	5 000 000,00	6 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 072 168,36	-1 989 276,11	-1 338 371,09
Lyhytaikaisten lainojen muutos	800 000,00	1 000 000,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-37 937,70	-27 691,03	172 539,17
Vaihto-omaisuuden muutos	1 433,22	1 220,45	739,08
Saamisten muutos	6 162,44	-127 655,16	-411 540,82
Korottomien velkojen muutos	49 953,60	307 310,96	-358 933,03
Rahoituksen rahavirta	-1 237 060,80	3 969 405,11	4 079 929,31
Rahavarojen muutos	-2 493 866,98	1 639 649,11	1 117 832,04
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	2 268 321,54	4 762 188,52	3 122 539,41
Rahavarat 01.01.	4 762 188,52	3 122 539,41	2 004 707,37
	-2 493 866,98	1 639 649,11	1 117 832,04

TASE

VASTAAVAA	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
			€
A. PYSYVÄT VASTAAVAT	78 542 087,47	79 446 562,67	77 639 448,41
<i>I Aineettomat hyödykkeet</i>	146 476,62	211 200,91	349 241,65
Aineettomat oikeudet	146 476,62	211 200,91	349 241,65
<i>II Aineelliset hyödykkeet</i>	63 021 283,27	63 980 777,53	63 699 232,15
Maa- ja vesialueet	6 544 552,11	6 557 558,19	6 447 447,28
Rakennukset	49 071 879,72	49 991 553,25	38 403 761,57
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 437 490,93	6 072 502,47	4 843 304,76
Koneet ja kalusto	648 771,92	850 665,49	367 851,02
Muut aineelliset hyödykkeet	69 705,56	69 705,56	0,00
Ennakkomaksut ja keskenr. hankinnat	248 883,03	438 792,57	13 636 867,52
<i>III Sijoitukset</i>	15 374 327,58	15 254 584,23	13 590 974,61
Osakkeet ja osuudet	14 424 128,00	14 288 888,65	12 819 783,03
Muut lainasaamiset	795 499,27	810 995,27	616 491,27
Muut saamiset	154 700,31	154 700,31	154 700,31
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	486 640,13	496 272,11	514 395,63
Valtion toimeksiannot	0,00	12 957,81	35 666,90
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	486 640,13	483 314,30	478 728,73
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 312 970,77	8 814 433,41	7 048 349,59
<i>I Vaihto-omaisuus</i>	7 351,11	8 784,33	10 004,78
Aineet ja tarvikkeet	7 351,11	8 784,33	10 004,78
<i>II Saamiset</i>	4 037 298,12	4 043 460,56	3 915 805,40
Pitkäaikaiset saamiset	1 307 856,00	1 438 642,00	1 569 428,00
Muut saamiset	1 307 856,00	1 438 642,00	1 569 428,00
Lyhytaikaiset saamiset	2 729 442,12	2 604 818,56	2 346 377,40
Myyntisaamiset	1 658 064,69	1 763 999,36	1 478 449,29
Muut saamiset	472 599,63	324 474,79	406 784,52
Siirtosaamiset	598 777,80	516 344,41	461 143,59
<i>IV Rahat ja pankkisaamiset</i>	2 268 321,54	4 762 188,52	3 122 539,41
VASTAAVAA YHTEENSÄ	85 341 698,37	88 757 268,19	85 202 193,63

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
	€		
A OMA PÄÄOMA	55 494 740,23	57 640 525,61	58 357 671,35
<i>I Peruspääoma</i>	<i>27 946 987,54</i>	<i>27 946 987,54</i>	<i>27 946 987,54</i>
<i>IV Edellisten tilikausien ylijäämä</i>	<i>29 693 538,07</i>	<i>30 410 683,81</i>	<i>28 522 817,81</i>
<i>V Tilikauden yli-/alijäämä</i>	<i>-2 145 785,38</i>	<i>-717 145,74</i>	<i>1 887 866,00</i>
B TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 636 037,32	1 683 607,00	1 729 421,55
Valtion toimeksiannot	87 190,09	44 005,36	32 052,62
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 487 389,05	1 600 372,42	1 672 103,25
Muut toimeksiantojen pääomat	61 458,18	39 229,22	25 265,68
C VIERAS PÄÄOMA	28 210 920,82	29 433 135,58	25 115 100,73
<i>I Pitkäaikainen</i>	<i>17 580 568,51</i>	<i>19 896 673,43</i>	<i>16 968 841,79</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	17 378 254,46	19 668 684,74	16 715 872,02
Lainat julkisyhteisöiltä	202 314,05	227 988,69	252 969,77
<i>II Lyhytaikainen</i>	<i>10 630 352,31</i>	<i>9 536 462,15</i>	<i>8 146 258,94</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 090 430,28	3 047 187,28	1 966 106,28
Lainat julkisyhteisöiltä	25 674,65	24 981,09	23 169,84
Saadut ennakot	127 419,13	135 341,36	129 397,38
Ostovelat	2 380 694,65	2 463 951,24	2 803 543,20
Muut velat	436 964,20	782 534,00	384 081,93
Siirtovelat	3 569 169,40	3 082 467,18	2 839 960,31
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	85 341 698,37	88 757 268,19	85 202 193,63

Konsernilaskelmat

KONSERNITULOSLASKELMA (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
	€	€	€
Toimintatuotot	33 877 171	34 282 736	35 112 027
Toimintakulut	-85 059 598	-82 674 904	-81 889 752
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	17 163	2 480	3 989
TOIMINTAKATE	-51 165 264	-48 389 688	-46 773 736
Verotulot	27 441 747	26 644 247	27 126 902
Valtionosuudet	27 594 342	27 186 312	27 902 440
Rahoitustuotot ja -kulut:			
Korkotuotot	6 198	5 633	17 960
Muut rahoitustuotot	162 241	109 385	70 732
Korkokulut	-231 007	-248 669	-264 320
Muut rahoituskulut	-42 485	-28 457	-24 236
VUOSIKATE	3 765 772	5 278 763	8 055 742
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 712 314	-5 737 861	-5 447 844
Omistuksen eliminointierot	2 992	5 298	0
Arvonalentumiset	-323	-25 193	-162 713
Satunnaiset erät	21 896	70 428	-150 560
Tilikauden tulos	-1 921 977	-408 565	2 294 625
Tilinpäätössiirot	0	0	0
Tilikauden verot	-105 651	-109 767	-125 583
Laskennalliset verot	8 093	15 415	19 552
Vähemmistöosuudet	3 981	-11 820	372
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 015 555	-514 737	2 188 966

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA (ulkoiset)

	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018	1.1.-31.12.2017
	€	€	€
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	3 765 772	5 278 762	8 055 742
Satunnaiset erät	21 896	70 428	-150 560
Tilikauden verot	-103 705	-138 506	-125 583
Tulorahoituksen korjauserät	-24 479	-24 839	44 591
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-4 503 063	-7 051 129	-9 122 898
Rahoitusosuudet investointimenoihin	424 147	348 970	66 069
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	333 778	124 856	187 070
Toiminnan ja investointien rahavirta	-85 654	-1 391 458	-1 045 568
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	0	-200 086	0
Antolainasaamisten vähennykset	10 000	0	10 000
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	25 536	5 550 000	6 587 677
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 271 093	-3 399 570	-3 041 626
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 022 461	980 968	0
Oman pääoman muutokset	-3 391	-21 778	-16 035
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-35 936	-32 179	168 677
Vaihto-omaisuuden muutos	54 664	-30 935	40 600
Saamisten muutokset	-457 240	-945 906	-700 990
Korottomien velkojen muutokset	130 727	903 983	-38 154
Rahoituksen rahavirta	-2 524 274	2 804 498	3 010 150
Rahavarojen muutos	-2 609 927	1 413 040	1 964 582
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	7 793 557	10 363 265	8 990 225
Rahavarat 01.01.	10 403 484	8 950 225	7 025 643
	-2 609 927	1 413 040	1 964 582

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2019 €	31.12.2018 €	31.12.2017 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	94 873 882	96 939 237	95 616 782
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	464 771	432 423	645 189
Aineettomat oikeudet	277 672	393 575	494 388
Muut pitkävaikutteiset menot	54 991	38 848	141 486
Ennakkomaksut	132 109	0	9 315
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	91 718 294	93 718 390	92 471 904
Maa- ja vesialueet	7 315 537	7 332 481	7 248 008
Rakennukset	66 436 015	68 309 160	59 600 659
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10 909 165	10 476 618	9 183 566
Koneet ja kalusto	6 206 721	6 511 963	2 058 880
Muut aineelliset hyödykkeet	165 326	162 569	80 316
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	685 530	925 599	14 300 476
<i>Sijoitukset</i>	2 690 817	2 788 424	2 499 689
Osakkuusyhteisöosuudet	82 206	70 840	25 703
Muut osakkeet ja osuudet	1 826 659	1 963 868	1 920 356
Muut lainasaamiset	745 884	717 372	517 372
Muut saamiset	36 069	36 345	36 259
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	708 131	700 826	692 082
Valtion toimeksiannot	56 349	115 153	105 270
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	512 108	511 391	500 941
Muut toimeksiantojen varat	139 674	74 281	85 871
VAIHTUVAT VASTAAVAT	15 217 942	17 195 819	15 262 669
<i>Vaihto-omaisuus</i>	501 989	549 537	518 602
Aineet ja tarvikkeet	353 977	403 528	387 921
Keskeneräiset tuotteet	28 580	22 469	10 040
Muu vaihto-omaisuus	119 432	123 441	120 640
Ennakkomaksut	0	100	1
<i>Saamiset</i>	6 922 396	6 283 017	5 753 843
<i>Pitkäaikaiset saamiset</i>	487 830	414 152	323 374
Lainasaamiset	393	393	393
Muut saamiset	3 161	3 382	3 986
Siirtosaamiset	484 277	410 377	318 995
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	6 434 566	5 868 865	5 430 469
Myyntisaamiset	3 358 749	3 311 315	3 075 122
Lainasaamiset	1 324 404	962 291	750 041
Laskennalliset verosaamiset	8 544	59 238	19 552
Muut saamiset	710 178	711 792	772 789
Siirtosaamiset	1 032 691	824 229	812 966
<i>Rahoitusarvopaperit</i>	705 596	1 803 766	1 382 709
Osakkeet ja osuudet	705 596	1 803 766	1 382 709
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0	0	0
<i>Rahat ja pankkisaamiset</i>	7 087 961	8 559 499	7 607 516
VASTAAVAA YHTEENSÄ	110 799 955	114 835 882	111 571 534

VASTATTAVAA	31.12.2019	31.12.2018	31.12.2017
	€	€	€
OMA PÄÄOMA	62 809 764	64 840 512	65 144 964
Peruspääoma	27 946 988	27 946 988	27 946 988
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	925	0	0
Arvonkorotusrahasto	52 450	51 885	51 885
Muut omat rahastot	3 051 418	3 080 668	3 251 724
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	33 773 539	34 275 708	31 705 401
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 015 555	-514 737	2 188 966
VÄHEMMISTÖOSUDET	136 680	244 372	229 797
PAKOLLISET VARAUKSET	776 236	784 435	720 441
Eläkevaraukset	2 671	3 736	4 110
Muut pakolliset varaukset	773 565	780 699	716 331
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 868 672	1 897 303	1 920 739
Valtion toimeksiannot	144 115	146 777	101 912
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 521 516	1 635 565	1 702 953
Muut toimeksiantojen pääomat	203 041	114 960	115 873
VIERAS PÄÄOMA	45 208 604	47 069 260	43 555 593
<i>Pitkäaikainen</i>	<i>28 361 604</i>	<i>31 808 681</i>	<i>29 287 786</i>
<i>Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma</i>	<i>26 598 254</i>	<i>30 104 767</i>	<i>27 641 541</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	25 679 762	28 938 172	26 222 850
Lainat julkisyhteisöiltä	916 682	1 164 785	1 416 881
Lainat muilta luotonantajilta	1 810	1 810	1 810
<i>Pitkäaikainen koroton vieras pääoma</i>	<i>1 763 350</i>	<i>1 703 914</i>	<i>1 646 245</i>
Saadut ennakot	9 203	11 653	9 623
Muut velat	1 754 147	1 692 261	1 636 622
<i>Lyhytaikainen</i>	<i>16 847 000</i>	<i>15 260 579</i>	<i>14 267 807</i>
<i>Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma</i>	<i>5 289 107</i>	<i>3 980 648</i>	<i>3 364 253</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 059 210	3 760 240	3 157 097
Lainat julkisyhteisöiltä	229 897	220 408	207 156
<i>Lyhytaikainen koroton vieras pääoma</i>	<i>11 557 893</i>	<i>11 279 931</i>	<i>10 903 554</i>
Saadut ennakot	219 339	212 243	199 592
Ostovelat	3 558 499	3 328 728	3 780 606
Muut velat	954 245	1 420 049	1 030 176
Siirtovelat	6 718 035	6 216 516	5 781 072
Laskennalliset verovelat	107 776	102 395	112 107
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	110 799 955	114 835 882	111 571 534

9. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

9.1. Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Liitetiedot on numeroitu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista antaman yleisohjeen mukaisesti. Mikäli yleisohjeen mukaiseen liitetietoon ei tule mitään tietoja ei kyseistä liitetietoa esitetä. Kaupungilla ei ole ilmoitettavaa seuraavien liitetietojen osalta: 2, 3, 4, 5, 10, 16, 17, 26, 28, 31, 35, 36, 37, 46

1) Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa *Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet*.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseessa hankintameno.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden arvostus

Kaupunginviraston toimistotarvikevarasto on merkitty taseeseen hankintahinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

9.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Ktö Oy Somerasuntojen ja Ktö Oy Jukolantien rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa *Edellisten tilikausien yli- tai alijäämän* oikaisuksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Konsernin rahoituslaskelmassa vuoden 2018 tilinpäätöksessä rahavarat olivat 10 363 265 euroa. Vuoden 2019 rahoituslaskelmassa alkusaldo on 10 403 484 euroa. Erotus on 40 219 euroa. Tämä johtuu siitä, että Someron Talkkari Oy:n tilinpäätöksessä vuonna 2018 oli osakkeisiin ja osuuksiin merkitty 40 000 euroa, joka olisi kuulunut rahoitusarvopapereihin, mutta jota ei konsernitaseessa oltu sinne siirretty. V-S erityishuolto piiri ky:n jako-osuutta oli korjattu 0,3 %:sta tarkemmaksi 0,030134 5:ksi. Erotus oli rahojen ja pankkisaamisten kohdalla 219,37 euroa.

9.3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtäväalueittain:

	Konserni		Kaupunki	
		2018	2019	2017
Yleishallinto	338 836	317 219	176 958	127 126
Sosiaali- ja terveystoimet	26 096 273	26 316 094	5 575 714	5 445 877
Opetus- ja kulttuuritoimet	1 870 153	1 909 666	1 470 032	1 396 149
Yhdyskuntapalvelut	2 097 459	2 621 303	175 629	177 468
Muut palvelut *		3 118 455	1 907 201	2 141 872
*) josta tilojen ym. vuokratuotot			1 139 003	*) 1 071 099
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	33 877 171	34 282 736	9 305 534	9 288 492

7) Verotulojen erittely

	2019	2018
Kunnan tulovero	24 284 235	23 636 636
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 382 372	1 258 627
Kiinteistövero	1 843 467	1 816 311
<i>Verotulot yhteensä</i>	27 510 075	26 711 574

8) Valtionosuuksien erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	25 819 951	25 523 351	25 819 951	25 523 351
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus</i>	6 688 067	6 587 353	6 688 067	6 587 353
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet.	-169 821	-260 928	-169 821	-260 928
Yksikköhintarahoitus	1 944 212	1 923 889		
<i>Valtionosuudet yhteensä</i>	27 594 342	27 186 312	25 650 130	25 262 423

9) Palvelujen ostojen erittely

	2019	2018
Asiakaspalvelujen ostot	21 447 849	20 307 339
Muiden palvelujen ostot	6 048 729	5 907 411
<i>Palvelujen ostot yhteensä</i>	27 496 576	26 214 752

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Käyttöomaisuuslaji	Poisto- menetelmä	Poistoaika (vuotta)
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	Tasapoisto	3
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5
Liikearvo	Tasapoisto	5
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3
Muut	Tasapoisto	3
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	40
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	30
Talousrakennukset	Tasapoisto	20
Vapaa-ajanrakennukset	Tasapoisto	30
Asuinrakennukset	Tasapoisto	40
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	15 %/20 v
Sillat, laiturit ja uimalat	Menojäännöspoisto	25 %/10 v
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	20 %/30 v
Viemäriverkko	Menojäännöspoisto	10 %/40 v

Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Menojäännöspoisto	20 %/20 v
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	Menojäännöspoisto	22 %/10 v
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäännöspoisto	20 %/20 v
Sähkö-, vesi- yms. laitojen koneet ja laitteet	Menojäännöspoisto	25 %/20 v
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Menojäännöspoisto	20 %/20 v
Liikenteen ohjauslaitteet	Menojäännöspoisto	25 %/10 v
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Menojäännöspoisto	25 %/10 v
Koneet ja kalusto		
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	Tasapoisto	8
Muut kuljetusvälineet	Tasapoisto	5
Muut liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5
Muut raskaat koneet	Tasapoisto	10
Muut kevyet koneet	Tasapoisto	5
Sairaala-, terveydenhuolto yms. laitteet	Tasapoisto	5
Atk-laitteet	Tasapoisto	5
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta vuosina 2018 – 2022:

	TP 2018	TP 2019	Taloussuunnitelma		
			2020	2021	2022
Poistonalaiset investoinnit	5 446 669	2 675 395	2 941 000	3 201 000	3 090 000
Rahoitusosuudet	305 435	397 358	200 000	490 400	190 000
Investointien omahankintameno	5 141 234	2 278 037	2 741 000	2 710 600	2 900 000
Suunnitelman mukaiset poistot	3 151 041	3 282 696	3 133 000	3 540 000	3 610 000
Viiden vuoden keskiarvo:					
Suunnitelman mukaiset poistot		3 343 347			
Poistonalaisten investointien omahankintameno		3 154 174			
Ero		189 173			
Poikkeama-%		6 %			

Jos eroa verrataan suunnitelman mukaisiin poistoihin:	5,7 %
Jos eroa verrataan investointeihin:	6 %
Eli sumupoistot ovat investoinneista:	106 %

Selvitys poikkeaman syistä:

Someron kaupunki on hyvästä taloudellisesta tilanteesta johtuen voinut toteuttaa normaalia suurempia investointeja jo useita vuosia. Vuonna 2018 valmistui Kiiruun koulu (vuoden 2018 investointimenot 2,6 milj. euroa). Tulevina vuosina ei suunnitelmissa ole erityisiä suurempia investointeja, lukuun ottamatta keskusurheilukenttää (1,7 milj. euroa vuosille 2020-2021)

12) Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2018	2017
Eläkevastuu (ky) 1.1.	3 736	4 110	0	0
Lisäykset	0	0		
Vähennykset	-1 065	-374		
Eläkevastuu (ky) 31.12.	2 671	3 736		
Potilasvahinkovakuutus (ky) 1.1.	780 699	716 331	0	0
Lisäykset	0	64 368		
Vähennykset	-7 134	0		
Potilasvahinkovakuutus (ky) 31.12.	773 565	780 699	0	0

13) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja –tappiot (Tulorahoituksen korjaukset)

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	25 421	19 785	25 421	19 785
Rakennusten luovutusvoitot	29 600	60 755		47 308
Osakkeiden luovutusvoitot	8 052	2 399	52 859	
Muut luovutusvoitot	10 302	11 412		
Luovutusvoitot yhteensä	73 375	94 351	78 280	67 093
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	45		45	1 804
Rakennusten luovutustappiot	47 510			
Osakkeiden luovutustappiot		5 787		
Muut luovutustappiot		13	*) 6 555	
Luovutustappiot yhteensä	47 555	5 800	6 599	1 804

*) Muihin luovutustappioihin (6 555 euroa) on kirjattu investoinneista poistetut (keskeneräisiin kirjatut) alle 10 000 euron viennit. Viennit olisi pitänyt kirjata aikanaan käyttömenoiksi.

14) Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Satunnaiset tuotot				
Oikeudenkäyntikulujen palautus UPM/”Projekti Raakapuu”		70 428		70 428
Rakennusten myyntivoitto	28 760			
Satunnaiset tuotot yhteensä	28 760	70 428	0	70 428

15) Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2019	2018
Osinkotuotot		
Someron Lämpö Oy:ltä	31 820	2 580
Someron Vesihuolto Oy:ltä	0	16 527
Someron Talkkari	3 500	1 000
Lamminniemen Hyvinvointikeskus	51 600	63 101
Muilta	49 474	33 906
Osinkotuotot yhteensä	136 394	117 115

9.4. Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

18) Arvonkorotukset

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet Arvo 1.1.	7 332 480	7 248 008	6 544 552	6 447 447
Arvonkorotukset		39 783	0	0
Arvonkorotusten purku Arvo 31.12.	7 315 537	7 332 480	6 544 552	6 557 558
Rakennukset Arvo 1.1.	68 309 160	59 600 659	49 991 553	38 403 762
Arvonkorotusten purku Arvo 31.12.	66 436 015	68 309 160	49 071 880	49 991 553
<i>Arvonkorotukset yhteensä 31.12.</i>		39 783		

19) Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet	Aineettomat oikeudet	Aineelliset hyödykkeet	Maa- ja vesialueet
Poistamaton hankintameno 1.1.	211 201	Poistamaton hankintameno 1.1.	6 557 558
Lisäykset tilikauden aikana	155 678	Lisäykset tilikauden aikana	5 344
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	Rahoitusosuudet tilikaudella	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	Vähennykset tilikauden aikana	-18 350
Siirrot erien välillä	-59 768	Siirrot erien välillä	0
Tilikauden poisto	-160 635	Tilikauden poisto	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	146 476	Poistamaton hankintameno 31.12.	6 544 552

Aineelliset hyödykkeet	Rakennukset	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Enn.maksut ja kesk.er. hankinnat
Poistamaton hankintameno 1.1.	49 991 553	6 072 502	850 666	69 706	438 793
Lisäykset tilikauden aikana	1 090 756	1 346 887	82 074	0	0
Rahoitusosuudet tilikaudella	-215 400	-181 958	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	50 827	192 296	0	0	-189 909
Tilikauden poisto	-1 845 856	-992 237	-283 968	0	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	49 071 880	6 437 490	648 772	69 706	248 883

Maa- ja vesialueiden erittely	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	220 089	187 088	212 056	212 056
Muut maa- ja vesialueet	7 095 448	7 145 392	6 332 496	6 345 502
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	7 315 537	7 332 480	6 544 552	6 557 558

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Tytäryhteisöt	Ky-osuudet	Muut osakkuudet ja osuudet
Hankintameno 1.1.	7 772 361	4 671 145	1 845 384
Lisäykset	185 460	0	0
Vähennykset	0	0	-50 221
Siirrot erien välillä	0	0	0
Hankintameno 31.12.	7 957 821	4 671 145	1 795 163

Muut lainasaamiset	Tytäryhteisöt	Muut yhteisöt
Hankintameno 1.1.	93 623	717 372
Lisäykset	0	0
Vähennykset	-5 496	-10 000
Siirrot erien välillä	0	0
Hankintameno 31.12.	88 127	707 372

Muut saamiset tytäryhteisöiltä	
Hankintameno 1.1.	154 700
Vähennykset	0
Siirrot erien välillä	0
Hankintameno 31.12.	154 700

20 - 22) Omistukset muissa yhteisöissä

	Koti- paikka	Kaup. omistus- osuus	Kons. omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				Omasta pää- omasta	Vieraasta pää- omasta	Tilikauden voitosta / tappiosta
Tytäryhteisöt						
Someron Lämpö Oy	Somero	100 %	100 %	3 246	4 487	59
Someron Vesihuolto	Somero	99,9 %	99,9 %	5 800	2 555	79
Someron Talkkari Oy	Somero	100 %	100 %	267	64	27
Ktö Oy Somerasunnot	Somero	100 %	100 %	2 347	2 627	-56
Ktö Oy Jukolantie	Somero	90,6 %	90,6 %	1 038	99	-37
As Oy Someron Törmä	Somero	100 %	100 %	29	5	144
As Oy Aurinkopuisto	Somero	57,1 %	57,1 %	119	156	-
Ktö Oy Someron Lamminniemi	Somero	100 %	100 %	1 469	126	-
Lamminniemen Hyvinvointikeskus Oy	Somero	100 %	100 %	829	648	132
Ktö Oy Lamminniemen Satumaa	Somero	100 %	100 %	2	132	-
Kuntayhtymät						
V-S sairaanhoitopiirin ky	Turku	2,2 %	2,2 %	4 107	7 273	7
V-S erityishuoltopiirin ky	Paimio	3,01 %	3,01 %	149	704	20
Forssan seudun hyvin- vointiky	Forssa	0,23 %	0,23 %	49	41	-
Lounais-Hämeen amm. koulutuksen ky	Forssa	15,7 %	15,7 %	2 887	337	54
Salon seudun koulutusky	Salo	1,54 %	1,54 %	456	158	20
V-S Liitto	Turku	1,83 %	1,83 %	20	25	13

23) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset

Saamisten erittely	2019		2018	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä Myyntisaamiset Muut saamiset	1 307 856	216 249	1 438 642	353 835
Saamiset kuntayhtymiltä Myyntisaamiset Muut saamiset Siirtosaamiset		6 813		9 425
Saamiset yhteensä	1 307 856	223 062	1 438 642	363 260

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset</i>				
T3 sairaalan inv.meno Kuntarahoitukselle	484 277	410 377		
Vuokraennakko				
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	484 277	410 377		
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset</i>				
Tulojäämät				
Vakuutusmaksusaamiset	7 302	32 379	7 302	32 379
Kelan korvaus työterveyshuollosta	83 491	41 274		
Hankerahoitukset	24 163	21 554		
Jäsenkuntalaskutus	782 454	624 153	591 374	477 290
Muut tulojäämät	134 581	104 820		6 675
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 031 991	824 180	598 676	516 344

Taseen ulkopuoliset tilit

Someron Säästöpankissa on avattu koulujen nimellä olevia tilejä (Kiiruun koulu, Someron Lukion oppilaskunta ja Kiiruun koulun oppilaskunta)

Tileillä on rahaa yhteensä

	2019	2018
Someron Säästöpankki	11 271	10 476

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot**25) Oman pääoman erittely**

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Peruspääoma 1.1.	27 947	27 947	27 947	27 947
Lisäykset		0	0	0
Vähennykset		0	0	0
Peruspääoma 31.12.	27 947	27 947	27 947	27 947
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 31.12.	1	-	-	-
Arvonkorotusrahasto 1.1.	52	52	0	0
Lisäykset	0	0	0	0
Vähennykset	0	0	0	0
Arvonkorotusrahasto 31.12.	52	52	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	3 080	3 252	0	0
Siirrot rahastoon		0	0	0
Siirrot rahastosta	-29	-172	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	3 052	3 080	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	34 275	33 894	29 694	30 411
Siirto rahastoon/rahastosta		381	0	0
Edellisen tilikauden oikaisut		0	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	33 774	34 275	29 694	30 411
Tilikauden yli-/ alijäämä 31.12.	-2 015	-515	-2 146	-717
Oma pääoma yhteensä (1000 €)	62 810	64 840	55 495	57 641

27) Pitkäaikaiset velat

Erittely veloista, jotka erääntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä olevat velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2025 tai sen jälkeen.

Pitkäaikaiset velat		
	2019	2018
Lainat julkisyhteisöiltä	110 530	126 512
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 933 924	10 673 637
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	9 044 454	10 800 149

Valtiokonttori tarkistaa Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti aravalainan vuosimaksua kunkin kalenterivuoden maaliskuun 1. päivästä lukien. Vuosimaksun tarkistus koskee kaikkia niitä lainoja, joiden ensimmäinen vuosimaksu on tullut voimaan 1.3.2000 tai aikaisemmin.

Pitkäaikaisen vuokra-asumisen perusparannuslainat ovat ns. vuosimaksulainoja, joilla ei ole etukäteen määrättyä kiinteää korko- ja lyhennyssuunnitelmaa. Tästä johtuen valtion lainojen lyhennykset on arvioitu.

29) Pakolliset varaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Muut pakolliset varaukset	2 671	4 110	0	0
Potilasvahinkovakuutusvastuu (ky)	773 565	716 331		
<i>Muut pakolliset varaukset yhteensä</i>	776 236	720 441	0	0

30) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat

	2019		2018	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Vieras pääoma				
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0	391 599	0	477 830
Velat kuntayhtymille				
Ostovelat	0	295 465	0	210 360
<i>Velat yhteensä</i>	0	687 064	0	688 190

32) Muut velat

Muiden pitkäaikaisten velkojen erittely	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Muut velat				
Liittymismaksut (palautuskelpoiset)	1 622 039	1 560 153	0	0
Muut velat	132 109	132 109	0	0
<i>Muut pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	1 754 147	1 692 262	0	0

33) Siirtovelat

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Korkojaksotus	18 188	23 518	8 939	9 416
Lomapalkkajaksotus	5 155 882	4 536 529	3 061 922	2 605 218
Työnantajan vakuutusmaksut	134 905	56 105	7 646	26 758
Joulukuun verot		429 660		429 660
Keva	489 961		488 142	
Muut menojäämät	919 077	1 170 052	2 521	11 415
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	6 718 012	6 215 864	3 569 169	3 082 467

9.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

34) Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2018	2017
Lainat julkisyhteisöiltä	275 193	275 252	0	0
Lainat rahoituslaitoksilta	540 079		0	0
<i>Annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>815 272</i>	<i>275 252</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

38) Vuokravastuut

Leasingvastuiden yhteismäärä	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	193 620	126 818	92 575	46 118
Myöhemmin maksettavat	418 919	318 026	225 679	156 931
<i>Leasingvastuut yhteensä</i>	<i>612 539</i>	<i>444 844</i>	<i>318 254</i>	<i>203 049</i>

Vuokravastuiden yhteismäärä (uusi)	Konserni		Kaupunki	
	2019	2018	2019	2018
Vuokravastuut yhteensä	3 485 095	2 398 684		
Siitä seuraavalla tilikaudella maksettavat	325 457			

39-40) Vastuusitoumukset

<i>Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta: (jäljellä oleva pääoma)</i>	Kaupunki	
	2019	2018
Kiinteistö Oy Somerasunnot	1 929 595	1 502 943
Someron Lämpö Oy	2 953 571	3 275 000
	<i>4 883 166</i>	<i>3 275 000</i>
Konserni		
	2019	2018
	0	0
<i>Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta yhteensä</i>	<i>4 883 166</i>	<i>3 275 000</i>

<i>Takaukset muiden puolesta (jäljellä oleva pääoma)</i>	Kaupunki	
	2019	2018
Someron Ratsastajat ry	0	53 497
Someron Vanhaintuki	409 819	422 487
Somero-Seura ry	33 493	38 806
	<i>443 312</i>	<i>514 790</i>
Konserni		
	2019	2018
Ktö Oy Malminselkä (V-S erityishuoltop.)	6 616	7 153
<i>Takaukset muiden puolesta yhteensä</i>	<i>449 928</i>	<i>521 943</i>

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.

	2019	2019
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	53 147 161	50 917 916
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastoista 31.12.	34 967	32 713

41) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyn luonne ja liiketoiminnallinen peruste	Kaupunki	
	2019	2018
Arvonlisäveron palautusvastuu ⁽¹⁾	5 378 560	6 181 508
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	438 341	267 524

Järjestelyn luonne ja liiketoiminnallinen peruste	Konserni	
	2019	2018
Sopimusvastuut 31.12.		
- V-S shp:n sopimusvastuu vuokrien palvelumaksuista	18 863	0
Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	808	0
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>		
Johdannaissopimukset (V-S shp ja Salon seudun koulutusky)		
- Koronvaihtosopimus		
Jäljellä oleva nimellispääoma	2 202 842	2 209 974
Markkina-arvo	-348 799	-246 707
Arvonlisäveron palautusvastuut ⁽¹⁾	5 796 922	6 554 342
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu ⁽²⁾	438 341	267 524

- 1) Arvonlisäverolain mukaan uudisrakentamis- tai perusparantamismenoista vähennyksenä tai palautuksena käsiteltyyn arvonlisäveroon on liittynyt 1.1.2008 alkaen kymmenen vuoden oikaisuvelvollisuus, jos kiinteistön tai sen osan käyttötarkoitus muuttuu palautukseen tai vähennykseen oikeuttamattomaksi.
- 2) Perustamishankkeeseen saatua valtionosuutta vastaava suhteellinen osa hankitun omaisuuden käyvästä arvosta voidaan määrätä palautettavaksi valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan toiselle taikka jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan. Vastuu voimassa 15 vuotta.

9.6. Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot**42) Henkilöstön lukumäärä 31.12. toimialoittain**

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2019		2018	
	Vakin.	Määräaik.	Vakin.	Määräaik.
Hallinto- ja taloustoimi	17	2	16	2
Perusturvatyö	202	78	197	73
Sivistystoimi	181	45	181	46
Tekninen toimi	63	13	65	17
Yhteensä	463	138	459	138
Joista osa-aikaisia	58	31	61	26

Henkilöstön lukumäärä lasketaan Kunnallisen työmarkkinalaitoksen henkilöstöraporttisuosituksen mukaan. Henkilöstön lukumäärä sisältää kaikki päätoimisessa palvelussuhteessa 31.12. olleet vakinaiset, määräaikaiset ja työllistetyt henkilöt. Määräaikaisiin sisältyvät myös sijaiset.

43) Henkilöstökulut

Henkilöstökulut		
	2019	2018
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	25 578 402	24 575 815
Henkilöstökuluja aktivoitu taseeseen (inv.)	3 677	19 121
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>25 582 079</i>	<i>24 594 936</i>

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilömaksut	2019	2018
Keskustapuolue Somero ry	5 165	3 754
Someron Kokoomus ry	2 076	1 821
Someron Työväenyhdistys ry	3 824	3 334
Vasemmistoliitto ry	151	123
Someron Perussuomalaiset ry	12	48
Salon Seudun Vihreät	243	201
<i>Yhteensä</i>	11 471	9 281

45) Tilintarkastajan palkkiot

BDO Audiator Oy	2019	2018
Tilintarkastuspalkkiot	9 346	12 216
Muut palkkiot	82	
<i>Palkkiot yhteensä</i>	9 428	12 216

47) Muut liitetiedot

1. Merkittävimpien perintönä tai testamentilla saatujen varojen käyttö

1. Lahja Oksanen (kuollut 2015) ja Arvo Oksanen (kuollut 2000) testamenttasivat koko omaisuutensa "Someron kaupungin päivähoiton lasten hyväksi". Omaisuus koostui lähinnä pankkitalletuksista ja kiinteästä omaisuudesta. Kiinteistöjen arvo perukirjassa onli n. 200 000 euroa. Rahavaroja kaupunki sai n. 230 000 euroa. Varoista on maksettu vuoden 2016 aikana vielä kiinteistöjen ylläpitomenoja ja irtaimiston huutokauppailmoitukset. Irtaimistoa on myyty huutokaupalla yhteensä n. 9 100 eurolla. Lisäksi varoista on maksettu väliaikaisen ryhmäperhepäivähoitoyksikön tilakustannuksia n. 3 200 euroa.

Sivistyslautakunta päätti kokouksessaan 22.11.2016 § 94, että testamenttiasian käsittelyä jatketaan kunnes omaisuuden realisointi on edennyt. Kiinteistöt on realisoitu vuonna 2017 ja niistä on saatu 231 100 euroa. Omaisuuden myynnistä saatavat varat kohdennetaan kokonaisuudessaan varhaiskasvatuksen käyttöön. Tilillä oli varoja vuoden lopussa n. 460 000 euroa.

Varojen käytön suunnitteluun on perustettu työryhmä, johon kuuluu varhaiskasvatuksen esimiehet, yksi työntekijä jokaisesta päiväkodista, kaksi työntekijää Tuulihatun ja Leivonpesän päiväkodeista sekä perhepäivähoidosta kaksi edustajaa sekä sivistyslautakunnan edustaja. Sivistysjohtaja toimii puheenjohtajana. Työryhmä on koonnut henkilökunnan, lasten ja vanhempien ideoita testamenttivarojen käytöstä. Työryhmä on kokoontunut kaksi kertaa vuoden 2018 aikana. Tarkoituksena oli laatia pitkän aikavälin suunnitelma varojen käytöstä ja viedä se lautakunnan käsittelyyn lokakuussa 2018. Työryhmän kokoontuminen toteutui kuitenkin vasta marraskuun lopussa, ja sivistyslautakunta hyväksyi suunnitelman 22.1.2019. Suunnitelma sisälsi mm. lasten liikuntapuiston rakentamisen, sijoittamisen lasten liikuntaan ja kulttuuriin (8 000 €/vuosi), retkiin (3 000 €/vuosi), leluja ja välineitä sekä materiaalia (4 000 €/vuosi tarpeen mukaan). Suunnitelmaan oli kirjattu myös varojen sijoittaminen.

Vuoden 2019 aikana hankittiin 5 kpl Hygio –otsonointikaappeja päiväkotiyksiköihin (yht. 25 640 euroa). Varhaiskasvatuksen lapsille hankittiin myös pyöräilykypäriä 50 kpl (yht. 653 euroa).

Sivistyslautakunnassa hyväksytty lasten liikuntapuiston rakentaminen siirtyi kaupunginhallituksen käsittelyssä vuoteen 2022, mutta testamenttivaroista kustannettiin suunnittelutyö asiantuntijapalkkioineen ja matkakuluineen yht. 2 895 euroa. Varoja oli vuoden 2019 lopussa käyttämättä n. 430 000 euroa.

2. Kaupunki teki vuonna 2010 valtiokonttorille anomuksen perillisittä kuolleen yläasteen lehtori Marja-Liisa Mäkelän omaisuuden luovuttamisesta kaupungille. Varoja oli käytettävissä kaikkiaan n. 340 000 euroa. Kaupunki ilmoitti hakemuksessaan käyttävänsä omaisuuden stipendirahastojen perustamiseen, lapsille ja nuorille tarkoitettuna ohjatun musiikki- ja teatteriharrastuksen järjestämiseen, bänditilan hankkimiseen nuorille, kulttuuritapahtumien järjestämiseen sekä vanhusten kuntouttavan päivätoiminnan käynnistämiseen. Kaupunginhallitus päätti 25.2.2013 käyttää 100 000 euroa stipendirahaston perustamiseen. Loppuosan käytöstä tehdään erilliset päätökset. Rahastoa on käytetty n. 8 500 euroa lukion infotaulun ja ylläpitojärjestelmän hankintaan. Käyttövaroja oli vuoden 2017 lopussa n.230 300 euroa. Käyttövarojen käytön suunnittelu on sisällytetty sivistystoimialan talousarvion 2018 toiminnallisiin tavoitteisiin kulttuuritoimessa ja nuorisotoimessa.

Bänditilasta on tehty investointiesitys yhdessä starttipajan ja suuremman nuorten iltatilan kanssa. Bänditilaa on suunniteltu perustettavaksi ns. SoLuun. Kulttuuri ry on järjestänyt testamenttivaroin lasten kulttuuritapahtumia ja yhteistyössä Somero-opiston kanssa lasten ja nuorten teatteri- ja sirkuskurssitoimintaa (4 430 euroa). Käyttövaroja oli vuoden 2018 lopussa n. 226 000 euroa.

Vuoden 2019 aikana varoja on käytetty nuorten bänditilan soittimiin ja tarvikkeisiin, lasten ja nuorten kulttuuritapahtumiin sekä teatteri-ilmaisun opetukseen. Nuorisotoimi aloitti bänditilatoiminnan ns. Solun rakennuksessa alkusyksystä 2019. Someron Kulttuuri ry ja kirjasto järjestivät lapsille ja nuorille lukuisia kulttuuritapahtumia Kiiruun talolla, kirjastossa ja muualla. Osa tapahtumista oli avoimia ja osa suunnattu päiväkotijäsen- ja koululaisryhmille. Somero-opisto ja Someron Kulttuuri ry järjestivät lapsille ja nuorille teatteri-ilmaisun opetusta. toisen opettajan palkka maksettiin perintövaroista. Vuoden 2019 lopussa varoja oli käyttämättä n. 211 000 euroa.

3. Valtioneuvosto on luovuttanut Someron kaupungille Matti Sallisen valtiolle mennyttä omaisuutta käytettäväksi ennaltaehkäisevään lastensuojelutyöhön. Varoilla palkattiin neuvolaan perhetyöntekijä ja perhepalveluihin lapsiperheiden kodinhoitaja. Rahaa oli käytettävissä vuoden 2018 lopussa n. 377 600 euroa. Vuoden 2019 käyttö oli n. 71 300 euroa ja rahaa oli vuoden lopussa n. 306 300 euroa.

Hulevesiverkoston laskennallisesti eriytetyt tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelmat		
	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Liikevaihto		
Hulevesimaksut	152 734	152 386
Liikevaihto yhteensä	152 734	152 386
Materiaalit ja palvelut		
Palvelujen ostot	-10 974	-28 298
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 506	-1 279
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-13 480	-29 577
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-14	-56
henkilösivukulut	-3	-14
Henkilöstökulut yhteensä	-17	-70
Poistot ja arvonalentumsiet	-83 577	-34 250
Liikelyijäämä	55 660	88 489

RAHOITUSLASKELMAT		
	1.1.-31-12-2018	1.1.-31-12-2019
Tulorahoitus		
Liikelyijäämä	88 489	55 660
Poistot ja arvonalennukset	34 250	83 576
	122 739	139 236
Investoinnit		
Investointimenot	-700 672	-841 211
Tulorahoitus ja investoinnit netto	-577 933	-701 975
Rahoitustoiminta		
Korottomien pitkä- ja lyhyt- aikaisten velkojen muutos	189	382
Rahoitustoiminta netto	189	382
Vaikutus kunnan kassavaroihin	-577 744	-701 593

HULEVEDEN TASE	31.12.2019	31.12.2018
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet	1 450 509	692 875
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 450 509	692 875
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset	7 833	26 960
Lyhytaikaiset saamiset	7 833	26 960
Myyntisaamiset	7 833	26 960
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 458 342	719 835
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	1 457 771	719 646
Jäännöspääoma	1 314 802	632 337
Edellisten tilikausien yli- ja alijäämä	87 309	-1 180
Tilikauden yli-/alijäämä	55 660	88 489
VIERAS PÄÄOMA	571	189
Lyhytaikainen	571	189
Ostovelat	571	189
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 458 342	719 835

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Päiväkirja

Pääkirja

ALKUS	Alkusaldot	OMAKSM	Ostoreskontran maksu
EXCEL1	Excel-muistiot	OMAKSU	Ostoreskontran maksu
KASSA2	Kassatositteet	OSTOT	Ostolaskut
KOKI	Vuokrareskontra	PALKAT	Palkat
KOMTOS	Käyttöomaisuustositteet	PANKKI	Pankin tiliotteet
LMR	Myyntilaskut/Proe	SISRON	Sisäiset laskut Rondo
MAMAKS	Manuaalimaksut	SISROP	Sis.laskut2 Rondo
MATKAT	Matkalaskut/populus	SOSTYÖ	Sosiaalityö/kp
MRAHA	Määrärahat	VIITES	Viitesuoritukset
MRHYV	Hyvityskuitit/Proe		
MUISTI	Muistiot		

10. TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Somero, 6. huhtikuuta 2020

KAUPUNGINHALLITUS

Tero Pirttilä
Puheenjohtaja

Pia Maavirta
I varapuheenjohtaja

Riitta Lehtinen
II varapuheenjohtaja

Pauli Eino
jäsen

Hannu Kesäniemi
jäsen

Taru Pöri
jäsen

Riitta Ryhtä
jäsen

Ismo Valve
jäsen

Leena Laurén
varajäsen

Sami Suikkanen
kaupunginjohtaja

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpito-tavan mukaisesti. Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Somerolla, . toukokuuta 2020

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Seija Hakamäki
JHT, HT -tilintarkastaja